002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1058

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ 69 ΠΑΒ 1180

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. ΚΟΛΛΑΡΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ «ΕΣΤΙΑΣ»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ

5 69 ΠΑΒ
Κουρτίδη (Αρ. Π.)

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ 14 ΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΘΗ ΑΠΟ
Ν. Δ. Κουρτίδη
ΑΡΙΘ. ΕΙΣΑΓ. 35/10 ΕΤΟΣ 1925

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1927
Ἐκδόται: Ἰωάννης Δ. Κολλάρος καὶ Σία
Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἑστίας» — Σταδίου 44

139
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

009
ΚΛΕ
ΕΤΡΑ
1058

Κάθε γνήσιο ἀντίτυπο πρέπει νὰ ἔχη σ᾽ αὐτὴν τὴ σελίδα τὴν ὑπογραφὴ τοῦ κ. Ἀρ. Π. Κουρτίδη καὶ τὴ σφραγῖδα τσῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ἀρ. Π. Κουρτίδης

Τύποις ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ — Περικλέους 16

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ι. Τί κάνει μιὰ μάνα γιὰ τὸ ἄρρωστο παιδάκι της

1

Ἕνα παιδάκι ἦταν πολὺ ἄρρωστο.

Δὲν εἶχε ὄρεξη νὰ φάη, οὔτε νὰ παίξη.

Ἦταν στὸ κρεβάτι· εἶχε θέρμη καὶ ζάλη μεγάλη.

Κοντά του καθόταν ἡ μανούλα του.

Ὤ! πόσο λυπημένη ἦταν! Ἔβλεπε τὸ χλομὸ καὶ στεγνὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ της, ἔβλεπε τὸ στηθάκι του ν' ἀνεβοκατεβαίνη μὲ πόνο, καὶ τὰ μάτια της γέμιζαν δάκρυα.

«Θεέ μου» ἔλεγε, «γλίτωσε τὸ παιδάκι μου!»

Μέρα καὶ νύχτα δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὸ προσκέφαλό του.

Ἡ ἴδια μὲ τὸ χέρι της τοῦ ἔδινε τὰ γιατρικά.

Δὲν ἔκλεινε μάτι, δὲν ξεκουραζόταν. Ἦταν πάντα ἐκεῖ, στὸ παιδί της.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ Θεὸς τὴ λυπήθηκε τὴν καλὴ μάνα, καὶ τὸ παιδάκι γλίτωσε.

2

Σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι. Ἄρχισε νὰ περπατῆ σιγὰ σιγά.

Τὸ πρόσωπό του δὲν εἶναι πιὰ χλομό. Ἡ σβησμένη ματιά του ἄρχισε νὰ γίνεται πάλι ζωηρή.

Τὸ πρόσωπο τῆς μάνας λάμπει τώρα ἀπὸ χαρά.

«Θεέ μου, σ' εὐχαριστῶ!» λέει ἐμπρὸς στὰ εἰκονίσματα.

Καὶ τώρα ποὺ εἶναι καλύτερα τὸ παιδί της, δὲ φεύγει ἀπὸ κοντά του.

Τὸ φροντίζει μόνη της. Ἡ ἴδια τοῦ φέρνει τὸ ζουμί του. Τὸ σκεπάζει νὰ μὴν κρυώση. Τὸ κοιτάζει στὰ μάτια, νὰ δῆ τί θέλει.

Μιὰ μέρα τὸ παιδὶ εἶπε στὴ μανούλα του:

«Τί καλὴ ποὺ εἶσαι, μάνα, καὶ πόσο σὲ ἀγαπῶ!..

«Ξέρεις, τότε ποὺ ἤμουν πολὺ ἄρρωστο, μιὰ νύκτα ξύπνησα καὶ σὲ εἶδα σκυμμένη ἀπάνω μου...

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»Μοῦ ἔσφιγγες τὸ χέρι μου καὶ μοῦ μίλησες, θυμᾶσαι;... Μανούλα μου, σ' ἀγαπῶ πολύ».

2. Πῶς νὰ λυπήσω τὴ μητέρα;

Πῶς νὰ πειράξω τὴ μητέρα
νὰ κάμω ἐγὼ νὰ λυπηθῆ,
ποὺ ὅλη νύχτα κι ὅλη μέρα
γιὰ τὸ καλό μου προσπαθεῖ;

Αὐτὴ στὰ στήθη τὰ γλυκά της
μὲ εἶχε βρέφος ἁπαλό,
μὲ κάθιζε στὰ γόνατά της
καὶ μ' ἔμαθε καὶ νὰ μιλῶ.

Αὐτὴ μὲ τρέφει καὶ μὲ ντύνει,
αὐτὴ γιὰ μὲ πρωὶ ξυπνᾶ,
Καὶ δίπλα στὴ μικρή μου κλίνη
σὰν ἀρρωστήσω ξαγρυπνᾶ.

Ἄ! πῶς λοιπὸν τέτοια μητέρα
νὰ κάμω ἐγὼ νὰ λυπηθῆ,
ποὺ ὅλη νύχτα κι ὅλη μέρα
γιὰ τὸ καλό μου προσπαθεῖ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3. Τί κάνει μιὰ κότα γιὰ τὰ πουλάκια της.

Ἕνα πρωὶ ἡ κυρία Ἑλένη βγῆκε περίπατο μὲ τὸ κοριτσάκι της, τὴν Ἄννα.

Σ' ἕνα χωράφι εἶδαν μιὰ κότα μὲ τὰ κοτόπουλά της.

«Τί ὄμορφα πουλάκια καὶ πῶς τρέχουν ζωηρά!...» εἶπε ἡ Ἄννα.

Ἐξαφνα ἡ κότα ἔγινε ἀνήσυχη. Ἔτρεχε μὲ ἀνοιγμένες φτεροῦγες, γονάτιζε καὶ φώναζε τὰ μικρά της μὲ δυνατὴ φωνή. Τὰ πουλάκια ἔτρεχαν στὴ μάνα τους καὶ κρύβονταν κάτω ἀπὸ τὶς φτεροῦγες της.

Ἡ μικρὴ Ἄννα κοίταζε μὲ ἀπορία τὴν κότα.

«Μητέρα, τί ἔχει ἡ κότα καὶ φαίνεται ἔτσι φοβισμένη;» ρώτησε.

Ἡ κυρία Ἑλένη ἔδειξε στὸ κοριτσάκι ἕνα μικρὸ σημάδι ψηλὰ στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε:

«Τὸ βλέπεις αὐτὸ τὸ μαῦρο σημάδι, ἐκεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανό; Εἶναι γεράκι.

»Τὸ γεράκι ἁρπάζει καὶ τρώει κότες καὶ κοτόπουλα.

»Ἡ καημένη ἡ κότα τὸ εἶδε ἀπὸ μα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κριὰ καὶ τρόμαξε γιὰ τ' ἀγαπημένα της πουλάκια.

Τὰ φώναξε γρήγορα σιμά της, γιὰ νὰ τὰ γλιτώση ἀπὸ τὸ φοβερὸ γεράκι».

Ἡ Ἄννα φοβήθηκε. Κρατήθηκε σφιχτὰ ἀπὸ τὴ μητέρα της, μὴν τὴν ἁρπάξη καὶ αὐτὴ τὸ ἁρπαχτικὸ πουλί.

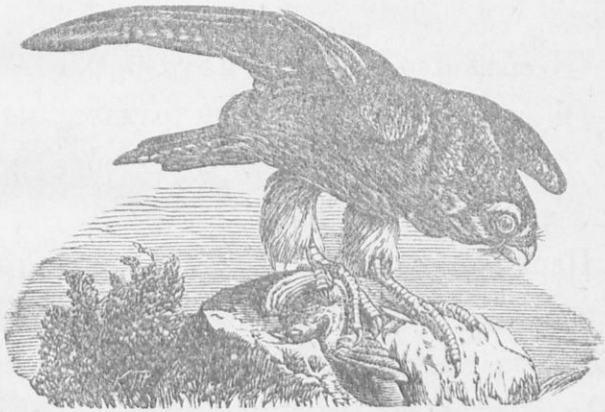

Μὰ τὸ γεράκι δὲν τόλμησε νὰ χυθῆ ἀπάνω στὴν κότα καὶ στὰ κοτόπουλα. Εἶδε ἀνθρώπους ἐκεῖ κοντά τους καὶ φοβήθηκε. Σήθηκε ψηλά, φτεροζυγίστηκε κι ἔφυγε. Ἡ κότα, ὅταν εἶδε πῶς πέταξε μακριὰ ὁ φοβερὸς ἐχθρός, σηκώθηκε, καὶ ἀμέσως τὰ κοτόπουλα ἔτρεχαν πάλι ζωηρὰ στὰ χωράφια.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. Ἡ κότα.

1

Ποιὸ παιδὶ δὲ μὲ ξέρει;

Ὅλοι μὲ γνωρίζουν ἀπὸ τὰ κόκκινα λειριὰ ποὺ ἔχω στὸ κεφάλι μου καὶ ἐμπρὸς στὸ λαιμό μου.

Τὸ κορμί μου τὸ σκεπάζουν πούπουλα καὶ φτερά.

Ἡ οὐρά μου δὲν εἶναι μεγάλη.

Οἱ φτεροῦγες μου εἶναι μικρές, καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ πετάξω ψηλὰ οὔτε πολλὴ ὥρα.

Περπατῶ ὅμως μ' εὐκολία, καὶ τρέχω μάλιστα γρήγορα, ὅταν εἶναι ἀνάγκη. Ἔχω δύο δυνατὰ πόδια. Στὸ καθένα ἔχω τρία δάχτυλα ἐμπρὸς καὶ ἕνα πίσω.

Ξυπνῶ πρὶν βγῇ ὁ ἥλιος, καὶ κοιμοῦμαι νωρίς, ἅμα βασιλέψῃ.

Ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι καλός, γυρίζω ἀπάνω κάτω ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ δρόμο, στὴν αὐλή, στὰ χωράφια.

Τὴ νύχτα συμμαζεύομαι στὸ κοτέτσι. Τὸ ἴδιο κάνω καὶ ὅταν εἶναι κακὸς καιρὸς καὶ βρέχῃ ἢ χιονίζῃ. Τὸ κοτέτσι δὲν τὸ φτιάνω μό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νη μου. Ἄλλα πουλιὰ φτιάνουν μόνα τους τὴ φωλιά τους. Ἐμένα τὴν κατοικία μου τὴν κάνει τὸ ἀφεντικό μου ἢ ἡ κυρά μου.

Ἂν τύχη ὅμως καὶ δὲν ἔχω κοτέτσι, φωλιάζω σὲ στάβλους, σὲ ἀποθῆκες, ὅπου βρῶ!

2

Σὲ ὅλη μου τὴ ζωὴ γεννῶ πολλὰ αὐγά.

Ἀρχίζω νὰ γεννῶ, ὅταν γίνω ἕξι μηνῶν.

Τὰ πρῶτα τρία χρόνια γεννῶ ἑκατὸν αὐγὰ τὸ χρόνο καὶ περισσότερα, ὕστερα ὅμως λιγώτερα, καὶ ἅμα γίνω ὀχτὼ χρονῶν δὲν γεννῶ πιά.

Ὅλοι ξέρετε πὼς κακαρίζω πρὶν γεννήσω. Ἀφοῦ τὸ γεννήσω τὸ αὐγό, κακαρίζω πάλι ἀπὸ τὴ χαρά μου καὶ πίνω νερό. Ἀγαπῶ τὸ καθαρὸ νερό.

Ὅταν ἔρθη ἡ ὥρα νὰ βγάλω πουλάκια, μένω στὴ φωλιά μου καὶ βγάζω μιὰ ξεχωριστὴ φωνή.

Τὸ νιώθει τότε ἡ κυρά μου, καὶ μοῦ στρώνει τὴ φωλιά μου μὲ σανό, καὶ βάζει μέσα δώδεκα ὡς δεκαοχτὼ αὐγά, ὅσα φτάνουν νὰ σκεπάσουν οἱ φτεροῦγες μου.

Ἐγὼ κάθομαι ἀπάνω σ' αὐτὰ μὲ μεγάλη ὑπομονὴ δεκαοχτὼ ἡμέρες τὸ καλοκαίρι καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰκοσιπέντε τὸ χειμῶνα. Τὰ ζεσταίνω μὲ τὰ φτερά μου. Τὰ κλωσῶ.

Λίγο λίγο, μέσα σὲ κάθε αὐγὸ γίνεται ἕνα πουλάκι, καὶ τρέφεται μὲ τὸ ἀσπράδι ποὺ ἔχει μέσα τὸ αὐγό. Ὅταν τελειώση τὸ ἀσπράδι, τὸ πουλάκι σπάζει μὲ τὴ μύτη του τὸ αὐγόφλουδο καὶ βγαίνει στὸν κόσμο.

Τὰ πουλάκια μου ξέρουν καὶ περπατοῦν ἀμέσως. Εἶναι μιὰ χαρὰ νὰ τρέχουν ἀπὸ πίσω

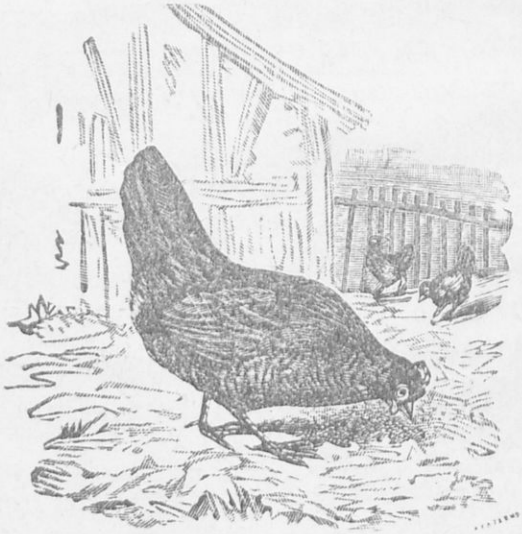

μου μὲ τὰ λεπτὰ ποδαράκια τους. Γιὰ φτερὰ ἔχουν ἀκόμη λίγο χνούδι.

Ἐξι ἑβδομάδες τὰ φροντίζω μὲ πολλὴ ἀγάπη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ γνωρίζω τὰ παιδιά μου, ὅσα κι' ἂν εἶναι, καὶ τὰ ξεχωρίζω ἀπὸ τὰ πουλάκια κάθε ἄλλης κότας.

Καὶ αὐτὰ τὰ καημένα γνωρίζουν τὴ φωνὴ τῆς μάνας τους, καὶ τρέχουν κοντά μου, ὅταν τὰ φωνάξω.

3

Μπορῶ νὰ βρίσκω μόνη μου τὴν τροφή μου. Μὲ τὰ χοντρὰ καὶ δυνατὰ νύχια μου σκαλίζω το χῶμα ἢ τὴν κοπριά, γιὰ νὰ βρῶ ὅ,τι μπορέσω.

Τὰ μάτια μου, τὰ μικρὰ καὶ στρογγυλά, βλέπουν πολὺ καὶ δὲ μοῦ ξεφεύγει οὔτε σπόρος οὔτε σκουληκάκι. Τὸ ράμφος μου εἶναι μικρό, γυρ ὸ στὴν ἄκρη, ἀλλὰ γερὸ καὶ κυφτερό. Μὲ αὐτὸ σπάζω τοὺς σπόρους καὶ κομματιαζω τὰ σκουλήκια μ' αὐτὸ σπάζω καὶ τὸ ὄστρακο τῶν σαλιάγκων καὶ τρώγω τὸ φαγί τους.

Ἀνεβαίνω σὲ κληματαριὲς καὶ σὲ δέντρα, καὶ τρώγω τοὺς καρπούς τους. Τρέχω ἐκεῖ ποὺ τρώει τὸ ἄλογο ἢ τὸ πρόβατο καὶ τσιμπῶ, ὅ,τι προφτάσω. Μταίνω σὲ λαχανόκηπους, καὶ τότε οἱ περιβολάρηδες δὲ μένουν διόλου εὐχαριστημένοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ἡ κυρά μου μοῦ ἑτοιμάζει τροφή. Μοῦ ρίχνει σπόρους ἀπὸ γεννήματα, μοῦ βάζει σὲ μιὰ γαβάθα χυλὸ ἀπὸ πίτουρα, μοῦ δίνει μικρούτσικα κομμάτια κρέας, φλοῖδες ἀπὸ ὀπωρικὰ καὶ ψίχουλα. Τ' αὐτιά μου εἶναι δύο τρυπίτσες ποὺ μόλις φαίνονται· μὲ αὐτὰ ὅμως ἐγὼ ἀκούω, καὶ μόλις μὲ φωνάξῃ ἡ κυρά μου, τρέχω βιαστικά, γιατὶ πάντα ἔχω ὄρεξη.

Ὅπως βλέπετε τρώγω ἀπ' ὅλα. Ἀλλὰ δὲ φροντίζω μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό μου, Ὅταν βρίσκω τροφή, φωνάζω μὲ ἰδιαίτερη φωνὴ τὰ μικρά μου. Ἂν εἶναι σπόροι, τοὺς σπάζω, ἂν εἶναι σκουλήκια, τὰ μασῶ μὲ τὸ ράμφος μου καὶ τοὺς τὰ δίνω.

Εἶμαι πάντα κοντά τους καὶ τὰ προσέχω. Ὅταν δῶ πὼς μπορεῖ νὰ πάθουν κανένα κακό, τὰ φωναζω μὲ ἀνήσυχη φωνή, καὶ αὐτὰ τρέχουν ἀμέσως καὶ κρύβονται κάτω ἀπὸ τὶς φτεροῦγες μου.

Καὶ ἂν ἔρθη ὁ ἐχθρός, ὅσο δυνατὸς καὶ ἂν εἶναι, δὲν τὸν φοβοῦμαι Τότε δείχνω ὅλη μου τὴν ἀγάπη Γιὰ νὰ γλιτώσω τὰ παιδιά μου δὲ συλλογίζομαι οὔτε τὴ ζωή μου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

35. Πόσο ἀγαπᾶ ἕνα φτωχὸ παιδὶ τὴ μητέρα του.

Ἕνα φτωχὸ καὶ ὀρφανὸ παιδί, ὁ Πέτρος, ἦταν ὑπηρέτης σ' ἕνα κατάστημα.

Ὁ κύριος Μάρκος, τὸ ἀφεντικό του, ἀγαποῦσε τὸν Πέτρο καὶ τὸν ἔστελνε στὸ βραδινὸ σχολεῖο γιὰ νὰ μάθη γράμματα.

Ὁ Πέτρος ἦταν φρόνιμο παιδί, πρόθυμο καὶ ἐργατικό.

Ὅταν κόντευε ἡ Λαμπρή, ὁ κύριος Μάρκος λέει στὸν Πέτρο :

«Σήμερα νὰ ἔρθης νὰ σοῦ ἀγοράσω μιὰ καινούρια φορεσιὰ γιὰ τὸ Πάσχα»

— «Εὐχαριστῶ πολύ» εἶπε ὁ Πέτρος.

Ἔμεινε ὅμως συλλογισμένος, σὰ νὰ ἤθελε κάτι νὰ πῆ καὶ δὲν εἶχε τὸ θάρρος.

«Τί συλλογίζεσαι, Πέτρο ;» τὸν ἐρώτησε τότε τ' ἀφεντικό του.

— «Πόσα θὰ δώσετε, κύριε Μάρκο, γι' αὐτὴ τὴ φορεσιά ;» ρώτησε ὁ Πέτρος.

— «Ξέρω κι' ἐγώ ;... τριάντα... σαράντα δραχμές...»

— «Ἐ, τότε αὐτὰ τὰ λεπτὰ στείλετέ τα στὴ μητέρα μου, νὰ κάμη καὶ αὐτὴ Λαμπρὴ μὲ τ' ἀδερφάκια μου. Ἐγὼ πιρνῶ καὶ μ' αὐτὰ τὰ φορέματα ποὺ φορῶ· θὰ τὰ φυλάγω καθαρά».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—«Καλά» εἶπε ὁ κύριος Μάρκος. «Σὺ νὰ ἔρθης νὰ σοῦ ἀγοράσω τὴ φορεσιά, καὶ ἐγὼ θὰ στείλω στὴ μητέρα σου πενήντα δραχμὲς· θὰ εἶναι ἀπὸ τοὺς μισθούς σου· γιατὶ ἀπὸ σήμερα θὰ παίρνης εἴκοσι δραχμὲς τὸ μῆνα· ἀργότερα θὰ παίρνης περισσότερα. Καὶ θὰ τὰ στέλνωμε ταχτικὰ στὴ μητέρα σου».

«Τὶ καλὸς ποὺ εἶναι ὁ κύριος Μάρκος!..» εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Πέτρος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο συλλογίστηκε:

«Ἀπὸ σήμερα θὰ εἶμαι πιὸ πρόθυμος καὶ πιὸ ἐργατικός. Πρέπει μὲ τὴν ἐργασία μου νὰ ξεπληρώσω τὴ μεγάλη καλοσύνη τοῦ ἀφεντικοῦ μου».

6. Ἔρχεται ὁ πατέρας.

1

Πῆρε καὶ βραδιάζει.
ἔκλεισεν ἡ ἀγορά·
ἡ μητέρα σιάζει
τὸ τραπέζι μὲ χαρά.

2

Ἄκουσέ τον κάτου,
μητερίτσα μου καλή,
νά, τὸ πάτημά του
τρίζει πάνω στὸ σκαλί.

3

Κάποιον σὰν καὶ μένα,
περιμένει χαροπά,
κάποιος γνωρισμένα
στὴν ἐξώθυρα χτυπᾶ·

4

Μύρισ' ὁ ἀγέρας,
ἔφεξε τὸ σπιτικό,
ἔρχεται ὁ πατέρας
μὲ χαμόγελο γλυκό.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

7. Ένα παιδί που αγαπά την αδερφή του.

Ένας πλούσιος έλειπε στα ξένα κι ύστερα από πολλά χρόνια γύρισε στον τόπο του

Μια μέρα πήγε στο σχολείο. Είδε τα παιδιά που πρόσεχαν, και ευχαριστήθηκε πολύ.

Όταν ήρθε η ώρα να φύγη, είπε στο δάσκαλο:

«Σας παρακαλώ πολύ, την Κυριακή, ύστερα από την εκκλησία, να φέρετε τα παιδιά στην εξοχή, να διασκεδάσουν ως το βράδυ. Για το φαγητό τους θα φροντίσω εγώ».

Την Κυριακή, άμα τελείωσε η εκκλησία, ο δάσκαλος οδήγησε τα παιδιά σε μια ώραία τοποθεσία. Εκεί ήταν πεύκα πολλά, με φύλλα καταπράσινα, λεπτά σα βελόνια· μύριζαν ρετσίνι και άμα τα έπιανες κολλούσε το χέρι σου. Ήταν και συκιές με μεγάλα πλατιά φύλλα και άλλα δέντρα.

Παράμερα, μακριά από τα δέντρα, σε φωτιές σιγανές, χωρίς φλόγες, κάτι χωρικοί γυρνούσαν αρνιά στη σούβλα. Τα παιδιά έπαιζαν στον ίσκιο των δέντρων και τρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γουδοῦσαν ὄμορφα τραγούδια. Παρέκει μὲ ἕνα γλυκὸ κελάρυσμα ἀνάβρυζε τὸ νερὸ ἀπὸ τὴν πηγή, κρύο καὶ καθαρὸ σὰν κρύσταλλο.

Ὅταν ἔγινε μεσημέρι, μοίρασαν σὲ κάθε παιδὶ ἀπὸ ἕνα κομμάτι ψωμὶ καὶ ἕνα κομμάτι κρέας ἀπὸ τὰ ψητὰ τῆς σούβλας

Τὰ παιδιά, ζωηρὰ ἀπὸ τὸν καθαρὸ ἀέρα καὶ ἀπὸ τὰ παιγνίδια, ἄρχισαν νὰ τρῶνε μὲ πολλὴ ὄρεξη.

Μόνο ἕνα παιδί, φτωχικὰ ντυμένο, δὲν ἔφαγε ἀμέσως.

Σηκώθηκε ἔκοψε δύο φύλλα συκιᾶς, τύλιξε μέσα σ' αὐτὰ τὸ μοσκοβολημένο κρέας, τὸ φύλαξε, καὶ ἄρχισε νὰ τρώη μὲ ὄρεξη ξερὸ τὸ ψωμί του.

Ὁ πλούσιος ἦταν ἐκεῖ κοντὰ καὶ πῆρε τὸ μάτι του τί ἔκανε τὸ παιδί. Τὸ φώναξε καὶ τὸ ρώτησε:

«Γιατί, παιδί μου, δὲν τρῶς τὸ κρέας ποὺ σοῦ ἔδωσαν;»

—«Τὸ φύλαξα γιὰ τὴν ἀδερφούλα μου» εἶπε τὸ παιδί.

—«Ἐγὼ σοῦ τόδωσα νὰ τὸ φᾶς ἐσύ!» εἶπε ὁ πλούσιος.

—«Ὦ, ἀφῆστε με νὰ τῆς τὸ πάω» εἶπε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ παιδί, μὲ φωνὴ παρακαλεστική. «Ἡ ἀδερφή μου εἶναι τόσες ἡμέρες ἄρρωστη, εἶναι τόσο ἀδύνατη! Χτὲς εἶπε ἡ μητέρα μου: «Νὰ εἴχαμε λίγο κρέας νὰ τῆς δίναμε! Ἀφῆστε νὰ τὸ πάω αὐτὸ τὸ κρέας στὴν ἀδερφούλα μου. Ἐμένα μοῦ φτάνει τὸ ψωμί».

Ὁ πλούσιος στάθηκε λίγο, ὕστερα ἔτρεξε στὸ μεγάλο τραπέζι, πῆρε ἀπὸ τὸ δικό του πιάτο τὸ καλύτερο κομμάτι κρέας, τὸ ἔδωσε στὸ παιδὶ καὶ εἶπε:

«Καλά, ἀφοῦ θέλεις, πήγαινε στὴν ἀδερφή σου τὸ κρέας ποὺ σοῦ ἔδωκαν. Ἐσὺ φάγε αὐτὸ ποὺ σοῦ δίνω τώρα ἐγώ».

Ὁ πλούσιος ρώτησε γιὰ τὸ παιδί. Ἔμαθε πὼς ἦταν ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ σχολείου, ἀλλὰ πολὺ φτωχὸ καὶ δυστυχισμένο. Καὶ τὸ βράδυ ἀμέσως ἔστειλε στὸ φτωχόσπιτο γιατρὸ καὶ γιατρικὰ καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειαζότανε.

8. Τρεῖς ἀγαπημένες ἀδερφές.

Σ' ἕνα ψήλωμα εἶχαν φυτρώσει τρεῖς ἄγριες ἐλιές.

Τὸ μέρος ἦταν πολὺ ἀνοιχτό. Ἄλλα δέντρα δὲ βρίσκονταν γύρω. Ὅταν φυσοῦσε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δυνατὸς ἀέρας, τὰ τράν-αζε τὰ τρία δεντράκια καὶ τὰ λύγιζε σὰ νὰ ἤθελε νὰ τὰ σπάσῃ.

Μιὰ μέρα ἡ μιὰ ἀγριελιὰ εἶπε στὶς ἄλλες δύο: «Ἀδερφές μου, καὶ οἱ τρεῖς μας εἴμαστε μικρὲς ἀκόμη· καὶ οἱ κορμοί μας εἶναι τρυφεροὶ καὶ λεπτοί. Ἅμα φυσήξῃ καὶ αὔριο δυνατὸς ἀέρας, χωρὶς ἄλλο θὰ μᾶς σπάσῃ καὶ θὰ μᾶς ξεριζώσῃ».

—«Τί νὰ κάμωμε» εἶπαν οἱ ἄλλες, «ἀφοῦ γεννηθήκαμε σ' αὐτὸν τὸν κακὸ τόπο;»

—«Νὰ τί νὰ κάμωμε» εἶπε ἡ πρώτη. «Ὅπως βλέπετε, δὲν εἴμαστε ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη· ἐλᾶτε ν' ἁ λώσωμε τὰ κλαδιά μας; καὶ οἱ τρεῖς μας νὰ γίνωμε ἕνα δέντρο».

—«Καλὰ λέ» εἶπαν οἱ δύο ἄλλες ἀγριελιές, κι ἔσμιξαν τὰ κλαδιά τους. Καὶ ὅποιος ἔβλεπε τὶς τρεῖς ἐλιὲς ἀπὸ μακριὰ θαρροῦσε πὼς ἦταν ἕνα δέντρο.

Ἂς φυσᾷ τώρα ὁ ἀέρας, ὅσο θέλει Οἱ τρεῖς ἀδερφὲς δὲν τὸν φοβοῦνται.

Ὅταν μεγαλώσουν πιὸ πολύ, θὰ τὰ χωρίσουν τὰ κλαδιά τους. Τότε δὲ θὰ φοβοῦνται πιὰ τὸν ἄνεμο. Οἱ ρίζες τους θὰ εἶναι βαθιὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στῆ γῆ καὶ ὁ κορμός τους θὰ εἶναι δυνατός. Θὰ τὶς μπολιάσουν, θὰ δίνουν ὡραῖο καρπὸ καὶ θὰ εἶναι πάντα ἀγαπημένες ἀδερφές.

9. Ἱστορία μιᾶς ἐλιᾶς.

1

Γεννήθηκα μέσα σ' ἕνα χωράφι, ἀπὸ τὴ ρίζα μιᾶς μεγάλης ἐλιᾶς.

Στὴν ἀρχὴ ὁ κορμός μου ἦταν λεπτὸς καὶ τριφερός.

Μιὰ μέρα ἦρθε στὸ χωράφι τὸ ἀφεντικό μου, καὶ ἀφοῦ μὲ κοίταξε καλὰ εἶπε :

«Τώρα ἔρχεται χειμῶνας. Ὁ βοριὰς θὰ φυσᾶ δυνατά. Ἐσὺ εἶσαι μικρὴ καὶ ὁ κορμός σου εἶναι ἀδύνατος· πρέπει νὰ σὲ στυλώσω γιὰ νὰ μὴ σὲ σπάση ὁ ἀέρας».

Καὶ ἔμπηξε στὴ γῆ κοντά μου ἕνα ἴσιο, μακρὺ ξύλο, καὶ μ' ἔδεσε σ' αὐτὸ μ' ἕνα λεπτὸ σκοινί.

2

Τὴν ἄνοιξη τὸ ἀφεντικό μου ἦρθε πάλι, ἔσκαψε ἕνα λάκκο ὁλόγυρα στὴ ρίζα μου, κι'

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔρριξε κοπριὰ μέσα στὸ λάκκο.

Μιὰ μέρα πῆρε ἕνα μεγάλο καὶ κοφτερὸ ψαλίδι καὶ μὲ κούρεψε.

Νὰ σᾶς πῶ, στὴν ἀρχὴ πειράχτηκα, γιατὶ μοῦ ἔκοψε κάμποσα κλωνάρια καὶ ὁλόκληρα κλαδιά. Μὰ ὅταν εἶδα πὼς μερικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶχαν κάμπιες ἢ ἦταν ἀρρωστιάρικα, κατάλαβα πὼς τὰ ἔκοψε γιὰ τὸ καλό μου. Ἀλήθεια, ἀφοῦ μὲ κλάδεψε, ἄρχισα νὰ μεγαλώνω καὶ νὰ γίνωμαι δυνατώτερη.

Λίγο λίγο ἔγινα κι ἐγὼ μεγάλη ἐλιά.

Οἱ ρίζες μου ἁπλώθηκαν μέσα στὸ χῶμα καὶ προχώρησαν βαθιά.

Ἐμεῖς οἱ ἐλιὲς δὲν ρίχνομε πολὺ μεγάλο ἀνάστημα, σὰν κάτι ἄλλα δέντρα. Ὁ δικός μας ὁ κορμὸς δὲν εἶναι ψηλός, μπορεῖ ὅμως νὰ γίνη πολὺ χοντρός, καὶ ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια στρίβεται καὶ στραβώνει.

Σὲ κάποιες γέρικες ἐλιὲς ποὺ εἶναι κοντά μου, ὁ κορμός τους εἶναι γεμάτος ρόζους μεγάλους, σὰν κόμπους χοντροῦ σκοινιοῦ, καὶ εἶναι σὰ φαγωμένος ἀπὸ μέσα· ἔχει μεγάλα βαθουλώματα, κουφάλες βαθιὲς σὰ σπηλιές.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ κλαδιά μου ἔγιναν μεγάλα καὶ πυκνά.

Ὅταν ἤμουν μικρή, ἡ φλούδα μου ἦταν ὁμαλή, πρασινωπή, μαλακή· ἀλλὰ λίγο λίγο γίνεται σκληρή, σκίζεται καὶ παίρνει χρῶμα μαυριδερό

Τώρα ἔχω φύλλα πολλά, ὄχι ὅμως πυκνά. Τὸ καθένα φύλλο μου εἶναι μικρὸ καὶ στενὸ καὶ στὴν ἄκρη μυτερό. Στὸ ἀπάνω μέρος εἶναι πράσινο καὶ γυαλιστερό· ἀπὸ κάτω ἔχει θαμπὸ ἄσπρο χρῶμα.

Τὰ φύλλα μου δὲν πέφτουν καὶ τὰ φυλάγω ὅλο τὸ χρόνο.

2

Μεγάλη χαρὰ ἔνιωσα τὸ Μάη, ὅταν τὰ κλαδιά μου γέμισαν ἄνθη· ἄνθη μικρούτσικα, ἀσπριδερά, χωρὶς μυρουδιά.

Δὲν τὴ χάρηκα ὅμως πολὺ τὴν ἄσπρη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φορεσιά μου. Τ' ἄνθη μου ἔπεσαν· μὰ τότε φάνηκαν οἱ καρποί μου.

Οἱ καρποὶ αὐτοὶ στὴν ἀρχὴ ἦταν μικροί, στρογγυλοὶ σὰ χαντρίτσες καὶ πράσινοι· λίγο λίγο ὅμως ἔγιναν μεγαλύτεροι· σιγὰ σιγὰ γέμιζαν χυμό· καὶ ὅταν ὡρίμασαν, ἔγιναν μαῦροι, γεμάτοι λάδι.

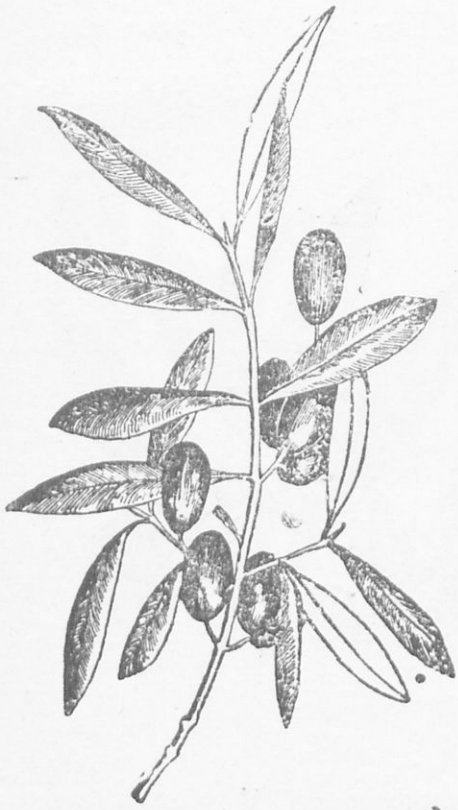

Τὸ φθινόπωρο κάπου κάπου ἕνα ἐλαφρὸ φύσημα τοῦ ἀέρα ἔρριχνε τοὺς πιὸ ὥριμους. Μιὰ μέρα ὅμως ἦρθε τὸ ἀφεντικό μου καὶ τοὺς μάζεψε ὅλους.

4

Πέρασαν πολλὰ χρόνια. Τὸ ἀφεντικό μου πέθανε. Τὰ παιδιά του μεγάλωσαν καὶ γέρασαν, κι ἐγὼ ὁλοένα ἀνθίζω τὸ Μάη καὶ κάνω καρπὸ τὸ φθινόπωρο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χιλιάδες ἄνθρωποι ἔφαγαν ἀπὸ τὶς ἐλιές μου, καὶ ποιὸς ξέρει σὲ πόσες ἐκκλησίες, ἐμπρὸς σὲ πόσα εἰκονίσματα κάηκε τὸ λάδι ποὺ βγῆκε στὸ λιοτρίβι ἀπὸ τὶς ἐλιές μου! . . .

Κοντά μου ἔχω γριὲς ἐλιές, ποὺ ἔζησαν χιλιάδες χρόνια καὶ διηγοῦνται ἱστορίες τοῦ παλιοῦ καιροῦ.

Κι ἐγὼ θὰ γεράσω σὰν αὐτές. Ὥσπου νὰ γεράσω ὅμως θὰ κάνω πάντα καρπὸ σὰν αὐτές.

Μὰ καὶ ὅταν γεμίσω ρόζους, καὶ ὅταν γίνη κούφιος ὁ κορμός μου καὶ δὲν μπορῶ πιὰ νὰ δίνω καρπό, πάλι δὲ θὰ εἶμαι ἄχρηστη. Τὸ χειμῶνα, ὅταν θὰ σφυρίζη ὁ βοριὰς καὶ τὸ κρύο θὰ εἶναι τσουχτερό, τὰ ξύλα μου στὸ τζάκι τοῦ σπιτιοῦ θὰ βγάζουν ὡραῖες φλόγες, καὶ τὰ παιδιὰ θὰ ζεσταίνωνται ὁλόγυρα χαρούμενα καὶ γελαστά.

10. Τ' ἀδέρφια καὶ τὰ κλαδιά.

Ἕνας γέρος γεωργὸς
εἶχε ἀμπελοχώραφα
κι εἶχε καὶ ὀχτὼ παιδιὰ
ποὺ ὅλη μέρα μάλωναν.
Ἀπ' τὴν πίκρα ὁ γέροντας
ἔπεσ' ἄρρωστος βαριά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ παιδιά του φώναξε
γύρω στὸ κρεβάτι του,
κι εἶπε καὶ σφιχτόδεσαν
μὲ σκοινὶ ὀχτὼ κλαδιά:
«Ἂν μπορῆτε, σπάστε τα!»

Ἕνας ἐδοκίμασε
κι' ἄλλος, κι' ἄλλος ὕστερα.
Ἄδικος ὁ κόπος τους!»
«Λῦστε τώρα τὰ κλαδιὰ
κι ἕνα - ἕνα σπάστε τα!

Εὔκολα ἕνα κλαδὶ
ἔσπασ' ὁ καθένας τους.
Τότε λέει ὁ γέροντας:
«Ἑνωμένα τὰ κλαδιὰ
οὔτε τὰ λυγίσατε,
χωρισμένα τὰ κλαδιὰ
κάθε χέρι τάσπασε.

»Γιοὶ καὶ παλικάρια μου,
τὴν εὐχή μου νάχετε,
ἑνωμένοι ζήσετε
δύναμη γιὰ νάχετε!»

Ἀδέρφια ἑνωμένα, σπίτια εὐτυχισμένα.

Ψηφισποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

11. Πῶς βοηθοῦν δύο μυρμήγκια ἕνα σύντροφό τους.

Ἕνα μυρμήγκι βρῆκε ἕνα χοντρὸ σπειρὶ κριθάρι καὶ ἔβαζε τὰ δυνατά του νὰ τὸ τραβήξη στὴ φωλιά του. Μὰ δὲν μποροῦσε. Τὸ σπειρὶ ἦταν πολὺ μεγάλο καὶ τὸ μυρμῆγκι μικρό.

Τότε ἀνεβαίνει σὲ μιὰ πέτρα, κοιτάζει ὁλόγυρα καὶ βλέπει δύο ἄλλα μυρμήγκια.

Γρήγορα γρήγορα κατεβαίνει, τρέχει πρὸς τὸ μέρος τους καὶ λέει στὴ γλῶσσα τῶν μυρμηγκιῶν:

«Ἀδέρφια, ἐλᾶτε γρήγορα νὰ μὲ βοηθήσετε. Βρῆκα ἕνα μεγάλο σπειρὶ κριθάρι, μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ κουβαλήσω μοναχός μου στὴ φωλιά».

—«Μὲ ὅλη μας τὴν καρδιὰ νὰ σὲ βοηθήσωμε» εἶπαν τὰ μυρμήγκια. Κι ἔτρεξαν μαζί του στὸ μέρος ποὺ ἦταν τὸ σπειρὶ τὸ κριθάρι.

Ἐκεῖνο ποὺ δὲν μποροῦσε τὸ ἕνα μυρμήγκι, τὸ μπόρεσαν τώρα εὔκολα τὰ τρία μαζί.

Σὲ λίγο τὰ τρία μυρμήγκια ἔφεραν τὸ χοντρὸ σπειρὶ στὴ μυρμηγκοφωλιά τους.

12. Τὸ ταξίδι τῶν χελιδονιῶν καὶ τὸ ἀδύνατο χελιδονάκι.

1.

Ἦταν φθινόπωρο. Τὰ χελιδόνια ἑνὸς τόπου δὲν ἔβρισκαν τροφὴ νὰ φᾶνε.

Γι᾽ αὐτὸ ἀποφάσισαν, ὅπως τὸ ἔχουν συνήθεια, νὰ ταξιδέψουν σὲ τόπους ζεστούς. Ἐκεῖ μποροῦσαν νὰ βροῦν ὅση τροφὴ ἤθελαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μαζεύτηκαν λοιπὸν ἀπάνω στὰ σύρματα τοῦ τηλεγράφου κι ἔκαμαν συμβούλιο γιὰ τὸ ταξίδι τους.

Ἦταν ἐκεῖ καὶ χελιδόνια μικρά, ποὺ εἶχαν γεννηθῆ τὴν ἄνοιξη. Αὐτὰ δὲν εἶχαν πάει μακριά, δὲν εἶχαν ταξιδέψει, δὲν εἶχαν δεῖ τὴ θάλασσα.

Τὰ μεγαλύτερα χελιδόνια τοὺς ἔλεγαν :

«Βλέπετε πῶς τὰ φύλλα τῶν δέντρων κιτρινίζουν καὶ πέφτουν. Τὶς νύχτες ἀρχίζει νὰ κάνη κρύο· σιμώνει ὁ χειμῶνας. Σὲ λίγο ἐδῶ δὲ θὰ βρίσκωμε πιὰ τί νὰ φᾶμε»·

—«Καὶ ποῦ θὰ πᾶμε ;» ρωτοῦσαν ἀνήσυχα τὰ χελιδονάκια· «ποῦ θ' ἀφήσωμε τὶς φωλιές μας ;»

—«Θὰ πᾶμε μακριὰ σὲ τόπους ζεστούς. Τὶς φωλιές μας θὰ τὶς ξαναβροῦμε τὴν ἄνοιξη, ὅταν θὰ ξαναγυρίσωμε μὲ τὸ καλό. Ἐδῶ οἱ ἄνθρωποι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, εἶναι καλοὶ καὶ δὲ χαλοῦν τὶς φωλιές».

Τὰ χελιδόνια πρὶν καλοξημερώση ἀποχαιρέτησαν μὲ ζωηρὲς φωνὲς τὴν καλοκαιρινή τους κατοικία καὶ ξεκίνησαν ὅλα μαζὶ σὰν ἕνα μικρὸ σύννεφο.

Στὴν ἀρχὴ πετοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τὴ στεριά. Ἔβλε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παν κάτω περιβόλια καὶ χωράφια, χωριὰ καὶ πολιτεῖες, κάμπους καὶ ποτάμια, βουνὰ καὶ δάση, καὶ τὴν νύχτα κατέβαιναν νὰ ξεκουραστοῦν.

Μιὰ μέρα βρέθηκαν στὴν ἀκρογαλιά.

2.

Ὅταν εἶδαν τὴν ἀτελείωτη θάλασσα, τὰ μικρὰ τὰ

χελιδόνια φοβήθηκαν. Τὰ μεγάλα ὅμως τοὺς ἔδιναν θάρρος.

Ἕνα χελιδονάκι ἦταν ἄρρωστο. Ὅταν εἶδε καὶ αὐτὸ τὴ θάλασσα, εἶπε μὲ ἀνησυχία:

«Πῶς θὰ μπορέσω ἐγὼ νὰ περάσω τὴ μεγάλη τὴ θάλασσα! Ἐγὼ εἶμαι ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο. Καλύτερα νὰ ἔμενα ἐκεῖ ποὺ γεννήθηκα, στὴν ἀγαπημένη τὴ φωλίτσα μας. Τώρα θὰ μὲ καταπιῆ ἡ κρύα θάλασσα».

Ἕνα ἄλλο χελιδόνι, ποὺ ἦταν κοντά, εἶπε στὸ ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο χελιδονάκι:

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Μὴ λυπᾶσαι, ὅταν κουραστῆς θὰ σὲ βοηθήσωμε ἐμεῖς».

»Ἐσὺ εἶσαι μικρὸ ἀκόμη καὶ δὲν ξέρεις τὶς συνήθειές μας.

«Τὴ θάλασσα αὐτὴ τὴν περνοῦμε δυὸ φορὲς τὸ χρόνο· τὴν ἄνοιξη καὶ τὸ φθινόπωρο. Σ' αὐτὸ τὸ διπλὸ ταξίδι οἱ δυνατοὶ βοηθοῦμε τοὺς ἀδύνατους.

»Ὅταν κουραστοῦν οἱ φτεροῦγες σου, καὶ ἀποστάσης καὶ δὲν μπορῆς πιὰ νὰ πετάξῃς, τότε θ' ἀκουμπήσῃς στὶς δικές μας φτεροῦγες».

— « Καὶ πῶς θὰ ξεπληρώσω αὐτὴ τὴ μεγάλη χάρη;»

—«Τὸν ἄλλο χρόνο ἐσὺ θὰ εἶσαι μεγαλύτερο καὶ οἱ φτεροῦγες σου θὰ γίνουν δυνατώτερες. Τότε καὶ σὺ θὰ βοηθήσῃς τὰ μικρότερα τ' ἀδέρφια σου. Ἔχε θάρρος λοιπόν, κσὶ νὰ εἶσαι ἕτοιμο. Σὲ λίγο ξεκινοῦμε».

Καὶ ἀλήθεια. Τὰ χελιδονάκια ξεκίνησαν καὶ πετοῦσαν ἀπάνω στὴ θάλασσα.

Τὰ δυνατώτερα πήγαιναν ἐμπρὸς κι ἔδειχναν τὸ δρόμο.

Τὸ ἀδύνατο χελιδονάκι εἶχε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ δύο μεγάλα χελιδόνια, ποὺ τὸ φρόντιζαν καὶ τὸ βοηθοῦσαν.

Ἔτσι πέρασε τὴ μεγάλη θάλασσα κι ἔφτασε στὸ ζεστὸ τόπο ποὺ εἶναι πάντα καλοκαίρι.

Τὰ χελιδόνια.

Στάσου, ταξιδεύτρα μου, χελιδόνα, στάσου,
κάτω ἀπὸ τὴ στέγη μας χτίσε τὴ φωλιά σου.
Ἔλα νάβρῃς ἄσυλο μὲς στὸ φτωχικό μας,
καὶ νὰ γίνῃς φίλη μας καὶ πουλὶ δικό μας.
Σπίτι σου τὸ σπίτι μας κι ὅλα μας δικά σου,
κάνε τ' αὐγουλάκια σου, βγάλε τὰ πουλιά σου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

14. Τὸ φθινόπωρο.

Πέρασε τὸ καλοκαίρι καὶ ἦρθε τὸ φθινόπωρο!

Τὸ φθινόπωρο οἱ μέρες μικραίνουν. Ὁ ἥλιος δὲν καίει πιὰ τόσο πολύ· ὁ καιρὸς ψυχραίνει.

Στὸν τόπο μας, τὴν ὡραία Ἑλλάδα, τὸ φθινόπωρο στὴν ἀρχὴ μοιάζει μὲ δεύτερη ἄνοιξη.

Τὰ φύλλα παίρνουν πάλι τὸ ζωηρὸ χρῶμα τους· τὰ λιβάδια, ποὺ τὰ ἔχει ξεράνει ἡ ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ, πρασινίζουν πάλι.

Ὁ βασιλικὸς μὲ τὰ καταπράσινα φύλλα του μοσκοβολᾶ μέσα στὶς γλάστρες, στίς αὐλές, στὰ μπαλκόνια καὶ στὰ παράθυρα πλουσίων καὶ φτωχῶν σπιτιῶν. Στὰ περιβόλια καὶ στοὺς κάμπους ἀνθίζουν τ' ἀιδημητριάτικα. Στὰ δέντρα κρέμονται ἀκόμη βερίκοκα, ροδάκινα, ἀχλάδια, σῦκα· σιγὰ σιγὰ ὅμως λιγοστεύουν, καὶ στὸ τέλος δὲ βρίσκονται πιά. Οἱ μηλιὲς εἶναι φορτωμένες μὲ μῆλα πρασινοκίτρινα ἢ κόκκινα, γλυκόξυνα ἢ γλυκά.

Τὰ σταφύλια λάμπουν, κίτρινα ἢ κόκκινα ἢ μαῦρα, ἀνάμεσα στὰ πλατιά, πράσινα φύλλα τῶν κλημάτων.

Ὁ ἀμπελουργὸς τὰ τρυγᾶ καὶ τὰ κουβαλᾶ μὲ καλάθια ἢ μὲ κοφίνια. Τὰ τρῶνε μὲ χαρὰ μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἢ τὰ ρίχνουν στὸ ληνό, στὸ πατητήρι.

Ἐκεῖ τὰ πατοῦν καὶ γίνεται ὁ γλυκὸς μοῦστος· ἀπὸ τὸ μοῦστο κάνουν μουσταλευριές, μουστοκούλουρα, πετιμέζι, ρετσέλια.

2.

Ὅσο ὅμως προχωρεῖ τὸ φθινόπωρο, ὁ καιρὸς κρυώνει ὁλοένα καὶ περισσότερο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πολλὰ πουλάκια δὲ βρίσκουν πιὰ τροφὴ στὸν τόπο μας καὶ φεύγουν καὶ πᾶνε σὲ τόπους πιὸ ζεστούς. Ἄλλα τρυπώνουν μὲ τὸ κρύο στὶς φωλιές τους.

Καὶ δὲν ἀκοῦμε πιὰ τὸ ζωηρὸ τραγούδι τοῦ κορυδαλλοῦ ἢ τ' ὁλόγλυκο κελάδημα τοῦ ἀηδονιοῦ.

Τὰ λουλούδια κωὶ τὰ φυτὰ χάνονται πιὰ ἀπὸ τὰ περιβόλια καὶ τοὺς κάμπους. Καὶ ὅσα καλλιεργοῦμε στὶς γλάστρες, τὰ προφυλάγομε ἀπὸ τὸν κρύο ἀέρα.

Τὰ φύλλα τῶν δέντρων μαραίνονται καὶ κιτρινίζουν. Τὸ πιὸ σιγανὸ φύσημα τοῦ ἀέρα τὰ κόβει ἀπὸ τὰ κλωνάρια καὶ τὰ σκορπίζει κίτρινα καὶ ξερὰ ἀπάνω κάτω, καὶ σιρώνουν τὸ χῶμα.

Τὰ δέντρα ὑψώνουν τώρα γυμνὰ τὰ κλαδιά τους. Κρύος ἀέρας φυσᾶ ἀνάμεσα στ' ἄφυλλα δέντρα καὶ ἀπάνω στὰ χωράφια.

Ἐδῶ κι ἐκεῖ μονάχα ὀργώνει ὁ γεωργὸς ἢ κάπου κάπου καὶ σπέρνει σιτάρι ἢ κριθάρι γιὰ τὸν ἐρχόμενο χρόνο.

18. Τὶ παθαίνουν δυὸ κατσίκες ποὺ μάλωναν.

Δυὸ κατσίκες ἀνταμώθηκαν μιὰ φορὰ ἀπάνω σ' ἕνα στενὸ γεφύρι.

Ἡ μιὰ εἶπε:

«Κάμε τόπο νὰ περάσω ἐγώ!»

—«Ἐσὺ νὰ πᾶς πίσω καὶ ν' ἀφήσῃς νὰ περάσω ἐγὼ πρῶτα! ἀποκρίθηκε ἡ ἄλλη θυμωμένη.

—«Πῶς εἶπες;» φώναξε ἡ πρώτη. «Ἐγὼ νὰ κάμω τόπο νὰ περάσῃς ἐσύ; Εἶσαι στὰ σωστά σου;»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—«Ἔτσι;» φώναξε τότε ἡ ἄλλη. «Δοκίμασε λοιπὸν νὰ περάσης!»

Τὸ μάλωμα βάσταξε ἀρκετὴ ὥρα μὲ πολὺ πεῖσμα. Τέλος χύθηκαν ἡ μία ἀπάνω στὴν ἄλλη μὲ μεγάλη ὁρμή. Χτυποῦσαν τὰ κέρατά τους ἄγρια καὶ θυμωμένα.

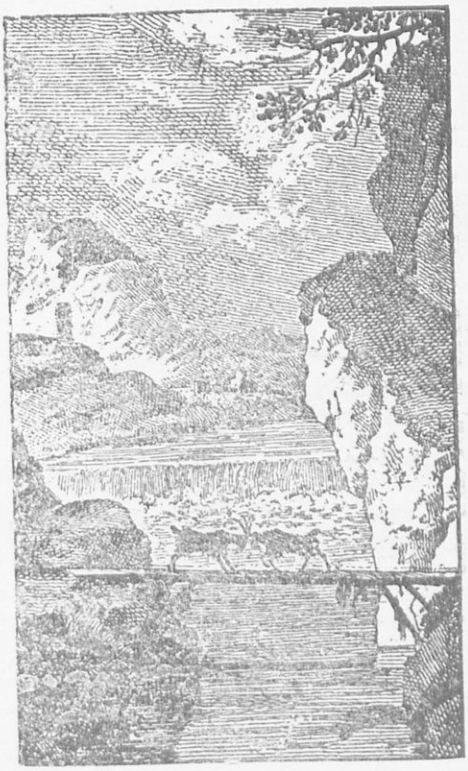

Ἀλλὰ τὸ γεφύρι ἦταν στενὸ καὶ γκρεμίστηκαν καὶ οἱ δύο. Κάτω ἦταν ποτάμι μὲ βαθιὰ νερά.

Οἱ δύο κατσίκες θὰ πνίγονταν χωρὶς ἄλλο. Γιὰ καλή τους τύχη, τὶς εἶδε ὁ βοσκός, ἔτρεξε, καὶ μὲ πολλὰ βάσανα κατώρθωσε νὰ τὶς γλιτώση.

16. Τί ἀκούει ἕνα παιδὶ στὸ δάσος.

Ὁ Θοδωράκης βγῆκε μὲ τὸν πατέρα του περίπατο στὴν ἐξοχή. Ἔφτασαν σ' ἕνα λιβάδι, ποὺ ἦταν ἀνάμεσα σὲ δύο ψηλώματα γεμάτα δέντρα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ πατέρας κάθισε στὸν ἴσκιο ἑνὸς δέντρου. Ὁ Θοωράκης ἔτρεξε νὰ μαζέψη λουλούδια. Ἐκεῖ ποὺ ἔτρεχε φώναξε ἀπὸ τὴ χαρά του «ὄπ!» Καὶ ἀμέσως ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ψήλωμα ἦρθε μιὰ φωνὴ «ὄπ:» Τὸ παιδὶ τότε ἔκραξε μὲ ἀπορία: «Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ;»

Καὶ πάλι ἀκούστηκε ἡ φωνή:

«Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ;»

Ὁ Θοδωράκης νόμισε πῶς μέσα στὰ δέντρα ἦταν κάποιο ἄλλο παιδὶ καὶ τὸν περίπαιζε. Φώναξε λοιπὸν μὲ θυμὸ δυνατά:

«Κακόπαιδο!»

Καὶ ἀπὸ τὰ πυκνὰ δέντρα ἀκούστηκε μιὰ θυμωμένη φωνή:

«Κακόπαιδο!

Ὁ Θοδωράκης θύμωσε ἀκόμη περισσότερο, κι ἔτρεξε γιὰ νὰ βρῆ μέσα στὰ δέντρα τὸ παιδὶ ποὺ τὸν περίπαιζε. Ζήτησε δῶ, ζήτησε κεῖ, τοῦ κάκου· δὲ βρῆκε κανένα! Τότε ἦρθε στὸν πατέρα του καὶ τοῦ λέει μὲ παράπονο:

«Ἕνα κακὸ παιδὶ εἶναι κρυμμένο στὰ δέντρα ἐκεῖ ἀπάνω καὶ μὲ βρίζει».

Ὁ πατέρας ἔνιωσε τὶ εἶχε γίνει.

«Ἔλα μαζί μου» τοῦ εἶπε, «νὰ τὸ βροῦμε αὐτὸ τὸ κακὸ παιδί!»

Ὅταν ἔφτασαν κοντὰ στὰ δέντρα, στὸ δάσος, ὁ πατέρας ἔκραξε:

—«Ποιὸς εἶναι κεῖ;

—«Ποιὸς εἶναι κεῖ;» ἀποκρίθηκε ἀμέσως ἡ φωνή.

—«Ὥρα καλή, καλὸ παιδί!» λέει ὁ πατέρας εὐγενικά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Ὥρα καλή, καλὸ παιδί!» ἀποκρίνεται μέσα ἀπὸ τὰ τὰ δέντρα ἡ φωνὴ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο.

Τότε ὁ πατέρας λέει στὸ Θοδωράκη:

«Βλέπεις πὼς κανένα παιδὶ δὲν εἶναι κρυμμένο μέσα στὰ δέντρα. Ὁ ἀντίλαλος σοῦ στέλνει πίσω τὰ δικά σου λόγια. Τὸ κακόπαιδο ποὺ ἔβριζε εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος.

»Ἂν ἔλεγες καλὰ λόγια, θ' ἄκουες καλὰ λόγια, μὰ εἶπες βρισιὲς καὶ ἄκουσες βρισιές».

«Καταπῶς φερθῆς θὰ σοῦ φερθοῦν».

17. Τὰ παιδιὰ ποὺ περιγελοῦν ἕναν κουτσό.

Κάμποσα παιδιὰ ἑνὸς χωριοῦ ἔπαιζαν στὸ δρόμο. Ἐκείνη τὴν ὥρα πέρασε ἀπὸ κεῖ ἕνας κουτσὸς μὲ ξύλινο πόδι.

Ἕνα παιδὶ ἄφησε τὸ παιγνίδι, πῆγε ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸν κουτσό, ἔκανε πὼς κούτσαινε κι αὐτό, καὶ τὸν περίπαιζε. Τ' ἄλλα παιδιὰ γελοῦσαν.

Τὴν ὥρα ἐκείνη περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο ὁ παπὰς τοῦ χωριοῦ. Εἶδε τὸ παιδὶ νὰ περιπαίζῃ τὸν κουτσό, καὶ ἄκουσε τὰ γέλια τῶν ἄλλων.

Λυπήθηκε πολύ, στάθηκε καὶ εἶπε στὸ κακὸ παιδί:

«Τὸν περιγελᾶς γιατὶ ἔχει ξύλινο τὸ ἕνα πόδι καὶ κουτσαίνει. Καὶ αὐτὸς εἶχε μιὰ φορὰ καὶ τὰ δυό του πόδια, κι ἔτρεχε κι ἀνέβαινε ψηλώματα καὶ βουνά.

»Ἀλλὰ πῆγε στρατιώτης στὸν πόλεμο, καὶ μιὰ σφαῖρα στὴ μάχη τοῦ ἔσπασε τὸ πόδι. Ὕστερα τὸ ἔκοψε ὁ γιατρός, καὶ ἀπὸ τότε εἶναι κουτσός. Εἶναι ντροπὴ καὶ ἁμαρτία ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ περιγελᾶτε τὸ γενναῖο αὐτὸ παλικάρι!»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ παπὰς ἔφυγε καταλυπημένος.

Τὰ παιδιὰ μετάνιωσαν γιὰ τὸ κακὸ φέρσιμό τους. Περισσότερο ἀπ' ὅλα ντράπηκε καὶ λυπήθηκε τὸ παιδὶ ποὺ εἶχε περιγελάσει τὸν κουτσό. Τὸ παιδὶ αὐτὸ δὲν περιγέλασε πιὰ κανένα σὲ ὅλη τὴ ζωή του.

18. Ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀέρας.

Ὁ ἀέρας θύμωσε
μὲ τὸν ἥλιο μάλωσε.
Ὁ ἀέρας ἔλεγε :
«εἶμαι δυνατώτερος!»
καὶ ὁ ἥλιος ἔλεγε :
«σὲ περνῶ στὴ δύναμη!»
Ἕνας γέρος ἄνθρωπος
μὲ τὴ μαύρη κάπα του
στὸ χωράφι πήγαινε.
Ὁ ἀέρας λάλησε :
«Ὅποιος ἔχει δύναμη
πέρνει ἀπὸ τὸ γέροντα
τὴ χοντρὴ τὴν κάπα του»
Φύσηξε, ξεφύσηξε,
ἔσκασε στὸ φύσημα.
Ἄδικος ὁ κόπος του:
Κρύωσε ὁ γέροντας
καὶ διπλὰ τυλίχτηκε
στὴ χοντρὴ τὴν κάπα του.
Καὶ ὁ ἥλιος λάλησε :
«Ὅποιος ἔχει δύναμη
παίρνει ἀπὸ τὸ γέροντα
τὴ χοντρὴ τὴν κάπα του».
Ἔφεξεν ὁλόλαμπρος,
καλοσύνη σκόρπισε.
Ἔβγαλεν ὁ γέροντας
τὴ χοντρὴ τὴν κάπα του.
«Ἄκουσε καὶ μάθε το
σὲ περνῶ στὴ δύναμη,
γιατὶ πᾶς μὲ τὸ κακὸ
κι ἐγὼ πάω μὲ τὸ καλό».

19. Ὁ εὐγενικὸς τρόπος ἑνὸς παιδιοῦ σ' ἕναν ξένο.

Ἕνας κύριος ἔφτασε σ' ἕνα χωριό. Ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ Φώτης καὶ ἄλλα παιδιὰ πετοῦσαν ἀετοὺς στὴ μικρὴ πλατεῖα.

«Καλά μου παιδιά» εἶπε ὁ ξένος, «θέλω νὰ πάω στὸ κοντινὸ χωριὸ καὶ δὲν ξέρω τὸ δρόμο».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ Φώτης πῆγε κοντὰ στὸν ξένο καὶ τοῦ εἶπε μ' εὐγένεια :

«Ἐγώ, κύριε, νὰ σᾶς δείξω τὸ δρόμο».

Πέρασε τὸ σπάγγο τοῦ ἀετοῦ, ποὺ πετοῦσε ψηλά, στὸ χέρι ἑνὸς ἄλλου παιδιοῦ, καὶ ὡδήγησε τὸν ξένο ὡς τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ.

Ἐκεῖ ὁ δρόμος χωριζόταν σὲ δύο.

«Θὰ τραβήξετε δεξιά» εἶπε· «θὰ πᾶτε κάμποσο, καὶ ὕστερα θ' ἀπαντήσετε ἕνα ποτάμι. Ἐκεῖ εἶναι ἕνα μικρὸ γεφύρι· περάστε το καὶ τραβᾶτε ἴσια. Παρέκει θὰ βρῆτε ἕνα νερόμυλο. Ἀπὸ κεῖ φαίνεται τὸ χωριὸ ποὺ γυρεύετε. Ρωτήσετε τὸ μυλωνά, ἂν θέλετε, καὶ αὐτὸς θὰ σᾶς δείξῃ τὸ δρόμο. Στὸ καλό, κύριε».

—«Εὐχαριστῶ, παιδί μου», εἶπε ὁ ξένος, καὶ ἔβγαλε νὰ τοῦ δώσῃ μιὰ δραχμή.

—«Ἄ, ὄχι, κύριε» εἶπε ὁ Φώτης, «δὲ θέλω πληρωμή».

Τότε τοῦ εἶπε ὁ ξένος :

—«Σ' εὐχαριστῶ πολύ, καλό μου παιδί!»

Κι ἐνῶ πήγαινε στὸ δρόμο ποὺ τοῦ ἔδειξε ὁ Φώτης, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του ὁ ξένος :

«Εὐγενικὸ παιδί! Φαίνεται πὼς ἔχει καλὴ ἀνατροφὴ καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του καὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλό του».

Ὁ Φώτης ἔτρεξε κατευχαριστημένος πίσω στοὺς συντρόφους του. Πῆρε πάλι τὸ σπάγγο στὸ χέρι του καὶ πετοῦσε τὸν ἀετό του τώρα μὲ περισσότερη ὄρεξη.

20. Τί παθαίνει ἕνας φαντασμένος λύχνος

Ἕνας λύχνος εἶχε πολὺ λάδι κι ἔφεγγε πολύ. Τὸ πῆρε ἀπάνω του γιὰ τὸ δυνατὸ φῶς του, καὶ ἄρχισε νὰ περηφανεύεται καὶ νὰ λέῃ :

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Γιὰ δέτε, γιὰ δέτε πῶς φέγγω!

»Καλὲ τί φῶς εἶναι αὐτό; Λυχνάρι εἶμαι ἐγὼ ἢ ἥλιος ὁλόλαμπρος; Λένε πὼς ὁ ἥλιος λάμπει πολὺ καὶ φωτίζει ὅλον τὸν κόσμο. Ἄ, μπά! Δὲν πιστεύω νὰ λάμπη ἴσα μὲ μένα. Κρῖμα μονάχα ποὺ βρίσκομαι σὲ τοῦτο δῶ τὸ τραπέζι, καὶ δὲν εἶμαι ψηλὰ στὸν οὐρανό, γιὰ νὰ δῆ μιὰ φορὰ λάμψη ὅλος ὁ κόσμος».

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτά, φύσηξε ἐλαφρὸ ἀεράκι καὶ τὸν ἔσβησε.

Τότε ὁ νοικοκύρης τοῦ λύχνου, ποὺ εἶχε ἀκούσει τ' ἀνόητα καὶ περήφανα λόγια του, ἦρθε νὰ τὸν ἀνάψη πάλι. Κι ἐνῶ τὸν ἄναβε, τοῦ εἶπε:

«Εἶδες τί ἔπαθες, φαντασμένο λυχνάρι; Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ κλείσης τὸ στόμα σου καὶ νὰ σωπαίνης. Μὴν ξεχνᾶς πὼς εἶσαι ἕνα λυχναράκι. Μεμιᾶς σὲ σβήνει καὶ τὸ πιὸ ἀδύνατο φύσημα τοῦ ἀέρα. Νὰ θυμᾶσαι τί ἔπαθες καὶ νὰ μὴν περηφανεύεσαι».

Ὅπου ψηλὰ κοιτᾶ Ὅποιος θέλει τὰ παινέται
πάντα στραβοπατᾶ. μόνος του κατηγοριέται.

21. Ὁ περήφανος καπνός.

Εἶπ' ὁ καπνὸς μιὰ μέρα: στ' ἀστέρια τὰ πολλά.
«Μεγάλος θὰ γενῶ, Καὶ βασιλιὰς θὰ γίνω,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα, καὶ θὰ καταφρονῶ
θὰ πάω στὸν οὐρανό. τὴ γῆ ποὺ τώρ' ἀφήνω
Τὰ νέφη θὰ περάσω, καὶ πάω στὸν οὐρανό».
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά, Κι ἀμέσως ξεκινάει
ὥσπου κι ἐγὼ νὰ φτάσω νὰ πάη στὸν οὐρανό.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μὰ ἔξαφνα φυσάει τὸ μαῦρο του κορμί,
ἀγέρι σιγανό, δυνάμωσε τ᾽ ἀγέρι,
καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη τὸν σκόρπισε μ᾽ ὁρμή.

22. Τί ἔπαθε ἕνας πετεινὸς μὲ τὴν περηφάνεια του.

Δυὸ πετεινοὶ μάλωναν καὶ πολλὴ ὥρα χτυπιοῦνταν μὲ τὰ νύχια τῶν ποδιῶν τους καὶ τὶς φτεροῦγες τους.

Τέλος ὁ ἕνας νίκησε καὶ ἀνάγκασε τὸν ἄλλο νὰ φύγη.

Ὁ νικημένος, σὲ κακὴ κατάσταση, πῆγε καὶ ζάρωσε ντροπιασμένος σὲ μιὰ γωνιά.

Ὁ νικητὴς ὅμως, περήφανος γιὰ τὴ νίκη του, πέταξε στὴ σκεπὴ ἑνὸς πλυσταριοῦ ποὺ ἦταν ἐκεῖ κοντά, καὶ φώναξε μὲ καμάρι :

«Μὲ βλέπετε ; ἐγὼ εἶμαι ὁ νικητής, ποὺ ἔκαμα τὸν ἐχθρό μου νὰ φύγη σὲ κακὸ χάλι. Ποιὸς μὲ φτάνει στὴν παλικαριά ; Ἐγὼ νικῶ ὅλα τὰ πετούμενα. Ὅποιος τοῦ βαστᾶ, ἂς ἔρθη ! Κανένα δὲ φοβοῦμαι !»

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἕνας ἀετὸς ἦταν ψηλὰ κι ἔψαχνε μὲ τὰ μάτια του νὰ βρῆ τροφή, γιατὶ εἶχε μεγάλη πεῖνα.

Βλέπει τὸν πετεινὸ ἀπάνω στὴ σκεπή, χύνεται ἀπὸ ψηλά, τὸν ἁρπάζει μὲ τὰ νύχια του καὶ τὸν φέρνει στὴ φωλιά του.

23. Ὁ πετεινός.

Ὁ πετεινὸς εἶναι μεγαλύτερος, ψηλότερος καὶ πολὺ ὁμορφότερος ἀπὸ τὴν κότα.

Πιὸ μεγάλα καὶ πιὸ κόκκινα εἶναι τὰ λειριὰ ποὺ στολίζουν τὴν κορυφὴ τοῦ κεφαλιοῦ του καὶ τὸ λαιμό του. Τὰ μάτια του λάμπουν περισσότερο.

Ὁ λαιμός του εἶναι μακρύτερος καὶ πιὸ καμαρωτός.

Τὰ φτερά του εἶναι μεγαλύτερα καὶ ἔχουν χρώματα ζωηρά. Τὰ φτερὰ τῆς οὐρᾶς του, μεγάλα καὶ γυριστὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σὰ δρεπάνι, κόκκινα, πράσινα, κίτρινα, γαλάζια γυαλιστερά, λαμποκοποῦν ὅμορφα καὶ ζωηρὰ στὸν ἥλιο.

Ὁ πετεινὸς μ' ὅλα αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ πετάξῃ ψηλά.

Πρῶτα πρῶτα τὸ κορμί του εἶναι βαρύ, καὶ ὕστερα καὶ οἱ φτεροῦγες του εἶναι κοντὲς καὶ στρογγυλές. Εἶναι κομωμένος ὄχι νὰ πετᾶ ψηλὰ στὸν ἀέρα, ἀλλὰ νὰ περπατᾶ γερὰ στὴ γῆ· γι' αὐτὸ τὰ πόδια του εἶναι δυνατὰ καὶ τὰ δάχτυλά του τεντωμένα γιὰ ν' ἀκουμπᾶ γερὰ στὸ χῶμα.

Ὁ πετεινὸς περπατᾶ γρήγορα, καὶ ὅταν βιάζεται πολὺ σηκώνει καὶ τὶς δυὸ φτεροῦγες του, κι ὁ ἀέρας τὸν σκουντᾶ ἐμπρὸς σὰν τὴ βάρκα μὲ τὸ ἀνοιγμένο πανί.

Ὁ πετεινὸς περπατᾶ περήφανα· βγαίνει ἀπὸ τὸ κοτέτσι μὲ τὸ κεφάλι ψηλὰ καὶ πάει ἐμπρὸς μὲ καμάρι.

Στὴν αὐλὴ ὅπου μένει ἡ δική του οἰκογένεια δὲν ἀφήνει νὰ ἔρθῃ ἄλλος πετεινός.

Μόλις δῇ ἄλλον, θυμώνει πολύ. Τὰ λειριά του κοκκινίζουν πιὸ πολύ, τὰ λαμπερὰ μάτια του ἀγριεύουν· σηκώνει τὴν οὐρά του καὶ χύνεται ἐπάνω του.

Τσιμπιοῦνται μὲ τὸ ράμφος, ξεσκίζονται μὲ τὰ δυνατὰ μὰ ὄχι μυτερὰ νύχια τους, χτυπιοῦνται μὲ τὶς τεντωμένες φτεροῦγες· προπάντων χτυπιοῦνται μὲ ἕνα παραδάχτυλο, ποὺ εἶναι ἀπάνω ἀπὸ τὸ πίσω δάχτυλο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὐτὸ δὲν ἀκουμπᾶ στὴ γῆ καὶ δὲν τοῦ χρησιμεύει γιὰ νὰ περπατᾶ· εἶναι ὅπλο γιὰ νὰ χτυποῦν οἱ πετεινοὶ τοὺς ἐχθρούς τους.

Ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο νικηθῆ, πάει πίσω ἀργὰ ἀργὰ σὰ νὰ φεύγη τάχα μόνος του. Ἀλλὰ μόλις ξεμακρύνη, κατεβάζει τὴν οὐρά του καὶ τὶς φτεροῦγες του, καὶ τρέχει νὰ κρυφτῆ ἀπὸ ντροπή.

Ὁ νικητὴς ὅμως σηκώνει πιὸ πολὺ τὸ κεφάλι, πηγαίνει καμαρωτὰ καὶ περήφανα, κοιτάζει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, γιὰ νὰ δῆ ἂν τὸν θαυμάζουν, πετᾶ σὲ κανένα τοῖχο ἢ σὲ κάποια σκεπή, καὶ διαλαλεῖ τὴ νίκη του ὅσο δυνατώτερα μπορεῖ.

Ὁ πετεινὸς πολὺ πρὶν ξημερώση, ξυπνᾶ καὶ ἀρχίζει τὸ δυνατὸ λάλημά του· μόλις ἀκουστῆ τὸ πρῶτο «κουκουρίκου!» ἀπαντοῦν ἀμέσως καὶ οἱ ἄλλοι πετεινοὶ τῆς γειτονειᾶς. Ἂν εἴμαστε ξυπνοὶ ἐκείνη τὴν ὥρα καὶ προσέξωμε, τὸ αὐτί μας παίρνει καὶ τὸ ἀδύνατο καὶ τρεμουλιαστὸ «κουκουρίκου!» κάποιου μικροῦ πετειναριοῦ ἀγύμναστου, ποὺ δὲν ἔμαθε ἀκόμη καλὰ τὸ μάθημά του.

Ὁ πετεινὸς ἅμα ξημερώση ὁδηγεῖ σὰν καλὸς οἰκογενειάρχης τὴν οἰκογένειά του στὴν αὐλή, γιὰ νὰ βροῦν τροφὴ ὅλοι μαζί.

Ἂν τύχη καὶ βρῆ κάτι καλό, φωνάζει τὶς κότες καὶ τὰ κοτόπουλα καὶ ἀφήνει νὰ φᾶνε αὐτοὶ πρῶτα.

Μὲ τὴ δύση ὁ πετεινὸς φέρνει τὶς κότες καὶ τὰ κοτόπουλα στὸ κοτέτσι.

Ὁ πετεινός, ἂν τὸν ἀφήσουν μπορεῖ νὰ ζήση ὡς εἴκοσι χρόνια. Ἀλλάζει μιὰ φορὰ τὸ χρόνο τὰ φτερά του, τὸ φθινόπωρο.

Καταλαβαίνει ἀπὸ πρὶν κάθε ἀλλαγὴ τοῦ καιροῦ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὅταν εἶναι νὰ γίνῃ κακὸς καιρός, χτυπᾶ τὶς φτεροῦγες του καὶ φαίνεται ἀνήσυχος.

24. Πῶς ἡ Φανὴ καὶ ὁ Βάσος δείχνουν τὴν ἀγάπη τους σέ μιὰ καρδερίνα.

«Ἄ! τί κρύο, τί κρύο!» εἶπε ἡ Φανή, ὅταν γύρισε ἀπὸ τὸ σχολεῖο στὸ σπίτι.

Ἔτρεξε γρήγορα στὸ τζάκι νὰ ζεστάνῃ τὰ παγωμένα χέρια της.

Σὲ λίγο ἦρθε ἀπὸ τὸ σχολεῖο καὶ ὁ Βάσος, ὁ ἀδερφός της. Καὶ αὐτὸς κρύωνε πολύ· κατακόκκινη ἦταν ἡ μύτη του· σὰν ἀχνὸς ἔβγαινε ἡ ἀναπνοή του ἀπὸ τὸ στόμα του.

Τὰ δυὸ παιδιὰ κάθισαν κοντὰ στὸ τζάκι καὶ ζεσταίνονταν στὴν ὡραία φωτιά.

Ἐξαφνα ἀκούστηκε ἕνα τικ-τικ-τικ στὸ παράθυρο, σὰ νὰ χτυποῦσε κάποιος τὸ τζάμι.

Τρέχουν καὶ τί νὰ ἰδοῦν;

Ἕνα ὄμορφο πουλάκι εἶχε πιαστῆ μὲ τὰ μικρά του ποδαράκια στὸ ξύλο τοῦ παραθυριοῦ καὶ χτυποῦσε τὸ γυαλὶ μὲ τὸ ράμφος του.

«Θεέ μου» εἶπε ἡ Φανή, «πῶς κρυώνει τὸ κακόμοιρο! Γιὰ δὲς πῶς τρέμει! Θὰ τοῦ ἀνοίξω νὰ μπῆ!»

Ἄνοιξε ἀμέσως τὸ παράθυρο. Τὸ πουλάκι δὲ φοβήθηκε. Μπῆκε στὴ ζεστὴ κάμαρα, πέταξε δυὸ τρεῖς φορὲς ἐδῶ κι ἐκεῖ· καὶ ἅμα ζεστάθηκε, κάθισε ἀπάνω στὸ τραπέζι, ἐμπρὸς στὰ παιδιά, καὶ ἄρχισε νὰ βγάζῃ κάτι ἀδύνατες φωνίτσες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2.

«Θὰ πεινᾶ τὸ κακόμοιρο!» εἶπαν τὰ δύο παιδιά.

Ἡ Φανὴ ἔτρεξε στὸ ντουλάπι, ἔφερε ἕνα κομμάτι ψωμί, τὸ ἔτριψε, τὸ ἔκαμε ψίχουλα καὶ τὰ ἔδωσε στὸ πουλάκι.

Αὐτὸ ἦταν πολὺ πεινασμένο καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ἔφαγε ὅλα τὰ ψίχουλα. Τώρα ποὺ ζεστάθηκε κι ἔφαγε, κοίταξε ζωηρὸ τὰ παιδιὰ καὶ ἄρχισε νὰ σιγοκελαηδῆ.

«Τί πουλὶ νὰ εἶναι;» ρώτησε ἡ Φανή.

—«Καρδερίνα» εἶπε ὁ Βάσος· «δὲ βλέπεις τὸ κόκκινο σημάδι στὸ μέτωπό της καὶ στὸ λαιμό της, καὶ τὴν κίτρινη λουρίδα ἀπάνω στὶς μαῦρες φτερουγίτσες της; Ἡ καρδερίνα, ξέρεις, κελαηδεῖ πολὺ ὡραῖα».

—«Καὶ πῶς θὰ τὴ φυλάξωμε!» ρώτησε ἡ Φανή.

—«Ἀλήθεια, ἂν ἦταν ἡ γάτα μας ἐδῶ καὶ τὴν ἔβρισκε μόνη...» εἶπε ὁ Βάσος.

—«Πάω νὰ τὸ πῶ τῆς μητέρας» εἶπε ἡ Φανή.

Σὲ λίγο ἦρθε ἡ μητέρα μ' ἕνα χρωματιστὸ κλουβάκι. Ἔδειξε χαρὰ σὰν εἶδε τὴν καρδερίνα. Σίμωσε καὶ τὴν ἐχάιδεψε. Καὶ ἡ καρδερίνα δὲν ἔφευγε, δὲ φοβόταν.

«Θὰ τὴ βάλωμε ἐδῶ μέσα» εἶπε, «ὥσπου νὰ περάση τὸ κρύο, καὶ τὴν ἄνοιξη τῆς δίνομε πάλι τὴν ἐλευθερία της».

Πῆρε ἀπαλὰ τὴν καρδερίνα καὶ τὴν ἔβαλε μέσα στὸ κλουβί. Τὰ παιδιὰ ἔβαλαν καὶ δυὸ γυάλινα ποτηράκια· τὸ ἕνα τὸ γέμισαν κανναβούρι καὶ τὸ ἄλλο νερό.

Γιὰ νὰ μὴ φανῆ ὅμως πὼς τὸ εἶχαν φυλακισμένο τὸ πουλάκι μέσα στὸ κλουβί, ἄφησαν ἀνοιχτὴ τὴν πορτίτσα του γιὰ νὰ μπαινοβγαίνη ὅταν ἤθελε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3.

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἔβγαινε· φαινόταν εὐτυχισμένο. Τσιμποῦσε τοὺς σπόρους τοῦ κανναβουριοῦ, ἔπινε νερό, κάποτε λουζόταν, τίναζε τὶς φτερουγίτσες του καὶ γλυκοκελαηδοῦσε.

Ὅταν ἦρθε ἡ ἄνοιξη καὶ πρασίνισαν τὰ δέντρα, ἡ μητέρα εἶπε στὰ παιδιά:

«Ἀκοῦστε, παιδιά μου· βλέπω πὼς τὴν ἀγαπᾶτε πολὺ τὴν καρδερίνα σας. Αὐτὴ ὅμως θέλει τὴν ἐλευθερία της, θέλει νὰ τρέξῃ στὰ δέντρα καὶ στοὺς κάμπους· δὲν εἶναι σωστὸ νὰ τὴν κρατᾶτε σκλαβωμένη. Ἀφῆστε την νὰ φύγῃ.»

Τὰ δυὸ ἀδέρφια ἀκοιτάχτηκαν μὲ λύπη καὶ εἶπαν: «τί κρῖμα!»

Μὰ ἀφοῦ τὸ ἔλεγε ἡ μητέρα, καὶ ἦταν καὶ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πουλιοῦ, τί νὰ κάμουν; Πῆραν λοιπὸν τὴν καρδερίνα, κατέβηκαν στὸν κῆπο, τὴ φίλησαν κάμποσες φορὲς στὸ μαυροκόκκινο κεφαλάκι της καὶ τὴν ἄφησαν νὰ φύγῃ

Ἡ μητέρα κοίταζε ἀπάνω ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Ἡ καρδερίνα χτύπησε τὶς φτερουγίτσες της καὶ πέταξε. Κάθισε σ' ἕνα δέντρο καὶ ἄρχισε νὰ κελαηδῇ.

«Στὸ καλό, καρδερίνα μας, στὸ καλό» εἶπαν τὰ παιδιὰ μὲ δακρυσμένα μάτια.

Ἡ καρδερίνα ὅμως δὲν πέταξε μακρύτερα. Δὲν ἔφυγε στοὺς κάμπους. Γύρισε πίσω, κάθισε στὸν ἴδιο τῆς Φανῆς, κι ἄρχισε νὰ κελαηδῇ γλυκὰ σὰ νὰ ἔλεγε:

«Ἤρθα μιὰ μέρα τοῦ χειμῶνα παγωμένη ἀπὸ τὸ κρύο, μὲ πόδια ξυλιασμένα, κι ἔτρεμα καὶ πεινοῦσα. Καὶ σεῖς ἀνοίξατε τὸ παράθυρο καὶ μὲ ζεστάνατε, καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὲ ταγίσατε καὶ μὲ γλιτώσατε καὶ μ' ἀγαπήσατε. Καὶ ἐγὼ σᾶς ἀγαπῶ, καὶ θέλω νὰ εἶμαι πάντα μαζί σας...

»Καὶ ποῦ νὰ πάω; Ἀπάνω στὰ δέντρα, ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ μὲ παραμονεύει ἡ κουκουβάγια. Κι' ἂν γλιτώσω ἀπὸ τὰ φοβερὰ νύχια της, ποιὸς ξέρει ἂν γλιτώσω ἀπὸ τὴν ξόβεργα τῶν κακῶν παιδιῶν κι ἀπὸ τὸ βόλι τοῦ ἄσπλαχνου κυνηγοῦ!!

»Κοντά σας βρῆκα ἄσυλο. Κοντά σας ἔχω τὴν ἐλευθερία μου. Κοντά σας, στὸ δέντρο τοῦ κήπου σας, ἀντίκρυ στὸ παράθυρό σας, θὰ χτίσω τὴ φωλιά μου. Ἡ ἀγάπη σας θὰ μὲ φυλάγη ἀπὸ κάθε κίνδυνο».

28. Ὁ χειμῶνας.

1.

Ἦρθε ὁ χειμῶνας. Ἔπιασε τὸ κρύο· ἡ μητέρα στέλνει καλὰ τυλιγμένο τὸ παιδί της στὸ σχολεῖο.

Μικροὶ μεγάλοι φοροῦν μάλλινα φορέματα ποὺ κρατοῦν ζεστασιά. Στὰ σπίτια οἱ νοικοκυρὲς ἀνάβουν φωτιὰ στὸ τζάκι ἢ στὴ θερμάστρα.

Πολλοὶ φτωχοὶ ὅμως δὲν ἔχουν οὔτε ξύλα οὔτε χοντρὰ φορέματα, κι ὁ παγωμένος ἀέρας μπαίνει ἀτὸ τὶς χαραμάδες στὰ φτωχικὰ σπίτια, καὶ τρέμουν οἱ δυστυχισμένοι καὶ πεινοῦν...

Τὸ χειμῶνα ὁ ἥλιος βγαίνει ἀργὰ καὶ βασιλεύει νωρίς. Γιὰ τοῦτο οἱ μέρες εἶναι μικρὲς καὶ οἱ νύχτες μεγάλες.

Τὰ περιβόλια δὲν ἔχουν τώρα λουλούδια, τὰ χωράφια εἶναι ξερά, τὰ λιβάδια δὲν ἔχουν χλόη, τὰ περισσότερα δέντρα δὲν ἔχουν φύλλα.

Κρύος ὁ βοριᾶς σφυρίζει ἀνάμεσα στ' ἄφυλλα κλαδιά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2.

Οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ κοπάδια τους κατέβηκαν ἀπὸ τὰ βουνὰ κάτω στοὺς κάμπους ποὺ εἶναι λιγώτεοο κρύο, καὶ μαντρίζουν τὰ πρόβατα στὰ χειμαδιά.

Ὅσα πουλιὰ ἔμειναν καὶ δὲν ἔφυγαν σὲ ζεστότερους τόπους, δὲ βρίσκουν ἀρκετὴ τροφή.

Ὁ σπουργίτης ἔρχεται στὸ παράθυρό μας καὶ μὲ τὸ ράμφος του κτυπᾶ «πὶκ πίκ», σὰ νὰ λέη: ἀνοίξετε, ἔξω δὲ βρίσκω τροφή.

Ὁ ἀέρας ἀναταράζει τὴ θάλασσα καὶ σηκώνει μεγάλα κύματα ἀφρισμένα,

Στὴν πολλὴ τρικυμία, ὅποιο καράβι δὲν προφτάση νὰ μπῆ σὲ λιμάνι, τ' ἄγρια κύματα τὸ ρίχνουν στοὺς βράχους μὲ σκισμένα πανιὰ καὶ σπασμένα κατάρτια, ἢ τὸ ρουφᾶ ἀλύπητα ἡ θάλασσα. Καὶ πνίγονται ναῦτες καὶ ναυτόπουλα, καὶ φοροῦν μαῦρα οἱ γῆρες καὶ τὰ ὀρφανά, καὶ κλαῖνε μέρα καὶ νύχτα τὸν ἀγαπημένο τους ποὺ τὸν κατάπιε ἡ θάλασσα!...

Γι' αὐτὸ σὲ πολλὰ ναυτικὰ μέρη τὰ καράβια μένουν στὸ λιμάνι ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, καὶ μόνο μετὰ τὰ Φῶτα, ὅταν ἁγιαστοῦν τὰ νερά, ἀρχίζουν οἱ θαλασσινοὶ τὰ ταξίδια τους.

Ὅταν τὸ κρύο εἶναι πολὺ δυνατό, τὸ νερὸ παγώνει καὶ γίνεται πάγος. Ἀπὸ τὸ κρύο παγώνουν καὶ οἱ ἀχνοὶ στὸν ἀέρα· καὶ τότε πέφτει χιόνι ἀπὸ ψηλὰ καὶ σκεπάζει σκεπὲς καὶ δρόμους, δέντρα καὶ χωράφια.

3.

Ἔχει ὅμως καὶ τὰ καλά του ὁ χειμῶνας.

Ὅλη ἡ οἰκογένεια κάθεται κοντὰ στὴ φωτιά. Τὰ ξύλια τῆς ἐλιᾶς σφυρίζουν στὸ τζάκι καὶ ὑψώνουν γλυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κὲς φλόγες. Τὸ ἀγόρι διαβάζει, τὸ κορίτσι πλέκει ἢ κεντᾶ· τὰ μικρότερα παιδιὰ ἀκοῦνε τὸ παραμύθι τῆς γιαγιᾶς.

Τὸ χειμῶνα γιορτάζομε μεγάλες γιορτές. Τὰ Χριστούγεννα, ποὺ μᾶς θυμίζουν πὼς γεννήθηκε ὁ Χριστός. Μικροὶ καὶ μεγάλοι πᾶνε τὴ νύχτα στὴν ἐκκλησία καὶ ἀκοῦνε τὸ «Χριστὸς γεννᾶται» καὶ δοξολογοῦν τὸ Θεό.

Τὸ χειμῶνα ἔρχεται ἡ Πρωτοχρονιά. Στὰ σπίτια κόβουν τὴ βασιλόπιτα, καὶ χαρὰ σὲ ὅποιον βρῆ τὸ νόμισμα! Οἱ γονεῖς, οἱ φίλοι δίνουν δῶρα στὰ παιδιά. Γλυκὲς παιδικὲς φωνὲς λένε τὰ κάλαντα ἢ τὰ καλήμερα, τὰ Χριστούγεννα, τὸν Ἅι-Βασίλη καὶ τὰ Φῶτα. Τὰ Φῶτα οἱ παπάδες ἁγιάζουν τὰ νερά, ρίχνουν ἁγιασμὸ στὴ δεξαμενή, στὶς βρύσες καὶ στὰ πηγάδια, γυρίζουν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι μ' ἕνα παιδὶ ποὺ κρατεῖ τὴν ἁγιαστούρα τους καὶ ἁγιάζουν τὰ σπίτια.

26. Στὴν ὥρα τῆς τρικυμίας.

Μαῦρα τὰ βουνά,
καταχνιὰ τὰ θάφτει·
θύελλα περνᾶ
καὶ βροντᾶ κι ἀστράφτει·
ἄνεμος φυσᾶ,
ἡ καλύβα τρίζει·
ὁ γιαλὸς λυσσᾶ,
κυματίζει, ἀφρίζει.

Γλάρος ποὺ πετᾶ
ψάρια, νά, γυρεύει·
βάρκα στ' ἀνοιχτά,
ναύτης κινδυνεύει!
Ἄχ, παρακαλῶ,
κάμε, Πλάστη, χάρη,
σῶσε τὸν καλό,
τὸ φτωχὸ βαρκάρη.

27. Πῶς ἕνα ἄλογο καὶ ἕνας σπουργίτης βοηθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Ἦταν χειμῶνας. χιόνια σκέπαζαν τὰ βουνὰ καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοὺς κάμπους· κάτασπρες ἦταν οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν.

Τὰ σπουργίτια δὲν ἔβρισκαν τροφὴ καὶ πεινοῦσαν.

Ἕνα σπουργίτι πέταξε στὸ στάβλο ἑνὸς ἀλόγου,

«Μοῦ δίνεις τὴν ἄδεια νὰ φάω κι ἐγὼ λίγους σπόρους;» τοῦ λέει. «Ὅλα γύρω τὰ σκέπασαν τὰ χιόνια. Δὲ βρίσκω νὰ φάω καὶ πεινῶ τὸ ἄμοιρο. Ἂν ἔβρισκα δὲ θὰ ζητιάνευα».

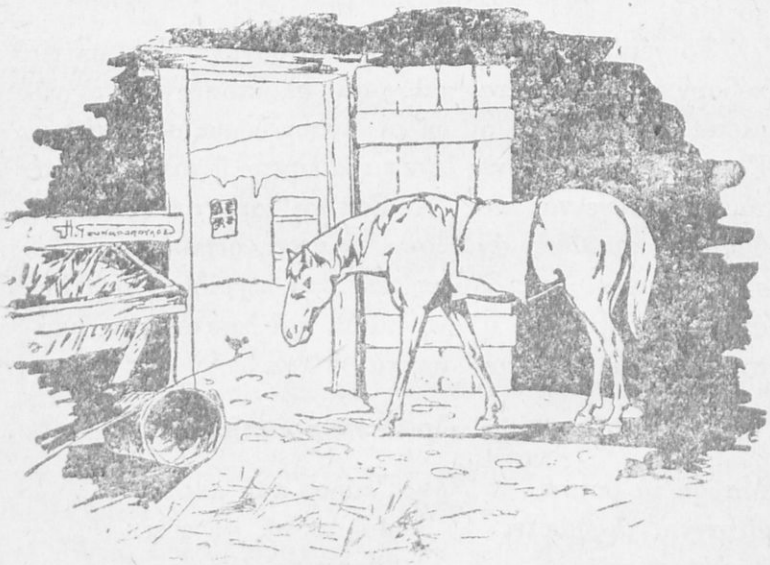

«Μοῦ δίνεις τὴν ἄδεια νὰ φάγω λίγους σπόρους;»

Τὸ ἄλογο ἀποκρίθηκε μὲ καλοσύνη:

«Ἔλα κοντὰ μὲ θάρρος καὶ φάγε ὅσο θέλεις. Εἶναι ἐδῶ φαγὶ ἀρκετὸ καὶ γιὰ μένα καὶ γιὰ σένα».

Τὸ σπουργίτι πλησίασε, καὶ ἔτσι ἔτρωγαν μαζὶ σὰν ἀγαπημένοι φίλοι. Ἀφοῦ χόρτασε τὸ σπουργίτι, εἶπε:

«Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ πολύ. Μοῦ ἔκαμες μεγάλη χάρη καὶ δὲ θὰ τὴ λησμονήσω».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ἐνῶ πετοῦσε ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του:

«Ἡ χάρη θέλει ἀντίχαρη... μὰ τί μπορῶ νὰ κάμω ἐγὼ ὁ μικρὸς σπουργίτης στὸ μεγάλο καὶ δυνατὸ ἄλογο;»

Πέρασε ὁ χειμῶνας, ἦρθε ἡ ἄνοιξη καὶ ὕστερα τὸ καλοκαίρι. Πολὺ μεγάλη ἦταν ἡ ζέστη.

Πολλὲς μῦγες ἦταν στὸ στάβλο· πείραζαν τὸ ἄλογο καὶ δὲν τὸ ἄφηναν νὰ ἡσυχάση.

Τότε εἶπε ὁ σπουργίτης: «Νὰ ὥρα νὰ κάμω καὶ ἐγὼ κάτι στὸ καλὸ τὸ ἄλογο».

Πέταξε μέσα στὸ στάβλο καὶ κατάπινε τὶς μῦγες. Ἔτσι καὶ ἔτρωγε, καὶ ἐλευθέρωνε τὸ φίλο του ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐνόχληση. Τὸ ἄλογο χλιμίντριζε ἀπὸ εὐχαρίστηση, σὰ νὰ ἔλεγε στὸ σπουργίτη:

«Σ' εὐχαριστῶ, ἀγαπητό μου σπουργιτάκι».

28. Τὸ ἄλογο.

1.

Πολὺ ὄμορφο ζῶο εἶναι τὸ ἄλογο.

Τὸ κεφάλι του εἶναι μακρουλό· τ' αὐτιά του μικρά, ὀλόρθα, εὐκολοκίνητα· τὰ τεντώνει πρὸς τὸ μέρος ἀπὸ ὅπου ἔρχεται ὁ ἦχος.

Τὰ μάτια του μεγάλα καὶ ζωηρά.

Ὁ λαιμός του μακρὺς καὶ λεπτός, καὶ πρὸς τὴ μέση ὑψώνεται καμαρωτός· πυκνὲς καὶ μακριὲς τρίχες τὸν σκεπάζουν, ἡ χαίτη. Ἡ χαίτη εἶναι ἀληθινὸ στολίδι τοῦ ἀλόγου.

Τὸ σῶμα του μακρὺ καὶ λεπτό, καὶ ἡ οὐρά του μακριὰ καὶ ὡραία.

Τὰ πόδια του ψηλά, στερεά, σβέλτα στὸ τρέξιμο,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τὸ καθένα τελειάνει σ᾽ ἕνα χοντρὸ δάχτυλο, σκεπασμένο μ᾽ ἕνα χοντρὸ νύχι.

Τὸ ἄλογο ἔχει τρίχες πυκνές, κοντές, στρωτές, γυαλιστερές.

Κατὰ τὰ ἄλογα, σὲ ἄλλα εἶναι μαῦρες, σὲ ἄλλα κοκκινόξανθες, σὲ ἄλλα ἄσπρες ἢ σταχτερές.

Ἡ φωνὴ τοῦ ἀλόγου λέγεται χλιμίντρισμα. Τὸ ἄλογο χλιμιντρᾶ διαφορετικὰ ἅμα φοβᾶται, ἅμα πεινᾶ, ὅταν γυρεύῃ τὸ παιδί του, ὅταν ξαναβρίσκῃ τὸ ἀφεντικό του.

Τρώει κριθάρι, βρίζα, βρόμη, σιτάρι, ὄσπρια, ἄχυρα, σανό. Τὴν ἄνοιξη τρώει χλωρὸ χορτάρι, γι᾽ αὐτὸ τὸ ἀφήνουν ἐλεύθερο νὰ βόσκῃ στὰ λιβάδια μὲ ἄλλα ἄλογα.

Ἂν δὲν εἶναι καθαρὴ ἡ τροφή του, δὲν τὴν τρώει· ἂν εἶναι ἀκάθαρτο τὸ παχνί του, δὲν τὸ σιμώνει. Καὶ νερὸ θέλει καθαρό.

Τὸ ἄλογο εἶναι πολὺ ἔξυπνο ζῶο καὶ μπορεῖ νὰ μάθῃ πολλὰ πράματα, ἂν τοῦ τὰ μάθουν μὲ καλὸν τρόπο. Μαθαίνει νὰ γονατίζῃ, νὰ μαζεύῃ μὲ τὰ χείλια ἀπὸ χάμω ὅ,τι ρίξουν καὶ νὰ τὸ φέρνῃ στὸ ἀφεντικό του. Καμώνεται τὸν πεθαμένο· μαθαίνει νὰ λογαριάζῃ ὡς τὰ δέκα καὶ περισσότερο, καὶ ἀποκρίνεται, ὅταν τὸ ρωτοῦν, σκύβοντας ἢ σηκώνοντας [τὸ] κεφάλι ἢ χτυπῶντας τὸ πόδι. Μαθαίνει νὰ χορεύῃ καὶ νὰ κάνῃ λογῆς λογῆς γυμνάσια.

Τὸ ἄλογο ἔχει πολὺ δυνατὸ θυμητικό. Θυμᾶται τὸ δρόμο ποὺ πέρασε καὶ μιὰ φορὰ μονάχα· ὅταν τύχῃ νὰ εἶναι σκεπασμένος μὲ χιόνια, τὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γνωρίζει ἀπὸ κάποιο δέντρο ἢ βράχο ἢ ἄλλο σημάδι ποὺ ἦταν κοντά του.

Τὸ ἄλογο εἶναι ὑπάκουο. Ὅταν εἶναι ἡ ὥρα νὰ τὸ ζέψουν, προχωρεῖ μόνο του καὶ περιμένει. Περνᾶ ποτάμια, μπαίνει στὴ θάλασσα, πηδᾶ χαντάκια ἢ φράχτες, ὅταν τὸ διατάξη τὸ ἀφεντικό του.

3

Εἶναι ὅμως καὶ κακότροπα καὶ πεισματάρικα ἄλογα, ποὺ κλοτσοῦν καὶ δαγκάνουν καὶ δὲν ἀκοῦν. Τὰ ἄλογα αὐτὰ γίνονται τέτοια, τὸ περισσότερο, ἅμα τὰ κακομεταχειρίζονται τ' ἀφεντικά τους.

Τὸ ἄλογο εἶναι γενναῖο καὶ ἄφοβο. Ὁρμᾶ μὲ τόλμη στὴ μάχη, μέσα στὶς βροντὲς τῶν κανονιῶν, μέσα στὶς σφαῖρες καὶ στὶς φλόγες... Ἂν πληγωθῇ, δὲ χάνει τὸ θάρρος του, πάει πάντα ἐμπρός, ὅσο ἔχει δύναμη.

Τὸ ἄλογο εἶναι πιστό.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸ νὰ ξαναδῇ τὸν κύριό του, τρέχει σ' αὐτόν, χλιμιντρᾶ καὶ δείχνει μεγάλη χαρά.

Ἂν σκοτωθῇ ὁ καβαλάρης του στὸν πόλεμο, εἴτε ἀξιωματικὸς εἶναι εἴτε στρατιώτης, τὸ ἄλογο μένει κοντά του λυπημένο. Μερικὰ τέτοια ἄλογα δὲν τρῶνε ἀπὸ τὴ λύπη τους καὶ πεθαίνουν κι αὐτά.

4

Τὸ θηλυκὸ ἄλογο, ἡ φοράδα, γεννᾶ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο ἕνα πουλάρι· τὸ τρέφει μὲ τὸ γάλα της, τρεῖς ὡς πέντε μῆνες, μὲ πολλὴ ἀγάπη· καὶ τὸ πουλάρι τὴν ἀγαπᾶ πολὺ τὴ μητέρα του· τὴν ἀκολουθεῖ παντοῦ καὶ χοροπηδᾶ κοντά της ζωηρὰ μὲ πολλὴ χάρη.

Τὸ ἄλογο ζῇ ὡς εἴκοσι χρόνια, κάποτε ὅμως καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περισσότερο. Εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους. Τὸ μεταχειρίζονται γιὰ νὰ τοὺς πηγαίνη ἀπὸ ἕνα μέρος σὲ ἄλλο, νὰ σέρνη ἁμάξια καὶ κάρα, καὶ νὰ κουβαλᾶ φορτώματα ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Τὸ ζεύουν στὸ ἀλέτρι, γυρίζει μύλους, μαγγανοπήγαδα καὶ λιοτρίβια.

Τὰ παπούτσια ποὺ φοροῦμε τὰ φτιάνουν καὶ ἀπὸ πετσὶ ἀλόγου.

Τὰ κουμπιὰ ποὺ βάζομε στὰ φορέματά μας εἶναι καμωμένα ἀπὸ τὸ χοντρὸ νύχι ἢ ἀπὸ τὰ κόκαλα τοῦ ἀλόγου.

Οἱ κόρδες τοῦ βιολιοῦ γίνονται ἀπὸ τὰ ἄντερά του. Οἱ βοῦρτσες ποὺ ξεσκονιζόμαστε, τὰ κόσκινα καὶ τὰ δίχτυα γίνονται ἀπὸ τὶς τρίχες τῆς οὐρᾶς του καὶ τῆς χαίτης του.

29. Δυὸ διαβάτες καὶ ἕνας πλάτανος.

Δυὸ διαβάτες πήγαιναν ἀπὸ ἕνα χωριὸ σὲ ἄλλο.

Ἦταν καλοκαίρι κι ἔκανε μεγάλη ζέστη.

Στὸ δρόμο δὲν εἶχε κανένα δέντρο γιὰ νὰ ξεκουραστοῦν στὸν ἴσκιο του.

Οἱ διαβάτες περπατοῦσαν μὲ δυσκολία· ὁ ἱδρῶτας ἔσταζε ἀπὸ τὸ μέτωπό τους.

Τέλος βλέπουν ἕνα πλάτανο. Ἤξεραν πὼς ὁ πλάτανος φυτρώνει καὶ μεγαλώνει ὅπου εἶναι νερό. Καὶ ἀλήθεια, ἐκεῖ κοντὰ ἦταν καὶ μιὰ πηγή. «Ἄχ! τί καλά» εἶπαν οἱ διαβάτες, κι ἔτρεξαν στὸν ἴσκιο τοῦ πλατάνου. Ἀφοῦ ξιδρωσαν, ἤπιαν ἀπὸ τὸ ὁλοκάθαρο νερὸ τῆς πηγῆς καὶ δροσίστηκαν. Ὕστερα ξαπλώθηκαν κάτω ἀπὸ τὴν πυκνὴ φυλλωσιὰ τοῦ μεγάλου δέντρου καὶ ξεκουράστηκαν.

Ὁ ἥλιος λίγο λίγο ἄρχισε νὰ γέρνη. Ἡ ζέστη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λιγόστεψε, καὶ οἱ διαβάτες ἀποφάσισαν νὰ σηκωθοῦν καὶ νὰ τραβήξουν τὸ δρόμο τους. Ἐνῷ ἦταν ξαπλωμένοι ἀκόμη στὸν ἴσκιο κι ἔβλεπαν τὰ κλαδιὰ τοῦ πλατάνου μὲ τὰ πλατιὰ σκιστὰ φύλλα, εἶπε ὁ ἕνας:

«Δέντρο δὰ καὶ ὁ πλάτανος!».

—«Ἀλήθεια, πιὸ ἀνώφελο δέντρο δὲ βρίσκεται στὸν κόσμο· σὲ τίποτε δὲ χρησιμεύει» εἶπε καὶ ὁ ἄλλος.

Τότε ὁ πλάτανος φώναξε ἀπὸ ψηλά:

«Ὦ ἀχάριστοι ἄνθρωποι, ἴσα ἴσα τὴν ὥρα ποὺ σᾶς δίνω τὸν ἴσκιο μου καὶ τὴ δροσιά μου, μὲ βρίζετε καὶ μὲ λέτε ἄχρηστο;»

30. Γιατὶ ἕνας χωρικὸς φροντίζει γιὰ τὰ ζῶα του.

Ἕνα ἄλογο, ἕνα γαϊδούρι κι ἕνα πρόβατο ἔβοσκαν στὸ λιβάδι. Ἐκεῖ κουβέντιαζαν κι ἔλεγαν σὲ τί τὸ καθένα εἶναι χρήσιμο στὸ ἀφεντικό τους.

Τὸ ἄλογο ἔλεγε:

«Ἐγὼ σέρνω τὸ ἁμάξι του, μὲ καβαλικεύει καὶ τὸν πηγαίνω γρήγορα ὅπου μὲ διατάξῃ».

Τὸ πρόβατο ἔλεγε:

«Ἐγὼ τοῦ δίνω τὸ γάλα μου καὶ τὸ πίνει, καὶ κάνει τυρὶ καὶ βούτυρο καὶ γλυκίσματα, τοῦ δίνω καὶ τὸ μαλλί μου καὶ κάνει φορέματα».

Τὸ γαϊδούρι ἔλεγε:

«Ἐγὼ κουβαλῶ κι αὐτὸν κι ὅ,τι μοῦ φορτώσῃ, μὲ μεγάλη ὑπομονή, καὶ στὰ μονοπάτια καὶ στὶς χειρότερες κακοτοπιές».

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἦρθε κοντὰ καὶ ὁ σκύλος.

«Αὐτὸς ὅμως γιὰ τί χρειάζεται;» εἶπε τὸ γαϊδούρι· «τοῦ κάκου τὸν ἔχει τὸ ἀφεντικὸ ἐδῶ πέρα».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ παιδιὰ περιτριγύρισαν τὸ γαϊδούρι κοὶ τὸ κοίταξαν μὲ περιέργεια...

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Στὸ μεταξὺ ἦρθε καὶ τὸ ἀφεντικό. Φώναξε τὸ σκύλο μὲ τ' ὄνομά του καὶ τὸν ἐχάϊδεψε.

Τὰ τρία ζῶα μουρμούρισαν, γιατὶ τοὺς κακοφάνηκε.

Τὸ ἄλογο μάλιστα, σὰν πιὸ ἄφοβο, ρώτησε:

«Ἀφεντικό, γιατί αὐτὴ ἡ ξεχωριστὴ ἀγάπη στὸ σκύλο; Αὐτὸ εἶναι ἕνα ἄχρηστο ζῶο».

Τότε εἶπε τὸ ἀφεντικό:

«Καὶ σένα, καλό μου ἄλογο, καὶ τὸ πρόβατο τὸ ἥμερο, καὶ τὸ γαϊδούρι τὸ ὑπομονετικὸ σᾶς ἀγαπῶ καὶ σᾶς φροντίζω, ὅπως τὸ ξέρετε, γιατὶ εἶστε καλὰ καὶ χρήσιμα ζῶα. Ἀλλὰ γιατί λέτε ἄχρηστο τὸν Πιστό; Μὴ δὲ φυλάγει τὸ σπίτι καὶ τὴ μάντρα καὶ ὅλους μας, ὅταν κοιμούμαστε; Μὴ δὲ φυλάγει καὶ σᾶς, νὰ μὴ σᾶς ἁρπάξουν τὴ νύχτα οἱ κλέφτες;

»Καὶ ξεχάσατε τί ἔκαμε προχτὲς ἀκόμη; Ρίχτηκε στὸ ποτάμι καὶ γλίτωσε τὸ παιδί μου, ποὺ εἶχε πέσει μέσα καὶ κόντευε νὰ πνιγῇ».

—«Ἔχει δίκαιο τὸ ἀφεντικό» εἶπε τὸ γαϊδούρι, σκύβοντας τὸ χοντρό του κεφάλι.

31. Τὸ γαϊδούρι

«Ντομάτες, κολοκύθια, σέλινα, μελιτζάνες!» φώναζε στὸ μικρὸ δρόμο ὁ περιβολάρης.

Ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα χορτυρικὰ τὰ εἶχε φορτωμένα σ' ἕνα γαϊδούρι. Οἱ νοικοκυρὲς ἔτρεξαν στὶς πόρτες νὰ ψουνίσουν, καὶ τὰ παιδιὰ περιτριγύρισαν τὸ γαϊδούρι καὶ τὸ κοίταζαν μὲ περιέργεια.

Τί μεγάλο κεφάλι, ἀλήθεια, τί μεγάλα αὐτιά, καὶ τί μεγάλα μάτια! Λαιμὸς ὅμως κοντός· καὶ ἀπάνω σ' αὐτὸν μικρὲς ὁλόρθες τρίχες γιὰ χαίτη.

Τοῦ κορμιοῦ του οἱ τρίχες μικρές, στρωτές, στα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χτερές. Τῆς οὐρᾶς του οἱ τρίχες μικρές· μόνο στὴν ἄκρη κάτω ἦταν μακριές.

Ἀλλὰ τί δυνατὰ καὶ στερεὰ πόδια! τὸ καθένα τελείωνε σ' ἕνα δάχτυλο μ' ἕνα χοντρὸ νύχι.

Ἔξαφνα τὸ γαϊδούρι ἄρχισε νὰ φωνάζῃ. Ἀπὸ τὴ δυνατή, βαριά, δυσάρεστη ἀγριοφωνάρα, τὰ μικρὰ παιδιὰ τρόμαξαν καὶ τὰ μεγαλύτερα γέλασαν γιὰ τὴν τρομάρα τους.

«Ἀηδόνι τετράποδο» εἶπε κοροϊδευτικὰ μιὰ γειτόνισσα.

«Ἄσχημο ζῶο» εἶπε ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιά.

—«Ναί, μὰ ἐγὼ εἶδα προχτὲς ἕνα μικρὸ γαϊδουράκι, ποὺ ἦταν ὄμορφο» εἶπε ἕνα ἄλλο παιδί.

—«Τὰ μικρὰ γαϊδουράκια εἶναι ὅλα χαριτωμένα» εἶπε τὸ πρῶτο παιδί, «τρέχουν καὶ πηδοῦν ξένοιαστα ὁλόγυρα στὴ μάνα τους καὶ χαίρεται κανεὶς νὰ τὰ βλέπῃ. Ἅμα μεγαλώσουν ὅμως χάνουν τὴ χάρη καὶ τὴν ὀμορφιά τους».

—«Σ' αὐτὸ φταῖνε καὶ κεῖνοι ποὺ τὰ βασανίζουν, τὰ κακόμοιρα τὰ ζῷα. Τὰ κακομεταχειρίζονται πολλοὶ ἄνθρωποι κι ἔτσι τὰ χαλοῦν. Λένε πὼς ἀπ' αὐτὴ τὴν αἰτία γίνεται πεισματάρης ὁ γάιδαρος».

—«Ἀλήθεια, τί πεῖσμα ποὺ τὸ ἔχει! Ἐκεῖ ποὺ πάει ἥσυχα στὸ δρόμο, ἔξαφνα στέκεται. Τοῦ κάκου τὸν σπρώχνει τὸ ἀφεντικό του νὰ προχωρήσῃ. Ἡ ἀφεντιά του στυλώνει τὰ πόδια του καὶ δὲν κάνει βῆμα. Τότε ἀρχίζουν τὰ μαλώματα καὶ τὸ ξυλοφόρτωμα· γιατί, ὅπως λέει ὁ παππούς μου, «ὅπου δὲν πέφτει λόγος, πέφτει ξύλο».

—«Ἔχει ὅμως καὶ τὰ καλά του, ὁ καημένος» εἶπε ἕνα ἄλλο παιδί. Εἶναι πολὺ ὑπομονετικὸ ζῶο. Καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γιὰ ὅποιον ἔχει πολὺ μεγάλη ὑπομονὴ λένε πὼς ἔχει γαϊδουρινὴ ὑπομονή. Βσστᾶ πολὺ καὶ στοὺς κόπους καὶ στὴν κακοπέραση».

—«Καὶ δὲν ἀγαπᾶ τὴν καλοφαγία, ὅπως τὸ ἄλογο· Βέβαια τὸ ἀφεντικό του τοῦ δίνει καὶ ἄχυρο καὶ κριθάρι καὶ χόρτο, μὰ στὴν ἀνάγκη, τοῦ γαϊδουριοῦ τοῦ φτάνει καὶ κανένα ἀγκάθι, ἀπὸ κεῖνα ποὺ τὰ λένε γαϊδουράγκαθα· χόρτα ποὺ δὲν καταδέχεται τὸ ἄλογο, τὰ τρώει τὸ γαϊδούρι χωρὶς δυσκολία»,

—«Ὅλα κι ὅλα ὅμως, νερὸ θέλει καθαρό. Ἀγαπᾶ τὴν πάστρα· γιὰ δέτε τὰ πόδια του, τί καθαρὰ ποὺ τὰ ἔχει!»

—«Στὸ σχολεῖο μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος, πὼς δὲν εἶναι καθόλου κουτὸ ζῶο, ὅπως νομίζουν πολλοί. Ἔχει θυμητικό, καὶ ξαναβρίσκει εὔκολα τὸ δρόμο ποὺ ἔχει περάσει, ἂς εἶναι καὶ μιὰ φορά»,

—«Νά, ἀνοίγει τὸ στόμα του» εἶπε ἕνα παιδί· «φάνηκαν οἱ δοντάρες του. Νὰ ξέραμε ἀπὸ δόντια, θὰ μαθαίναμε πόσων χρονῶν εἶναι· αὐτοὶ ποὺ πουλοῦν καὶ ἀγοράζουν τὰ ζῶα καταλαβαίνουν τὴν ἡλικία τοῦ γαϊδάρου καὶ τοῦ ἀλόγου ἀπὸ τὰ δόντια τους».

—«Τί τὰ θέλετε;» εἶπε τὸ πρῶτο παιδί, ποὺ τοῦ φάνηκε ἄσχημο τὸ γαϊδούρι· «μὲ ὅλη τὴν κακὴ φήμη του, εἶναι πολὺ χρήσιμο ζῶο. Οἱ περιβολάρηδες σὰν καλὴ ὥρα τοῦτος ἐδῶ, οἱ πραγματευτάδες, οἱ γεωργοὶ τὸ ἔχουν βοηθό, γιὰ νὰ κουβαλοῦν φορτώματα ἀπὸ τ' ἀμπέλι ἢ τὰ χωράφια ἢ ἀπὸ τὸ μύλο ἢ ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό. Σέρνει ἁμάξια φορτωμένα. Οἱ χωριάτες τῶν βουνῶν δὲν μποροῦν νὰ κάμουν χωρὶς γαϊδούρι. Ὅπου δὲν μπορεῖ νὰ περάση τὸ ἄλογο, στὶς κακοτοπιὲς καὶ στὰ ἀπόκρημνα μονοπάτια, τὸ γαϊδούρι περνᾶ μὲ πά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ τοῦ δίνει αὐτὴ νερὸ
κρουσταλλένιο δροσερό,
κι ὁ διαβάτης εὐλογεῖ
τὴ φιλόξενη πηγή.

34. Πῶς ἕνας μικρὸς βοσκὸς φυλάγει πιστὰ τὴν παραγγελία τοῦ πατέρα του.

Ἕνα παιδί, ὡς δώδεκα χρονῶν, φύλαγε ἕνα κο-

—Θὰ σοῦ δώσω δυὸ δραχμές».
—Αὐτὸ δὲ γίνεται!»

πάδι πρόβατα κοντὰ στὸ δάσος τοῦ χωριοῦ του.
Καθόταν στὸν ἴσκιο ἑνὸς πεύκου καὶ εἶχε τὸ νοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

του ὅλο στὸ κοπάδι. Ἔξαφνα ἀπὸ τὸ δάσος βγῆκε ἕνας κυνηγός.

«Καλό μου τσοπανόπουλο» λέει τοῦ παιδιοῦ, «τίνος εἶναι αὐτὰ τὰ πρόβατα;»

—«Τοῦ κύρ Γιάννη τοῦ βουλευτῆ» εἶπε τὸ παιδί.

—«Τὸν γνωρίζεις ἐσὺ τὸν κὺρ Γιάννη;»

—Ὄχι· δὲν τὸν εἶδα ἀκόμη. Μήνυσε ὅμως πῶς θὰ ἔρθη αὐτὲς τὶς ἡμέρες» ἀποκρίθηκε τὸ παιδί.

—«Ἐσὺ τὰ φυλᾶς πάντα τὰ πρόβατα τοῦ ἀφεντικοῦ σου;»

—«Ὄχι· ἐγὼ πηγαίνω στὸ σχολεῖο. Τὰ φυλάγω μόνο ὅταν λείπη ὁ πατέρας μου. Καὶ σήμερα πῆγε στὴ χώρα, νὰ δῆ μὴν ἦλθε ὁ κὺρ Γιάννης».

Ὁ ξένος χαμογέλασε, κοίταξε τὸ παιδὶ στὰ μάτια καὶ τοῦ λέει:

«Καλά· τώρα θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μοῦ κάμης μιὰ χάρη. Θέλω νὰ πάω στὴ χώρα καὶ δὲν ξέρω τὸ δρόμο. Ἄφησε λίγο τὸ κοπάδι σου κι ἔλα μαζί μου. Θὰ σοῦ δώσω καὶ δυὸ δραχμές».

—«Αὐτὸ δὲ γίνεται» εἶπε ἥσυχα τὸ παιδί.

—«Σοῦ δίνω πέντε».

—«Ὄχι».

—«Τότε σοῦ δίνω δέκα».

—«Ὄχι».

—«Σοῦ δίνω δεκαπέντε».

—«Ὄχι».

—«Σοῦ δίνω εἴκοσι!»

—«Ὄχι, ὄχι, ὄχι!» ἀπεκρίθηκε μὲ δύναμη τὸ παιδί.

—«Εἶμαι κουρασμένος καὶ πεινῶ πολύ».

Τὸ παιδὶ ἔβγαλε ἀπὸ ἕνα σακούλι, κρεμασμένο στὸ πλευρό του, ἕνα κομμάτι ψωμί, τὸ ἔδωσε στὸν κυνηγὸ καὶ εἶπε:

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Αὐτὸ ἔχω ὅλο ὅλο, καὶ σοῦ τὸ δίνω. Φάγε καὶ ξεκουράσου ἐκεῖ στὸν ἴσκιο, κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα».

—«Σοῦ δίνω εἰκοσιπέντε δραχμὲς» εἶπε ὁ ἄγνωστος, κι ἔκαμε νὰ βγάλη ἕνα εἰκοσιπεντάρικο.

—Τοῦ κάκου ξοδεύεσαι, ἀφέντη» εἶπε τὸ παιδί· «ὅ,τι καὶ νὰ μοῦ δώσης δὲν τὸ ἀφήνω τὸ κοπάδι μου».

—«Γιατί;» ρώτησε ὁ κυνηγός.

—«Γιατὶ ὅταν ἔφυγε ὁ πατέρας μου μοῦ εἶπε: «Σοῦ ἐμπιστεύομαι τὰ πρόβατα· νὰ τὰ προσέχης σὰν τὰ μάτια σου· στιγμὴ νὰ μὴν τὰ παρατήσης». Τοῦ λόγου σου κύριε, φαίνεσαι καλὸς ἄνθρωπος. Πῶς λοιπὸν θέλεις νὰ μὲ κάμης νὰ φανῶ ἄπιστος στὸ ἀφεντικό μου καὶ νὰ μὴν ἀκούσω τὸν πατέρα μου;»

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη φάνηκαν ἀπὸ τὸ δάσος μερικοὶ χωρικοὶ καὶ ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ.

Ὅλοι χαιρέτησαν μὲ τιμὴ τὸν κυνηγό.

Ὁ πατέρας τοῦ μικροῦ βοσκοῦ πλησίασε τὸ γιό του καὶ τοῦ εἶπε σιγὰ δείχνοντας τὸν ἄγνωστο:

«Ὁ κὺρ Γιάννης!»

Τὸ παιδὶ κοίταξε τὸ ἀφεντικὸ μὲ ἀπορία, ἀλλὰ χωρὶς φόβο.

Ὁ κὺρ Γιάννης πῆγε μὲ χαμόγελο κοντὰ στὸ παιδί, τοῦ χάιδεψε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε στὸν πατέρα του:

«Περνώντας τὸ δάσος γιὰ κυνήγι, βρῆκα τὸ γιό σου νὰ φυλάγη τὸ κοπάδι. Θέλησα νὰ τὸν δοκιμάσω. Εἶναι πιστὸ καὶ ὑπάκουο παιδί. Θὰ τὸν προστατέψω νὰ μάθη γράμματα, καὶ ἅμα μεγαλώση θὰ τὸν διορίσω διευθυντὴ σὲ ὅλα ἐδῶ τὰ κτήματά μου».

35. Τὸ πρόβατο

Ἕνας βοσκὸς ρουμελιώτης, μὲ φουστανέλα καὶ μὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κάπα, ἔβγαλε τὰ πρόβατά του ἀπὸ τὴ μάντρα νὰ βοσκήσουν. Ἀνάμεσα στὰ σπίτια ἦταν ἕνας τόπος ἄφραχτος, χορταριασμένος. Ἐκεῖ στάθηκε ὁ βοσκὸς μὲ τὸ κοπάδι· καὶ τὰ πρόβατα σκόρπια ἄρχισαν νὰ τραβοῦν μὲ τὸ στόμα καὶ νὰ κόβουν τὸ λιγοστὸ χορτάρι, ποῦ φύτρωνε ἐδῶ καὶ κεῖ.

Ἦταν Πέμπτη ἀπόγεμα. Ἐκείνη τὴν ὥρα πέρασε ὁ δάσκαλος μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, ποὺ τὰ πήγαινε περίπατο.

Ὁ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιὰ νὰ σταθοῦν.

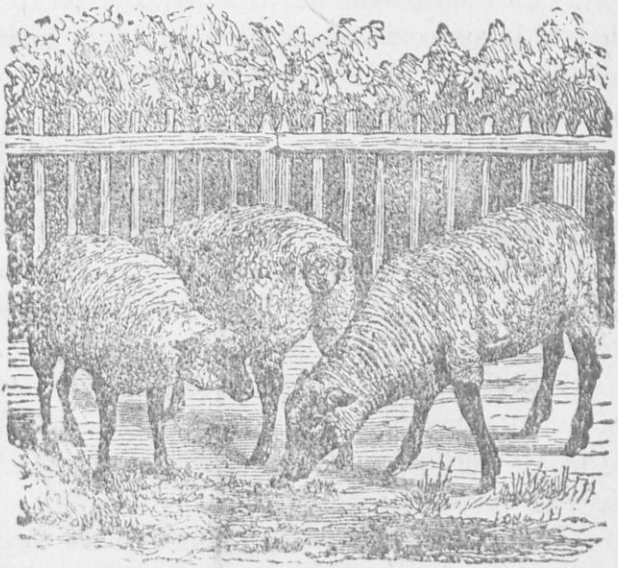

«Παιδιά μου» τοὺς εἶπε, «ὅταν σᾶς μίλησα στὸ σχολεῖο γιὰ τὸ πρόβατο, σᾶς ἔδειξα ζωγραφιστὰ πρόβατα σὲ μιὰ εἰκόνα. Τώρα βλέπετε ζωντανά, ἀληθινὰ πρόβατα. Νὰ τὰ κοιτάξετε μὲ πολλὴ προσοχή, γιατὶ αὔριο θὰ σᾶς ρωτήσω στὸ μάθημα.»

Τὰ παιδιὰ κάμποση ὥρα κοίταζαν πῶς εἶναι τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κεφάλι, τὰ πόδια, τὰ νύχια, ἡ οὐρὰ καὶ τὸ μαλλὶ τῶν προβάτων. Ἔξαφνα ἕνα σκυλάκι πέρασε γαβγίζοντας καὶ μονομιᾶς τὰ πρόβατα σπορπίσθηκαν φοβισμένα. Ὁ βοσκὸς ἔδιωξε θυμωμένος τὸ σκυλάκι, καὶ ὁ δάσκαλος πρόσταξε τὰ παιδιὰ νὰ κάμουν γραμμὴ καὶ νὰ προχωρήσουν.

Ὅταν ἔφτασαν στὸ μεγάλο δρόμο, ὁ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιά: «Τί συλλογιστήκατε ὅταν εἴδατε τὰ πρόβατα νὰ σκορπίζουν ἔτσι ;»

—«Πῶς τὰ πρόβατα εἶναι πολὺ δειλὰ ζῶα» εἶπε ἕνα παιδί, «καὶ ξαφνίζονται μὲ τὸ παραμικρό, μὲ τὸ γάβγισμα ἑνὸς μικροῦ σκυλιοῦ, ὅπως τώρα, μὲ τὴ φωνὴ ἑνὸς μικροῦ παιδιοῦ, μὲ τὸ φτέρνισμα ἑνὸς γέρου, μὲ ὅ,τι τύχη».

Ὅσο τὰ παιδιὰ προχωροῦσαν στὴν ἐξοχή, ἔλεγαν ἀναμεταξύ τους τί εἶδαν στὰ πρόβατα, γιὰ νὰ τὰ θυμοῦνται καλύτερα αὔριο.

«Πρόσεξες τὸ κριάρι, τὸ ἀρσενικὸ πρόβατο, μὲ τὰ μεγάλα στρημμένα κέρατα; Εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὶς προβατίνες» ἔλεγε ἕνα παιδὶ στὸ πλαγινό του.

—«Ἔχει ἕνα μεγάλο κουδούνι στὸ λαιμό του· γιατὶ πάει ἐμπρὸς ὁδηγὸς καὶ τὸ κοπάδι ἔρχεται πίσω του».

—«Ἡ προβατίνα ἔχει μικρὰ κέρατα, ποὺ μόλις φαίνονται» εἶπε ἄλλο παιδί.

—Τ' ἀρνάκια εἶναι πολὺ ὄμορφα. Εἶχα ὄρεξη νὰ τὰ πιάσω καὶ νὰ τὰ χαϊδέψω».

—«Πρόσεξες πῶς εἶναι τὸ κεφάλι τοῦ προβάτου;»

—«Μακρουλὸ καὶ ἐμπρὸς στενὸ καὶ μυτερό».

—«Τὰ πόδια του εἶναι λεπτὰ καὶ τελειώνουν σὲ δυὸ δάχτυλα τυλιγμένα σὲ δυὸ νύχια μαῦρα.

—«Τὸ κορμὶ τοῦ προβάτου τὸ σκεπάζει τὸ μαλλί,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τρίχες μακριὲς καὶ μαλακές· μόνο τὸ κεφάλι καὶ τὰ πόδια του δὲν ἔχουν μαλλί, ἀλλὰ κοντὲς τρίχες. Τὸ μαλλὶ τοῦ προβάτου εἶναι ἄσπρο, μαῦρο ἢ καὶ ἀπὸ τὰ δύο· ἡ οὐρά του εἶναι μικρὴ καὶ κρέμεται».

—«Τὰ μάτια του δὲν εἶναι ζωηρά· εἶναι σὰν κοιμισμένα· καὶ τὸ πρόβατο εἶναι κοιμισμένο. Δὲν εἶναι διόλου ἔξυπνο· τίποτα δὲ μαθαίνει καὶ σὲ τίποτε δὲν προσέχει. Ὁ δάσκαλος μᾶς εἶπε πὼς τὸ μόνο ποὺ μαθαίνει, καὶ αὐτὸ ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρό, εἶναι νὰ γνωρίζῃ τὸ βοσκό του καὶ τὸ μαντρί του. Δὲν ξέρει νὰ φυλαχτῇ ἀπὸ τὸν κίνδυνο, ὅπως τ' ἄλλα ζῶα. Ὅταν καίγεται τὸ μαντρί του δὲν καταλαβαίνει νὰ φύγῃ, μόνο τρέχει βελάζοντας μέσα στὴ φωτιὰ καὶ καίγεται. Ἂν γλιστρήσῃ τὸ κριάρι ποὺ πάει ἐμπρός, καὶ πέσῃ σὲ ποτάμι ἢ σὲ γκρεμνό, ὅλο τὸ κοπάδι τρέχει τυφλὰ καὶ πνίγεται ἢ σκοτώνεται.

—«Εἶναι ὅμως πολὺ ἥμερο καὶ ἄκακο ζῶο· δὲν κάνει κακὸ σὲ κανένα».

—«Τί ἄλλο ἀκόμη ξέρομε γιὰ τὸ πρόβατο;»

—«Πῶς τρώει τρυφερὸ χόρτο, κριθάρι καὶ πίτουρα. Ἀφοῦ μασήσῃ καὶ καταπιῇ τὴν τροφή του τὴν ἀνεβάζει ἀπάνω καὶ τὴν ξαναμασᾶ».

—«Τοῦ ἀρέσει τὸ καθαρὸ νερό.»

—«Δὲ βαστᾶ οὔτε στὴν πολλὴ ζέστη, οὔτε στὸ πολὺ κρύο. Γιὰ τοῦτο οἱ βοσκοὶ τὸ καλοκαίρι πᾶνε τὰ πρόβατα σὲ τόπους δροσεροὺς καὶ τὸ χειμῶνα σὲ κάμπους προσήλιους, φυλαγμένους ἀπὸ τὸ βοριά. Χειμαδειὰ εἶναι τὰ ζεστὰ μέρη, ποὺ ξεχειμωνιάζουν τὰ πρόβατα».

—«Τὸ καλοκαίρι οἱ βοσκοὶ κουρεύουν τὰ πρόβατα καὶ πουλοῦν τὸ μαλλί τους».

Ἔτσι μιλώντας ἔφτασαν τὰ παιδιὰ σ' ἕνα λιβάδι.

«Παιδιά» εἶπε τότε ὁ δάσκαλος, «ἐδῶ θὰ σταθοῦ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

με. Σήμερα δὲ θὰ σᾶς δείξω ἄλλο τίποτα, γιατὶ ὁ νοῦς σας εἶναι στὰ πρόβατα. Μάθαμε πὼς ὅσο κουτὰ καὶ ἂν εἶναι, μᾶς εἶναι πολὺ χρήσιμα. Ἐλᾶτε τώρα νὰ δοῦμε ποιοὶ καὶ ποιοὶ ἄνθρωποι βρίσκουν δουλειὰ ἀπὸ τὰ πρόβατα».

—«Πρῶτα πρῶτα ὁ βοσκὸς ποὺ τὰ φυλάει» εἶπε ἕνα παιδί».

—«Ὁ γαλατὰς ποὺ πουλᾶ τὸ γάλα» εἶπε ἄλλο.

—«Ὅποιος κάνει βούτυρο καὶ τυρὶ, καὶ ὅποιος τὰ πουλᾶ».

—«Ὁ γιαουρτάς.....»

—«Ὁ ζαχαροπλάστης ποὺ κάνει γλυκὰ μὲ τὸ γάλα».

Τὰ παιδιὰ στάθηκαν λίγο καὶ συλλογίστηκαν· τὰ μάτια τους ἔλαμπαν.

«Αὐτὸς ποὺ ὑφαίνει τὸ μαλλὶ τῶν προβάτων καὶ κάνει κουβέρτες» φώναξε ἕνα παιδί.

—«Ὅσοι ὑφαίνουν τὸ μαλλὶ στὰ ἐργοστάσια καὶ φτιάνουν τὰ μάλλινα ὑφάσματα».

—«Ὅσοι ὑφαίνουν φανέλες, κάλτσες καὶ ἄλλα πλεχτά».

—«Οἱ ἔμποροι ποὺ πουλοῦν ὑφάσματα ἢ φανέλες, κάλτσες καὶ μαλλιὰ γιὰ πλέξιμο».

—«Ὁ ράφτης ποὺ κόβει καὶ ράβει τὰ μάλλινα φορέματα».

—«Ὁ κρεοπώλης ποὺ πουλᾶ τὸ κρέας του».

—«Ὁ μάγειρας ποὺ τὸ μαγειρεύει».

—«Κανένας ἄλλος;» ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Ὅποιος πουλᾶ τὸ δέρμα του καὶ ὅποιος τὸ φτιάνει προβιὲς ἢ πετσιά, ὅπως ὁ πατέρας μου» εἶπε ἕνα παιδί.

—«Τελειώσαμε ;» εἶπε γελώντας ὁ δάσκαλος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Ξεχάσαμε μόνο πὼς ἀπὸ τὸ πίχος του γίνονται κεριὰ κι ἀπὸ τ' ἀντερά του κόρδες γιὰ βιολιά, γιὰ λαοῦτα καὶ γιὰ κιθάρες.

»Παιδιά μου, εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ σᾶς· προσέχετε σὲ ὅ,τι σᾶς πῶ καὶ δὲν τὸ ξεχνᾶτε· καὶ βλέπω πὼς ἀρχίζει νὰ δουλεύη ὁ νοῦς σας. Λοιπόν, ἀφῆστε πιὰ τὰ πρόβατα. Τώρα νὰ πᾶτε νὰ παίξετε μὲ ὅλη τὴν καρδιά σας».

Ἀμέσως σκορπίστηκαν τὰ παιδιά, καὶ τὸ λιβάδι γέμισε ἀπὸ ζωηρὲς καὶ χαροπὲς φωνὲς παιδιῶν.

36. Τὸ κοπάδι.

«Ἀρνάκια, εἶναι ὥρα
—τὸ σκότος ἀρχινᾶ –
νὰ κατεβῆτε τώρα
ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνά.

Καὶ ὅταν ξαναδοῦμε
χρυσὸ τὸν οὐρανό,
τροφὴ καλὴ θὰ βροῦμε
καὶ πάλι στὸ βουνό».

Κι ἄλλο δὲν περιμένουν
τ' ἀρνάκια τὰ καλά,
καὶ νά τα, κατεβαίνουν,
ἀφήνουν τὰ ψηλά.

Ἔμπρὸς ὁ Μοῦργος πάει
σὰ γέρος γνωστικός,
ἀκολουθάει στὸ πλάι
μαγκούρα καὶ βοσκός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

37 Τί λέει ὁ δάσκαλος στὸ Σταῦρο, ποὺ εἶπε τὸ φταίξιμό του.

Ὁ δάσκαλος ἔκανε μάθημα στὸ σχολεῖο. Τὰ παιδιὰ τὸν ἄκουαν μὲ προσοχή.

Ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιά, ὁ μικρὸς ὁ Θέμος, θέλησε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν τσέπη του τὸ μαντίλι του.

Μέσα ἐκεῖ εἶχε τοὺς βόλους του, καὶ μαζὶ μὲ τὸ μαντίλι ἔβγαλε καὶ τοὺς βόλους. Ὁ Σταῦρος, ποὺ καθόταν πλάγι του, γιὰ νὰ γελάσῃ ἔσπρωξε ἐπιτηδες τὸν ἀγκῶνα τοῦ Θέμου.

Οἱ βόλοι ξέφυγαν ἀπὸ τὸ χέρι του, ἔπεσαν καὶ κατρακύλησαν στὸ πάτωμα.

Τὰ παιδιὰ γέλασαν, ἔσκυβαν νὰ δοῦν ποὺ κύλησαν οἱ βόλοι καὶ δὲν εἶχαν τὸ νοῦ τους στὸ μάθημα.

Ὁ δάσκαλος δυσαρεστήθηκε καὶ εἶπε:

«Θέμο, ντροπή σου! θὰ τιμωρηθῆς γι' αὐτὸ ποὺ ἔκαμες!»

Ὁ Θέμος ἔγινε κατακόκκινος· ἦταν φιλότιμο παιδί. Δάκρυα ἀνέβηκαν στὰ μάτια του· δὲν εἶπε ὅμως τίποτα, γιατὶ δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήσῃ τὸ συμμαθητή του.

Τότε ὁ Σταῦρος σήκωσε τὸ χέρι του· ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ μιλήσῃ καὶ εἶπε:

«Κύριε, δὲ φταίει ὁ Θέμος· ἐγὼ τὸν ἔσπρωξα· ἐμένα τιμωρήσετε.

—«Ἀφοῦ δὲ φταίει ὁ Θέμος» εἶπε ὁ δάσκαλος, «δὲ θὰ τιμωρηθῆ. Ἀλλὰ δὲν πρέπει ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς οὔτε αὐτὸς οὔτε κανεὶς ἄλλος νὰ φέρνῃ βόλους στὸ σχολεῖο. Ἐσένα ὅμως σοῦ ἀξίζει τιμωρία. Γιὰ νὰ γελάσουν οἱ φίλοι σου, ἔκαμες ἄνω κάτω τὸ μάθημα. Ἀλλὰ εἶπες μὲ θάρρος τὴν ἀλήθεια· αὐτὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δείχνει πὼς δὲν εἶσαι κακὸ παιδί. Φάνηκες μονάχα ἀσυλλόγιστος· καὶ εἶμαι βέβαιος πὼς δὲ θὰ τὸ ξανακάμης· γι' αὐτὸ σὲ συγχωρῶ καὶ σένα».

38. Ὁ ψευτογιατρός.

Γάτος σὰν ἔμαθε
πὼς κάποιες ὄρνιθες
βαριὰ ἀρρωστήσανε,
γιατὶ δὲ βρίσκανε
νὰ πιοῦν νερό,

τρέχει ὁ παμπόνηρος,
γιατρὸς ἐντύθηκε,
γιαλάκια φόρεσε
καὶ λέει στὶς ὄρνιθες
μὲ σοβαρό :

«Καλὲ γειτόνισες,
τί μοῦ ἐπάθατε ;
Πῶς εἶστε σήμερα ;...
Τώρα μοῦ τόπανε
κι ἔτρεξα εὐθύς».

Μ' αὐτές, σὰν ἔξυπνες,
τοῦ ἀποκριθήκανε ;
«Σὰ θές, ψευτόγιατρε,
καλὰ νὰ γίνωμε,
μὴ ξαναρθῆς».

39. Τί παθαίνει μιὰ παμπόνηρη ἀλεπού.

Ἕνας σκύλος κι ἕνας πετεινὸς ἔκαμαν συντροφιὰ καὶ πῆγαν μακρινὸ ταξίδι γιὰ νὰ ἰδοῦν ξένα μέρη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἕνα βράδυ νυχτώθηκαν σὲ κάποιο δάσος, καὶ ἀποφάσισαν νὰ περάσουν ἐκεῖ τὴ νύχτα.

Ὁ σκύλος εἶδε τὴν κουφάλα μιᾶς ἐλιᾶς, ποὺ τοὺς χωροῦσε καὶ τοὺς δυό.

«Ἐδῶ μέσα, σύντροφε, μποροῦμε νὰ περάσωμε ἀρχοντικὰ τὴ νύχτα μας».

—«Ἀλήθεια, σωστὴ σπηλιά· ἐμένα ὅμως μοῦ ἀρέσει νὰ κοιμοῦμαι ψηλά».

Πέταξε σ' ἕνα κλαδί, πιάστηκε καλὰ μὲ τὰ δάχτυλά του καὶ τὰ γυριστὰ νύχια του, καληνύχτησε τὸ σύντροφό του κι ἀποκοιμήθηκε γρήγορα γρήγορα, γιατὶ ἦταν ἀργά

Ὁ σκύλος ἀφοῦ εἶπε καὶ αὐτὸς «καληνύχτα» στὸν πετεινό, χώθηκε μέσα στὴν κουφάλα τῆς ἐλιᾶς καὶ ἀποκοιμήθηκε.

Πρὶν γλυκοχαράξη, ὁ πετεινὸς ἄρχισε τὸ λάλημά του.

Τὸ κουκουρίκου ἔφτασε στὸ αὐτὶ μιᾶς ἀλεποῦς, ποὺ εἶχε κάπου ἐκεῖ μέσα στὸ δάσος τὴ φωλιά της.

Ἀμέσως βρέθηκε κοντὰ στὸ δέντρο.

Ὅταν εἶδε πὼς ὁ πετεινὸς ἦταν ψηλά, εἶπε μὲ τὸ νοῦ της :

«Ἐδῶ χρειάζεται πονηρία. Τί κρῖμα νὰ μὴ φτάνω τόσο ψηλά ! Ἂς κοιτάξω μὲ τὴν ἐξυπνάδα μου νὰ τὸν φέρω κάτω αὐτὸν τὸν ὀρεχτικὸ κὺρ Κουκουρίκο !»

Σίμωσε λοιπὸν περισσότερο καὶ μὲ πολλὴ εὐγένεια λέει :

«Καλημέρα, ἀγαπημένε ξάδερφε. Πῶς ἦταν καὶ ἤρθες στὰ μέρη μας ; Πόσον καιρὸ εἶχα νὰ σὲ δῶ ! Νὰ ἤξερες πόσο σὲ πεθύμησα ! . . . Μὰ γιατί ἤρθες καὶ ξενύχτησες σὲ τόσο ἀταίριαστο μέρος ; Πῶς θὰ λυπηθῶ ἅμα μοῦ κρυολογήσης ! Ἔπρεπε νὰ ἔρθης ἴσια

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στὸ φτωχικό μου νὰ σὲ περιποιηθῶ, σὰ συγγενεῖς ποὺ εἴμαστε.

Ὁ πετεινὸς ἦταν γνωστικός. Εἶχε ἀκούσει πολλὰ γιὰ τὴν πονηρία τῆς ἀλεποῦς καὶ δὲ γελάστηκε ἀπὸ τὰ γλυκά της λόγια, μόνο τῆς λέει :

«Δὲν τὸ ἤξερα πὼς εἴμαστε τόσο κοντινοὶ συγγενεῖς, καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶς· μὰ ἀφοῦ τὸ λέει ἡ ἀφεντιά σου, τὸ πιστεύω. Δέχομαι μ' εὐχαρίστηση τὸ εὐγενικό σου καλεσμα. Ἔχω ὅμως ἕνα σύντροφο, ποὺ κοιμᾶται κάτω βαθιά. Εἶναι λιγάκι χοντρὸς ὁ καημένος καὶ κουράστηκε ἀπὸ τὸν πολὺ τὸ δρόμο.

Ἡ ἀλεποὺ νόμισε πὼς μέσα στὴν κουφάλα τοῦ δέντρου βρισκόταν κι ἄλλος πετεινός, παχὺς καὶ καλοθρεμμένος, καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της :

«Τύχη ποὺ τὴν ἔχω ! μ' ἕνα κόπο δυὸ κοκόροι !»

Καὶ πῆγε σιγὰ σιγὰ στὴν κουφάλα τῆς ἐλιᾶς.

Μὰ ὁ σκύλος εἶχε ξυπνήσει καὶ ἄκουσε ὅλη τὴ συνομιλία. Καὶ πρὶν τὸν δῆ ἡ κυρὰ Μαριά, ὥρμησε καὶ τὴν ἅρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμό.

40. Ὁ σκύλος.

1.

Εἶμαι ὁ φύλακας τοῦ σπιτιοῦ, ὁ φίλος τῶν ἀνθρώπων σὲ κάμπους καὶ βουνά, ὁ σύντροφος τῶν παιδιῶν.

Ὅταν τὰ παιδιὰ παίζουν στὴν αὐλὴ καὶ στὸ δρόμο, παίζω κι ἐγὼ μαζί τους· τρέχουν αὐτὰ μὲ χαρὰ καὶ πηδοῦν, τρέχω κι ἐγὼ καὶ πηδῶ, καὶ μὲ τὶς ζωηρὲς φωνές τους σμίγω τὰ χαροπὰ γαβγίσματά μου.

Τ' ἀγαπῶ τὰ παιδιά, κι αὐτὰ μ' ἀγαποῦν.

Ὅταν τὰ παιδιὰ τοῦ ἀφεντικοῦ μου γυρίζουν ἀπὸ τὸ σχολεῖο, τρέχω στὴν πόρτα νὰ τὰ καλοδεχτῶ, χύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νομαι ἀπάνω τους μὲ χαϊδευτικὲς φωνές, καὶ τὰ παιδιὰ μοῦ χαμογελοῦν. Μόνον ἂν τὰ πόδια μου εἶναι σκονισμένα ἢ λασπωμένα, καὶ λερώσω τὸ φόρεμά τους, τότε ἀλήθεια μὲ μαλώνουν λίγο, ἀλλὰ μὲ ἀγάπη.

Ὅταν ἀκούω νὰ λὲν «περίπατος!» τεντώνω τὰ αὐτιά μου. Ἂν τ' ἀφεντικό μου παίρνη τὸ καπέλο καὶ τὸ ραβδί του, τὸν κοιτάζω στὰ μάτια· γιατί νοιώθω ἀπὸ τὰ μάτια του, ἂν θὰ μὲ πάρη μαζί του ἢ ὄχι. Ἂν ἡ ματιά του λέη ναί, ἀρχίζω νὰ πηδῶ, νὰ στριφογυρίζω, νὰ γαβγίζω μὲ χαρά, νὰ τρέχω πρὸς τὴν πόρτα σὰ νὰ λέω· «ἀκόμα; ἡ ὥρα περνᾶ!...»

Εὐτυχισμένος εἶμαι, ὅταν τὸ ἀφεντικό μου μὲ χαϊδεύη καὶ μοῦ λέη φιλικὰ λόγια. Τότε ἀκουμπῶ ἀπάνω του τὰ δυὸ μπροστινὰ πόδια μου, λυγίζω τὸ κορμί μου καὶ κουνῶ τὴν οὐρά μου. Ὅταν ὅμως μὲ μαλώση, τότε γυρεύω τόπο νὰ κρυφτῶ, κατεβάζω τὴν οὐρά μου καὶ φεύγω. Καὶ εἶμαι δυστυχισμένος.

Ὅ,τι λέτε μὲ τὰ λόγια ἐσεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἐμεῖς τὸ λέμε μὲ τὴν οὐρά μας· μὲ τὴν οὐρὰ παρακαλοῦμε καὶ φοβερίζομε, μ' αὐτὴ δείχνομε τὴν ἀγάπη μας καὶ τὴν ἔχθρα μας. Βλέπετε πὼς ὀρθώνεται ἄγρια, ἡ οὐρά μας, ὅταν βρισκόμαστε ἐμπρὸς στὸν ἐχθρό μας, τὴ γάτα;

Τὸ γάβγισμά μας πολλοὶ δὲν τὸ προσέχουν, καὶ αὐτὸ ὅμως εἶναι λογῆς λογῆς. Εἶναι γαύγισμα ποὺ μοιάζει μὲ γέλιο, καὶ ἄλλο ποὺ μοιάζει μὲ κλάμα. Βγάζομε φωνὲς ἁπαλές, γλυκιές, σὰν τραγούδι, καὶ φωνὲς λυπητερὲς σὰ θρῆνο. Ὅταν ἕνας σκύλος οὐρλιάζη, οἱ ἄνθρωποι ἀνατριχιάζουν, φαντάζονται πὼς κάτι κακὸ θὰ τοὺς γίνη.

2.

Τὸ κοριτσάκι τοῦ ἀφεντικοῦ μου, ἡ Φρόσω, εἶναι ὀχτὼ χρονῶν καὶ πηγαίνει στὴ δεύτερη τάξη τοῦ δημοτικοῦ. Προχτὲς λέει στὸν ἀδερφό της, ποὺ εἶναι στὸ σχολαρεῖο:

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Μῆτσο, ἡ δασκάλισσά μας εἶπε στὸ σχολεῖο, πὼς θὰ μᾶς πῆ ἕνα παραμύθι γιὰ ἕνα σκύλο, καὶ ὕστερα θὰ ζωγραφίσωμε τὸ σκύλο ἀπὸ τὸ νοῦ μας!»

—«Πάρε τὸν Πιστό» λέει ὁ Μῆτσος «κοίταξέ τον μὲ προσοχή, καὶ τότε θὰ ζωγραφίσης κάτι ποὺ θὰ μοιάζη μὲ σκύλο».

—«Πιστέ, ἐδῶ, σὲ προσοχή!» φώναξε τὸ ἀγόρι, καὶ ἐγὼ στάθηκα κοντά του σοβαρά.

—«Τὸ κεφάλι του εἶναι μακρουλὸ καὶ στὴν ἄκρη μυτερό» ἔλεγε τὸ κοριτσάκι. «Τὰ μάτια του ζωηρά τ' αὐτιά του μεγάλα, μισοσηκωμένα, κρεμασμένα στὶς μυτερὲς ἄκρες. Τὰ πόδια του τὰ πίσω εἶναι λίγο μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ μπροστινά. Στὰ μπροστινὰ ἔχει πέντε δάχτυλα, στὰ πίσω μόνο τέσσερα. Αὐτὸ δὲν τὸ ἤξερα. Τὰ νύχια του εἶναι γυριστά, ὄχι ὅμως μυτερά».

—«Τὴ μύτη του πρόσεξε» τῆς λέει ὁ ἀδερφός της· «βάλε τὸ χέρι σου στὰ ρουθούνια του».

—«Εἶναι κρύα καὶ βρεμένα».

—«Τόσο τὸ καλύτερο. Ἂν καμιὰ μέρα αὐτὰ τὰ ρουθούνια εἶναι ξερὰ καὶ καῖνε, νὰ ξέρῃς πὼς ὁ Πιστός μας εἶναι ἄρρωστος. Τὰ ρουθούνια του δείχνουν πὼς ἔχει πολὺ δυνατὴ ὄσφρηση καὶ μυρίζεται καὶ τὸ παραμικρό.

»Ὁ σκύλος βρίσκει τὸ ἀφεντικό του ἀνάμεσα σὲ χίλιους, μυρίζοντας τὰ πατήματά του. Πρόσεξες ποτέ σου, Φρόσω, πὼς μυρίζεται ὅταν γυρεύη νὰ βρῆ κάτι; Πλησιάζει τὴ μύτη του στὴ γῆ, προχωρεῖ γρήγορα, ἔξαφνα σταματᾶ, ψάχνει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μὲ τὴ μύτη πάντα χαμηλά, κι ὅλο μυρίζεται, κι ὅλο ἀναζητᾶ».

—«Οἱ τρίχες του εἶναι κιτρινωπές, κοντές, στρωτές, μὲ ἄσπρες βοῦλες· ἡ οὐρά του γυριστὴ ἀπάνω» ἐξακολούθησε τὸ κοριτσάκι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ Φρόσω, ἀφοῦ μὲ κοίταξε καλὰ καλὰ γιὰ νὰ μὲ θυμᾶται αὔριο στὸ σχολεῖο, ἔτρεξε καὶ μοῦ ἔφερε ἕνα κομματάκι ψωμὶ καὶ μοῦ τὸ πέταξε ψηλά. Ἀμέσως βρέθηκε στὸ στόμα μου· δὲν τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ χάμω. Ἐγὼ τὴν ἔχω αὐτὴ τὴ συνήθεια. Ὅ,τι μοῦ ρίχνουν, κρέας, ψωμί, σταφύλι, τὸ ἁρπάζω στὸν ἀέρα. Μόνο κόκαλο ἂν εἶναι, κάθομαι στὰ πίσω πόδια, τὸ πιάνω μὲ τὰ δυὸ μπροστινά, καὶ τὸ ξύνω μὲ τὰ δόντια μου. Καὶ ἂν μὲ πειράξῃ κανεὶς ἐκείνη τὴν ὥρα, θυμώνω κι ἀγριεύω.

3.

Προχτὲς τὸ μεσημέρι τὸ ἀφεντικό μου στὸ τραπέζι μιλοῦσε γιὰ τὴ γενιά μας. Εἶναι πολὺ μεγάλη ἡ γενιὰ τῶν σκύλων. Ἄλλοι εἶναι μεγάλοι σὰ μοσχαράκια, κι ἄλλοι μικροὶ σὰ γατάκια· ἄλλοι ἔχουν κοντές, στρωτὲς τρίχες κι ἄλλοι μακριὲς καὶ σγουρές· ἄλλοι ἔχουν μυτερὴ μύτη κι ἄλλοι εἶναι στρογγυλοκέφαλοι· ἄλλοι ἔχουν μικρὰ τεντωμένα αὐτιὰ κι ἄλλοι μεγάλα καὶ κρέμονται. Ὅλοι μας ὅμως γαβγίζομε, ὅλοι μας πατοῦμε ἀπάνω στὰ δάχτυλά μας, κι ὅλοι μας ἔχομε τὰ μυτερὰ δόντια, ποὺ τὰ λένε σκυλόδοντα.

Ἔχω μακρινοὺς συγγενεῖς, ποὺ γλιτώνουν διαβάτες σκεπασμένους ἀπ' τὰ χιόνια στὰ ψηλὰ βουνά, κι ἄλλους, ποὺ ρίχνονται στὸ νερὸ καὶ γλυτώνουν ἀνθρώπους ποὺ κινδυνεύουν νὰ πνιγοῦν.

Ὁ ξάδερφός μου, ὁ σκύλος τοῦ κυνηγιοῦ, εἶναι λιγνός, ψηλός, σβέλτος, καμωμένος γιὰ νὰ τρέχῃ, κι ἔχει μύτη μακρουλή, ποὺ μυρίζεται πολὺ δυνατά· μ' αὐτὴν ξετρυπώνει πουλιὰ ἢ λαγοὺς κρυμμένους στοὺς θάμνους· ἢ, ἀφοῦ χτυπήσῃ τὸ κυνήγι ὁ κυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νηγός, τρέχει, τὸ βρίσκει καὶ τὸ φέρνει κρατῶντας το μὲ τὰ δόντια του.

Ὁ ἄλλος μου ξάδερφος, ὁ μαντρόσκυλος, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ γρηγοράδα. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι δυνατός· κι ἔχει γερὸ λαιμὸ καὶ γερὰ πόδια. Φυλάγει πιστὰ τὸ κοπάδι, κοιτάζει στὰ μάτια τὸ βοσκό, τί θὰ τὸν προστάξῃ. Τοῦ λέει αὐτὸς νὰ φέρῃ πίσω ἕνα πρόβατο ποὺ ξέκοψε ἀπὸ τὸ κοπάδι; Ἀμέσως χύνεται, μὲ τὸ κεφάλι χαμηλά, τὸ βρίσκει καὶ τὸ φέρνει πίσω. Τὴ νύχτα ὁ βοσκὸς μπορεῖ νὰ κοιμᾶται ἥσυχα. Φυλάγει ὁ Μοῦργος. Τρέχει ἀπάνω κάτω, μὲ τ' αὐτιὰ τεντωμένα. Καὶ ἂν κλείσῃ λίγο τὰ μάτια, κοιμᾶται τόσο ἐλαφρά, ποὺ μόλις ἀκούσῃ καὶ τὸν πιὸ ἀδύνατο θόρυβο, τινάζεται ἀπάνω. Κι ἂν τολμήσῃ νὰ ἔρθῃ ὁ λύκος, χύνεται ἀπάνω του καὶ τὸν καταξεσκίζει.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἔλεγε τὸ ἀφεντικό μου κι ἐγὼ τ' ἄκουα μὲ καμάρι.

«Γενναῖο ζῶο» εἶπε τὸ ἀγόρι τοῦ σχολαρχείου.

—«Καὶ ἔξυπνο» εἶπε ἡ κυρία μου· «μπορεῖ νὰ μάθῃ πολλὰ πράματα, ἂν τοῦ τὰ μάθουν μὲ τρόπο. Στέκεται ὁλόρθος στὰ πίσω πόδια· κρατᾶ τὸ καλάθι μὲ τὰ ψώνια στὸ στόμα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τὸ πάει στὸ σπίτι· μαθαίνει καὶ γυμνάσια. Στὸ θέατρο εἶδα ἕνα σκυλὶ ποὺ ἔκανε τὸ χωροφύλακα κι ἔπιασε ἕναν κλέφτη· ἕνας ἄλλος ἦταν παραμάνα καὶ πρόσεχε ἕνα μωρό».

—«Ἔχει καὶ θυμητικό» εἶπε τὸ ἀγόρι, «τὸ πρόσωπο, τὴ φωνὴ τοῦ ἀφεντικοῦ του δὲν τὰ ξεχνᾶ ποτέ. Τὸν παλιὸ καιρὸ ἕνας βασιλιὰς ἔλειπε εἴκοσι χρόνια στὰ ξένα. Ὅταν γύρισε στὸν τόπο του κανεὶς δὲν τὸν ἐγνώρισε. Εἶχε κι ἕνα σκύλο· ἦταν πολὺ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γέρος καὶ ἦταν ἄρρωστος, ξαπλωμένος σὲ μιὰν ἄκρη. Αὐτὸς τὸν ἐγνώρισε· κούνησε ἀδύνατα τ' αὐτιὰ του καὶ τὴν οὐρά του καὶ ξεψύχησε, εὐτυχισμένος ποὺ ξαναεῖδε τὸ ἀφεντικό του».

4.

Ὅταν τὰ ἔλεγε αὐτὰ ἤμουν κοντὰ στὸ κοριτσάκι· σὰν ἄκουσα τὰ καλὰ λόγια ἔγλειψα τὸ χέρι του ἀπὸ εὐχαρίστηση. Τὸ κοριτσάκι ἔπιασε τὴ γλῶσσα μου καὶ εἶπε:

«Τί μαλακὴ ποὺ εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Πιστοῦ! Τῆς γάτας» μᾶς εἶπε ἡ δασκάλισσα, «εἶναι ἀγκαθωτή».

— «Ναί, παιδί μου» εἶπε ἡ μητέρα· ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀφήνης νὰ σὲ γλείφη ὁ σκύλος, μήτε σὺ νὰ τὸν φιλᾶς στὴ μύτη, γιατὶ μπορεῖ νὰ σοῦ κολλήση μιὰ πολὺ κακὴ ἀρρώστια».

Γιὰ λίγες στιγμὲς ὅλοι σώπασαν γύρω στὸ τραπέζι. Τὸ ἀφεντικό μου κατάλαβε πῶς λυπήθηκα πολύ. Ἐγὼ νὰ κάμω κακὸ σὲ κείνους ποὺ ἀγαπῶ περισσότερο καὶ ἀπὸ τὴ ζωή μου;

Γι' αὐτὸ ἄρχισε νὰ λέη τὰ καλά μου:

«Πιστὸ ζῶο· πιστότερο ἀπ' ὅλα. Μέρα καὶ νύχτα φυλάγει τὸ σπίτι· ἀκούραστα τριγυρίζει ἀπάνω καὶ κάτω. Γνωρίζει τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακούς· καὶ ἅμα δῆ κανένα κακοντυμένο καὶ τὸν πάρη γιὰ λωποδύτη, γαβγίζει δυνατά, κι ἂν τολμήση νὰ μπῆ στὸ σπίτι ὁ κλέφτης, ὁρμᾶ ἀπάνω του ἄφοβα καὶ τοῦ δίνει νὰ καταλάβη πόσο μυτερὰ εἶναι τὸ δόντια του».

Στὴ γειτονιά μας ἔχομε μιὰ γάτα κλέφτρα. Ρη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάζει ὅλα τὰ μαγειρειὰ τῶν σπιτιῶν ὁλόγυρα· ψάρια, κρέας, γάλα τίποτα δὲν ἀφήνει.

Ἐκείνη τὴν ὥρα τῆς ἦρθε ὄρεξη νὰ κάμη ἐπίσκεψη καὶ στὸ δικό μας μαγειρειό. Μπῆκε μὲ ἐλαφρὸ πάτημα σιγὰ σιγά· κανένας δὲν τὴν ἔνιωσε. Μὰ ἐγὼ καὶ τὴν ἄκουσα καὶ τὴ μυρίστηκα. Τινάζομαι ἀπάνω ἄγριος καὶ χιμῶ ἀπάνω της μὲ δυνατὰ γαβγίσματα· ἀγρίεψε ἡ κυρὰ καὶ θέλησε νὰ μοῦ ξεσκίση μὲ τὰ νύχια της τὸ πρόσωπό μου. Ἀλλὰ Πιστὸ μὲ λὲν ἐμένα, καὶ τ' ἀφεντικά μου μὲ εἶπαν γενναῖο. Χύνομαι ἀπάνω της, τὰ χάνει, καὶ ἀγριεμένη, μὲ τὰ νύχια ἔξω, μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό, μὲ τὶς τρίχες σηκωμένες, σκαρφαλώνει γρήγορα γρήγορα σ' ἕνα δέντρο τοῦ κήπου.

Τ' ἀφεντικά μου μᾶς κοίταζαν ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ γελοῦσαν· κάπου κάπου, ἔλεγαν: «Γειά σου Πιστέ!»

Τὸ κοριτσάκι ἦρθε πιὸ κοντά, στάθηκε λίγο, μᾶς εἶδε καὶ εἶπε:

Ὁ πιστὸς γαβγίζει κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο...

«Πάτε θὰ μάθω νὰ ζωγραφίζω! Τί ὄμορφη ζω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γραφιὰ θὰ ἔκανα, μὲ τὸν Πιστὸ νὰ γαβγίζῃ κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο καὶ τὴ γάτα ἀγριεμένη ἀπάνω στὸ κλαδί!..»

41. Τὸ σκυλί.

Κάθε νύχτα, στὴν αὐλὴ
«γάβου, γάβου» τὸ σκυλὶ
δώστου καὶ γαβγίζει·
τοῦ σπιτιοῦ ἐδῶ αὐτὸς
εἶναι φύλακας πιστός,
ποιὸς δὲν τὸν γνωρίζει;

Ἀψηλὰ τ' ἀφεντικὰ
κοιμηθήκανε γλυκά·
πέρασεν ἡ ὥρα.
Τὸ γνωρίζει τὸ σκυλὶ
κι ἀγρυπνάει στὴν αὐλὴ
«γάβου, γάβου» τώρα,

Γιὰ νὰ ξέρουν οἱ κακοὶ
ποὺ γυρνοῦν ἐδῶ καὶ κεῖ
κάτι νὰ σουφρώσουν,
πὼς σὰν ἔμπουν στὴν αὐλὴ
θὰ τοὺς φάῃ τὸ σκυλὶ
καὶ δὲ θὰ γλιτώσουν.

42. Πῶς ἡ Ἑλένη δένει πίσω μιὰ ξένη δραχμή.

Στὸ δρόμο ἡ Ἑλενίτσα φαινόταν σὰν κάτι νὰ ζητᾶ κι ἔκλαιγε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μιὰ κυρία ποὺ περνοῦσε ἀπὸ κεῖ, εἶδε τὸ κορίτσι καὶ τὸ ρώτησε:

«Τί ἔχεις κοριτσάκι, καὶ κλαῖς;»

—«Ἄ, κυρία» εἶπε ἡ Ἑλενίτσα, «ἡ μητέρα μου μοῦ ἔδωσε μιὰ δραχμὴ ν' ἀγοράσω γάλα, καὶ τὴν ἔχασα!»

—«Μὴ λυπᾶσαι, κόρη μου· νά, πάρε μιὰ ἄλλη δραχμὴ καὶ μὴν κλαῖς».

Ἡ καλὴ κυρία ἔδωσε τὴ δραχμὴ καὶ τράβηξε τὸ δρόμο της.

Σὲ λίγο ὅμως ἄκουσε βιαστικὰ πατήματα ἀπὸ πίσω της· τὸ κορίτσι ἔτρεχε νὰ τὴ φτάσῃ.

«Κυρία» τῆς λέει μὲ λαχανιασμένη φωνή, «τὴ βρῆκα τὴ δραχμή μου· πάρτε πίσω τὴ δική σας».

—«Καλὰ» εἶπε ἡ κυρία εὐχαριστημένη· «δέχτηκες τὴ δραχμή μου γιὰ νὰ μὴ μείνῃ χωρὶς γάλα ἡ μητέρα σου, κι ἅμα βρῆκες τὴ δική σου, τὴ φέρνεις πίσω. Εἶσαι φιλότιμο κοριτσάκι».

43. Ἡ Μαρία, ἡ μητέρα της καὶ τὰ ξένα χρήματα.

Ἡ Μαρία πήγαινε μόνη στὸ δρόμο, ποὺ ἦταν ἔρημος ἐκείνη τὴν ὥρα, καὶ βρῆκε ἕνα πορτοφολάκι· τὸ ἄνοιξε καὶ εἶδε πὼς εἶχε μέσα τριάντα δραχμές.

Ἡ Μαρία ἔβαλε τὸ πορτοφόλι στὴν τσέπη της, καὶ ἐνῶ πήγαινε ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ της:

«Πόσα μπορεῖ ν' ἀγοράσῃ ἡ καημένη ἡ μητέρα μου μὲ αὐτὲς τὶς τριάντα δραχμές! Μπορεῖ νὰ μοῦ ἀγοράσῃ καὶ μένα παπούτσια, γιατὶ μοῦ χάλασαν»· καὶ εἶδε μὲ λύπη τὰ παλιὰ ποὺ φοροῦσε. Σὲ λίγο ὅμως κάτι ἄλλο τῆς ἦρθε στὸ νοῦ της:

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Δικά μας εἶναι αὐτὰ τὰ χρήματα γιὰ ν' ἀγοράσωμε πράματα;»

Καὶ ἄκουσε μιὰ φωνὴ μέσα της νὰ τῆς λέη: «Ὄχι, δὲν εἶναι δικά σας!»

Ἡ Μαρία τότε θυμήθηκε τί εἶχε πεῖ ἡ δασκάλισσά της μιὰ μέρα στὸ μάθημα· πὼς μέσα μας ἔχομε μιὰ φωνή, ποὺ μᾶς λέει τί νὰ κάνωμε καὶ τί ὄχι.—«Νὰ αὐτὴ ἡ φωνή!» εἶπε ἡ Μαρία.

Ὅταν ἔφτασε στὸ σπίτι, λέει, στὴ μητέρα της:

«Μητέρα βρῆκα τριάντα δραχμὲς μέσα σ' αὐτὸ τὸ πορτοφολάκι».

Ἡ μητέρα τῆς Μαρίας εἶχε φόβο Θεοῦ κι ἔδινε πάντα τὸ καλὸ παράδειγμα στὸ κορίτσι της.

«Κόρη μου» τῆς εἶπε, «τὸ ξέρεις πὼς εἴμαστε πολὺ φτωχές, καὶ αὐτὲς τὶς τριάντα δραχμὲς πολὺ τὶς χρειαζόμαστε. Μὰ δὲν εἶναι δικές μας. Θὰ πάω νὰ τὶς δώσω στὸν παπά. Ἂν ὡς μεθαύριο δὲ μάθουμε τίνος εἶναι, ὁ παπὰς τὴν Κυριακὴ στὴν ἐκκλησία θὰ πῆ πὼς βρέθηκε ἕνα τέτοιο πορτοφολάκι καὶ ὅποιος τὸ ἔχασε θὰ πάη νὰ τὸ πάρη».

Τότε ἡ Μαρία νόμισε πὼς ἕνα βάρος ἔφυγε ἀπὸ τὴν καρδιά της. Καὶ ἦταν περισσότερο εὐχαριστημένη τώρα, παρὰ ἂν φοροῦσε παπούτσια ἀγορασμένα μὲ χρήματα ξένα, σὰν κλεμμένα.

Τὰ ξένα ροῦχα δὲν κάνουν ζέστη.

Ἀδικοχτισμένο σπίτι πέφτει καὶ γκρεμίζεται.

44. Πῶς φανερώθηκε ὁ κλέφτης ἑνὸς ἀλόγου.

Ἕνας περιβολάρης εἶχε ἕνα ἄλογο, ποὺ γυρνοῦσε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ μαγγανοπήγαδο καὶ τὸν βοηθοῦσε καὶ στὶς ἄλλες δουλειές του.

Μιὰ νύχτα ποὺ ἔλειπε, μπῆκε ἕνας κλέφτης στὸ στάβλο, ἅρπαξε τὸ ἄλογο κι ἔφυγε.

Ὁ καημένος ὁ περιβολάρης ἦταν ἀπαρηγόρητος. Δὲν μποροῦσε νὰ κάμη χωρὶς ἄλογο. Οἰκονόμησε λοιπὸν χρήματα γιὰ ν' ἀγοράση ἄλλο.

Ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες ἴσα ἴσα ἦταν στὴ χώρα πανηγύρι, ὅπου πουλοῦσαν καὶ ἄλογα. Πῆγαν πολλοί, πῆγε καὶ ὁ περιβολάρης, καὶ ἄρχισε νὰ βλέπη τ' ἄλογα στὰ δόντια, στὰ πόδια καὶ στὸ κορμί.

Ἔξαφνα ἀνάμεσα σὲ ἄλλα ἄλογα εἶδε καὶ τὸ δικό του.

Τοῦ εἶπε τ' ὄνομά του, τὸ χάϊδεψε, καὶ κεῖνο τὸ καημένο τὸν ἐγνώρισε καὶ κούνησε τ' αὐτιά του.

«Αὐτὸ τὸ ἄλογο εἶναι δικό μου!» φώναξε.

Μὰ κεῖνος ποὺ τὸ πουλοῦσε τοῦ εἶπε μὲ θυμό:

«Τί λόγια εἶν' αὐτά; Αὐτὸ τὸ ἄλογο τὸ ἔχω ἐγὼ ἕνα χρόνο τώρα!»

—«Δὲ φοβᾶσαι τὸ Θεό!» φώναξε μὲ πόνο ὁ περιβολάρης.

Ἔτρεξαν καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐκεῖ, καὶ μαζὶ μ' αὐτοὺς καὶ ὁ ἀστυνόμος.

«Πῶς μπορεῖς ν' ἀποδείξης πὼς αὐτὸ τὸ ἄλογο εἶναι δικό σου;» λέει ὁ ἀστυνόμος στὸν περιβολάρη.

Τότε μιὰ ἰδέα, σὰ φώτιση Θεοῦ, ἦρθε στὸν περιβολάρη.

Σκεπάζει μὲ τὰ δυὸ χέρια του τὰ μάτια τοῦ ἀλόγου καὶ λέει στὸν πουλητή:

«Σὰν ἔχεις αὐτὸ τὸ ἄλογο τόσον καιρὸ ποὺ λές, πές μου ποιὸ μάτι του εἶναι χαλασμένο;»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν εἶχε προφτάσει νὰ γνωρίση καλὰ τὸ ἄλογο, καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ πῆ. Ἀποκρίθηκε λοιπὸν στὴν τύχη:

«Τὸ ἀριστερὸ μάτι!»

—«Δὲν τὸ βρῆκες!» τοῦ λέει ὁ περιβολάρης.

—«Ἄ, ὄχι· ἔκαμα λάθος· τὸ δεξὶ ἤθελα νὰ πῶ».

Τότε ὁ περιβολάρης τράβηξε μονομιᾶς τὰ χέρια του ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ ζώου, καὶ εἶπε στὸν ἀστυνόμο καὶ τοὺς ἄλλους ποὺ εἶχαν μαζευτῆ γύρω τους.

«Κοιτάξετε, τὸ ἄλογο δὲν ἔχει κανένα μάτι χαλασμένο!»

Ὁ ἀστυνόμος ἔδωκε διαταγὴ νὰ πιάσουν τὸν πουλητή. Σὲ λίγο ἀποδείχτηκε πὼς αὐτὸς ἦταν ὁ κλέφτης. Τὸ δικαστήριο τὸν ἔστειλε στὴ φυλακή· τὸ ἄλογο τὸ ἔδωσαν στὸν περιβολάρη Ὅταν τοῦ τὸ παράδωσαν στὰ χέρια του, τὸ φίλησε ἀπὸ τὴ χαρά του καὶ αὐτὸ χλιμίντρησε χαρούμενα.

45. Τὰ νομίσματα.

Ὁ Στέφανος μπῆκε στὸ γραφεῖο τοῦ πατέρα του.

Ὁ πατέρας του εἶναι πλούσιος ἔμπορος. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα εἶχε πολλὰ χρήματα ἀπάνω στὸ τραπέζι του, χαρτονομίσματα λογῆς λογῆς καὶ ἀσημένια καὶ χρυσὰ νομίσματα.

Ὁ Στέφανος στάθηκε λίγο συλλογισμένος καὶ ὕστερα ρώτησε:

«Πατέρα, γιατί ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι τὰ νομίσματα;»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—«Γιὰ νὰ τὸ νιώσης, παιδί μου, θὰ σοῦ πῶ ἕνα παραμυθάκι. Ἄκουσε:

»Τὸν παλιὸ καιρὸ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχαν νομίσματα. Ἕνας παπουτσής, ὁ Σίμος, ὅλη τὴν ἡμέρα ἔφτιανε παπούτσια.

»Δὲν εἶχε κανένα νὰ τοῦ ζυμώνη ψωμί, κι αὐτὸς δὲν ἤξερε νὰ ζυμώση. Ἅμα πείνασε, παίρνει ἕνα ζευγάρι παπούτσια καὶ πάει στὸν ψωμά.

—«Κώστα» τοῦ λέει, «δῶσε μου ψωμὶ νὰ φάω καὶ πάρε αὐτὰ τὰ παπούτσια».

—«Δὲ θέλω παπούτσια» τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Κώστας ὁ ψωμάς· «θέλω ξύλα ν' ἀνάψω τὸ φοῦρνο μου· φέρε μου ξύλα νὰ σοῦ δώσω ψωμί».

»Ὁ Σίμος τότε πηγαίνει στὸν ξυλά:

—«Στάθη, πάρε τὰ παπούτσια καὶ δῶσε μου ξύλα νὰ τὰ πάω στὸν ψωμά, νὰ μοῦ δώση ψωμὶ νὰ φάω».

—«Τί νὰ τὰ κάμω τὰ παπούτσια; Κρέας θέλω, νὰ φάω ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά μου. Φέρε μου κρέας, νὰ σοῦ δώσω ξύλα».

2

Ὁ Σίμος τρέχει στὸν κρεοπώλη.

—«Ἀντώνη, πάρε αὐτὰ τὰ παπούτσια καὶ δῶσε μου κρέας, νὰ τὸ δώσω στὸν ξυλὰ νὰ πάρω ξύλα, νὰ τὰ δώσω τοῦ ψωμᾶ, νὰ μοῦ δώση ψωμὶ νὰ φάω».

—«Παπούτσια;» λέει ὁ Ἀντώνης, «ἔχω· κριθάρι θέλω, νὰ θρέψω τὰ ζῶα μου. Φέρε μου κριθάρι νὰ σοῦ δώσω κρέας».

«Ὁ Σίμος τρέχει στὸ Δῆμο γιὰ κριθάρι· αὐτὸς ὅμως ἤθελε νῆμα γιὰ τὴν ἀδερφή του. Τρέχει στὸν ἔμπορο γιὰ τὸ νῆμα, αὐτὸς πάλι ἤθελε βούτυρο καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὄχι παπούτσια. Ἔτρεξε στὸν μπακάλη γιὰ βούτυρο, αὐτὸς πάλι ἤθελε ψάρια. Τρέχει καὶ στὸν ψαρά. Τέλος πάντων αὐτὸς χρειαζόταν παπούτσια.

«Ὁ φτωχὸς ὁ Σίμος κουρασμένος, ἱδρωμένος πεινασμένος, ἀφοῦ χτύπησε τόσες πόρτες σὰ ζητιάνος, ἄρχισε πάλι τοὺς δρόμους. Πῆρε τὰ ψάρια καὶ τὰ ἔφερε στὸν μπακάλη, τὸ βούτυρο στὸν ἔμπορο, τὸ νῆμα στὸν κριθαρά, τὸ κριθάρι στὸν κρεοπώλη, τὰ ξύλα στὸν ψωμά, καὶ τέλος πῆρε ψωμὶ νὰ φάη.

3

»Νιώθεις τώρα, παιδί μου Στέφανε, γιατί οἱ ἄνθρωποι συλλογίστηκαν νὰ κάμουν νομίσματα ;»

—«Γιὰ ν' ἀγοράζουν εὔκολα ὅ,τι θέλουν» εἶπε τὸ παιδί.

«Σωστά. Ὁ Σίμος τώρα, ἅμα θέλει ν' ἀγοράση ψωμί, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ κάνη τόσους δρόμους, ὅπως τὸν παλιὸ καιρό. Πουλεῖ τὰ παπούτσια σὲ ὅσους χρειάζονται παπούτσια καὶ παίρνει χρήματα, νομίσματα. Μὲ αὐτὰ ἀγοράζει ἀμέσως ψωμί, καὶ δὲ χάνει τὸν καιρό του σὲ τρεξίματα, μόνο κάθεται καὶ φτιάνει κι ἄλλα παπούτσια. Αὐτὸ κάνει, παιδί μου, σήμερα κάθε τεχνίτης».

Τὸ παιδὶ ἄρχισε νὰ κοιτάζη μὲ προσοχὴ τὰ νομίσματα καὶ τὰ χαρτονομίσματα.

«Βλέπεις» τοῦ λέει ὁ πατέρας, «αὐτὰ τὰ νομίσματα εἶναι ἀπὸ χαρτί«.

—«Γι' αὐτὸ τὰ λένε καὶ χαρτονομίσματα» εἶπε μὲ προθυμία ὁ Στέφανος.

—«Τὰ χαρτονομίσματα εἶναι πέντε, δέκα, εἴκο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιπέντε καὶ ἑκατὸ δραχμῶν. Εἶναι καὶ ἄλλα ποὺ ἀξίζουν ἀκόμη περισσότερα.

»Νομίσματα ἀπὸ μέταλλα εἶναι τὰ χρυσά, τ' ἀσημένια, τὰ νικέλινα καὶ τὰ χάλκινα. Μεγαλύτερη ἀξία ἔχουν, καθὼς ξέρεις, τὰ χρυσά».

—«Ὕστερα ἔρχονται τ' ἀσημένια» εἶπε ὁ Στέφανος, «τὰ δίδραχμα καὶ οἱ δραχμές, ποὺ μοῦ δίνετε συχνά. Τὰ νικέλινα καὶ τὰ χάλκινα τὰ ἔχομε πρόχειρα γιὰ τὸ καθετί, εἶναι τὰ εἰκοσαράκια, οἱ δεκάρες καὶ οἱ πεντάρες».

—«Πρόσεξες σὲ κάτι, Στέφανε;» εἶπε ὁ πατέρας· «ὅλα τὰ νομίσματα ποὺ εἶναι ἀπὸ μέταλλο εἶναι μικρὰ καὶ στρογγυλά. Γιατί λές, παιδί μου;»

—«Μικρὰ εἶναι γιὰ νὰ μὴν πιάνουν πολὺν τόπο καὶ νὰ μὴν ἔχουν πολὺ βάρος. Καὶ στρογγυλά, γιὰ νὰ τὰ παίρνουμε καὶ νὰ τὰ δίνουμε εὔκολα, χωρὶς νὰ σκίζωνται οἱ τσέπες καὶ τὰ πορτοφόλια μας, καὶ νὰ πονοῦν τὰ χέρια μας».

—«Ἔτσι εἶναι. Ἔ, φτάνουν πιὰ ὅσα εἴπαμε σήμερα γιὰ τὰ νομίσματα· ἡ μέρα εἶναι πολὺ ὡραία. Ἔλα νὰ πᾶμε περίπατο».

Ὁ Στέφανος ἔτρεξε μὲ χαρὰ καὶ πῆρε τὸ καπέλο του· ὁ πατέρας του κλείδωσε τὰ χαρτονομίσματα καὶ τὰ νομίσματα σὲ μιὰ μεγάλη σιδερένια πρασινοβαμμένη κάσα, ἔβαλε τὸ κλειδὶ στὴν τσέπη του, πῆρε τὸ καπέλο του καὶ τὸ ραβδί του καὶ βγῆκαν στὸ δρόμο.

Τράβηξαν κατὰ τὴν ἐξοχή.

4

Ἦταν ὄμορφη ἀνοιξιάτικη μέρα. Τὰ λιβάδια ἄρχισαν νὰ πρασινίζουν. Οἱ μυγδαλιὲς φοροῦσαν τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄσπρη φορεσιά τους. Ὁ ἥλιος μὲ τὸ πλούσιο φῶς του ἔδινε ζωὴ στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὴ φύση. Οἱ βιόλες, οἱ πασχαλιὲς καὶ ἄλλα ἀνοιξιάτικα λουλούδια εἶχαν ἀνθήσει· πεταλοῦδες πετοῦσαν, πουλάκια κελαηδοῦσαν ἀπάνω στὰ δένδρα.

Ὅταν γύρισαν ἀπὸ τὴν ἐξοχή, ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψει. Ἐργατικοὶ μὲ τὰ τσαπιὰ στὸν ὦμο γύριζαν ἀπὸ τὴ δουλειά τους κουρασμένοι· χτίστες μὲ τὸ μυστρὶ στὸ χέρι, μαραγκοὶ μὲ ροκάνια, τρυπάνια, πριόνια κατέβαιναν ἀπὸ ἕνα καινούργιο σπίτι μισοτελειωμένο.

«Δούλεψαν» εἶπε ὁ Στέφανος «καὶ πᾶνε νὰ πληρωθοῦν».

—«Σωστά» εἶπε ὁ πατέρας εὐχαριστημένος· τὰ χρήματα, παιδί μου, ποὺ τὰ παίρνει κανεὶς μὲ τὸν κόπο του ἀξίζουν περισσότερο ἀπὸ κεῖνα ποὺ βρίσκει ἕτοιμα».

Σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ δρόμου ἦταν καθισμένη μιὰ φτωχὴ γριά· εἶχε ἁπλωμένο τὸ χέρι της κι ἔδινε σιγὰ σιγὰ εὐχές.

Ὁ Στέφανος ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὸν πατέρα του σὰ νὰ τοῦ ζητοῦσε τὴν ἄδεια, κι ἔτρεξε κι ἔβαλε μιὰ δεκάρα στὸ ἁπλωμένο χέρι ποὺ ἔτρεμε.

«Σὲ τί ἄλλο λοιπὸν χρειάζονται τὰ χρήματα;» ρώτησε ὁ πατέρας.

—«Νὰ βοηθοῦμε τοὺς φτωχούς» εἶπε ὁ Στέφανος.

—«Ναί, νὰ κάνωμε καλοσύνες, νὰ δείχνωμε τὴν ἀγάπη μας στοὺς δυστυχισμένους. Πολλὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ κάμη, παιδί μου, μὲ τὰ χρήματα· ἀλλὰ ἡ καλοσύνη μοῦ φαίνεται ἀπ' ὅλα τὸ καλύτερο».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

46. Ἡ ἄνοιξη.

Ἦρθε πάλι ἡ ἄνοιξη
ἦρθαν τὰ λουλούδια·
πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἐλιωσαν στὶς κορυφὲς
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια·
ἄνοιξ' ἡ τριανταφυλλιά,
ἦρθαν πάλι τὰ πουλιά,
κι ἤρθανε τ' ἀηδόνια.

47. Ἡ ἄνοιξη.

Ξαναγύρισε ἡ ὡραία ἄνοιξη!

Οἱ κάμποι καὶ τὰ βουνὰ πρασινίζουν. Στὰ περιβόλια, στὰ χωράφια, στὰ λιβάδια φυτρώνουν λουλούδια μὲ χίλια δυὸ χρώματα καὶ χύνουν γλυκιὰ μυρουδιά.

Τὰ χελιδόνια, οἱ κορυδαλλοί, τ' ἀηδόνια καὶ τὰ ἄλλα πουλιὰ ποὺ εἶχαν φύγει τὸ φθινόπωρο, γυρίζουν καὶ ξαναβρίσκουν τὶς φωλιές τους ἢ χτίζουν καινούριες καὶ ἀρχίζουν τὸ κελάηδημά τους.

Οἱ μέλισσες ξυπνοῦν ἀπὸ τὸν ὕπνο ποὺ κοιμοῦνται βαθιὰ ὅλο τὸν χειμῶνα, καὶ βουίζοντας πετοῦν στὰ λουλούδια καὶ ρουφοῦν τὸν χυμό τους γιὰ νὰ κάμουν μέλι.

Ὁ ἥλιος βγαίνει νωρὶς καὶ βασιλεύει ἀργά. Ὁ ἀέρας δὲν εἶναι πιὰ κρύος. Ἡ θάλασσα δὲν ἀναταράζεται ἀπὸ ἄγρια κύματα. Οἱ ναῦτες ταξιδεύουν ἥσυχοι σὲ μακρινὰ μέρη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ ἀεράκι φυσᾶ ἤσυχα καὶ ἁπαλά, ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ τῶν ἀνθισμένων δέντρων.

Οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ χαράματα πᾶνε τὰ κοπάδια τους στὰ πράσινα λιβάδια. Οἱ περιβολάρηδες φυτεύουν στὰ περιβόλια ἄνθη, λαχανικὰ καὶ δέντρα.

Παντοῦ πρασινάδα. Ὁ βάτος καὶ ἄλλοι θάμνοι ποὺ ἦταν ξεροί, στολίζονται μὲ πράσινα φύλλα· καὶ ἡ τριανταφυλλιὰ στολίζεται μὲ ὄμορφα ρόδα, ποὺ μοσκοβολοῦν γλυκά.

Στὰ χωράφια χύνουν μυρουδιὰ οἱ βιολέτες. Ὡς καὶ οἱ τάφοι τῶν πεθαμένων στολίζονται μὲ τρυφερὸ χόρτο καὶ μὲ λουλούδια.

Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἀγόρια καὶ κορίτσια, πηγαίνουν στὴν ἐξοχὴ καὶ γυρίζουν μὲ λουλούδια.

Οἱ βραδιὲς εἶναι πολὺ ὡραῖες. Ὁ ἥλιος βασιλεύει στολίζοντας μὲ χίλια χρώματα τὸν ὁρίζοντα, καὶ τὰ πουλιὰ κελαηδοῦν σὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετοῦν.

Στοὺς κάμπους ἀκούονται τὰ βελάσματα τῶν κοπαδιῶν ποὺ γυρίζουν στὰ μαντριά τους.

Τὴ νύχτα μέσα ἀπὸ τὶς πυκνὲς φυλλωσιὲς τῶν δέντρων, ἀκούεται ἡ ὁλόγλυκη φωνὴ τοῦ ἀηδονιοῦ. Καὶ στὸν καθαρὸ γαλάζιο οὐρανὸ λάμπουν τ' ἀστέρια χρυσά.

48. Χελιδόνι γύρισε, καλοκαῖρι μύρισε.

Πάει, χάθηκε τὸ χιόνι,
ἔφτασε τὸ χελιδόνι·
καὶ τὸ βλέπει τὸ παιδὶ
καὶ πηδᾶ καὶ τραγουδεῖ:
«Τὸ χαμόμηλο θὰ βγῆ
καὶ θὰ λουλουδίση ἡ γῆ.
Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε».

Ἡ γριά, ποὺ ζαρωμένη
τὸν καλὸ καιρὸ προσμένει
«ἤρθε» λέει, «τὸ πουλὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὲ τὴν ὥρα τὴν καλή.
Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε».

Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε».

Ὁ βοσκός, ποὺ δὲ θ᾽ ἀργήση
τὸ χειμάδι του ν᾽ ἀφήση,
μὲ τὰ πρόβατα μιλεῖ:
«Τὸ βουνὸ μᾶς προσκαλεῖ...

Ἡ τριανταφυλλιὰ θ᾽ ἀρχίση
νὰ φουντώση καὶ ν᾽ ἀνθίση,
«Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε.»

49. Ὁ Μάης.

Ὁ Μάης ἦρθε, ἔφτασε,
ἐμπρός, βῆμα ταχύ,
νὰ τὸν δεχτοῦμε μὲ καλό,
παιδιὰ στὴν ἐξοχή.
Φέρνει τραγούδια καὶ χαρές,
λουλούδια καὶ δροσιὰ
καὶ μυρουδάτη φόρεσε,
ὡραία φορεσιά.

Δῶρα στὰ χέρια του πολλὰ
καὶ ὄμορφα βαστᾶ
καὶ τὰ μοιράζει γελαστὸς
σὲ ὅποιον τοῦ ζητᾶ.
Πᾶμε καὶ μεῖς νὰ πάρωμε,
μὴ χάνωμε καιρό,
μᾶς φτάνει ἕνα τριαντάφυλλο,
ἕνα κλαδὶ χλωρό.

50. Ποιοὺς ξύπνησε ὁ πρωινὸς ἥλιος.

Ὁ ἀνοιξιάτικος ἥλιος βγῆκε πίσω ἀπὸ τὸ βουνό.

Ἡ πρώτη του ἀκτῖνα ἔπεσε στὸν πετεινό. Αὐτός, ποὺ εἶχε ξυπνήσει πρὶν γλυκοχαράξη, ξαναφώναξε «κουκουρίπου!» γιὰ νὰ ξυπνήσουν καὶ τ᾽ ἄλλα πουλερικά.

Οἱ κότες πήδησαν ἀπὸ τὸ σανίδι τους, βγῆκαν στὸ δρόμο καὶ σκάλιζαν νὰ βροῦν τροφή.

Ἄλλη ἀκτῖνα πῆγε στὸ πουλὶ τῶν ἀγρῶν, στὸν κορυδαλλό, ποὺ κάνει συντροφιὰ τοῦ γεωργοῦ. Ὁ κορυδαλλὸς τινάχτηκε γοργὰ ἀπὸ τοὺς θάμνους, ὅπου εἶχε τὴ φωλιά του, πέταξε μὲ χαρὰ στὸν ἀέρα καὶ κελαηδοῦσε ζωηρά: «Τίρι λίρι λίρι λί, ὄμορφη ποῦν᾽ ἡ αὐγή!»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἄλλη πάλι ἀκτῖνα ἦρθε στὴ μέλισσα· καὶ ἡ μέλισσα βγῆκε ἀπὸ τὴν κυψέλη της, τίναξε τὰ φτερά της, πέταξε στὰ λουλούδια καὶ ἄρχισε νὰ ρουφᾶ γλυκὸ χυμό.

Μιὰ ἀκτῖνα ἔπεσε στὸ κρεβάτι τοῦ Ζαφείρη. Αὐτὸς δὲ σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, μόνο γύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρό, ἔκλεισε τὰ μάτια του, ξανακοιμήθηκε καὶ σὲ λίγο ροχάλιζε. Τ' ἄλλα παιδιὰ τῆς γειτονιᾶς ὅμως σηκώθηκαν, πλύθηκαν, ντύθηκαν γρήγορα γρήγορα, ἤπιαν τὸν καφέ τους ἢ τὸ γάλα τους μὲ λίγο βούτημα, ξαναδιάβασαν τὸ μάθημά τους καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὸ σχολεῖο καθαρά, δροσερά, καλοχτενισμένα.

31. Τὸ ρολόγι.

Τὶκ τάκ, παιδί, τὶκ τάκ, τὶκ τάκ χτυπάει
τ' ἄξιο ρολόγι δίχως νὰ σταθῆ,
κι ἐμπρός, ἐμπρὸς καὶ πάντα ἐμπρὸς πάει
χωρὶς ποτὲ ποτὲ νὰ κουραστῆ.

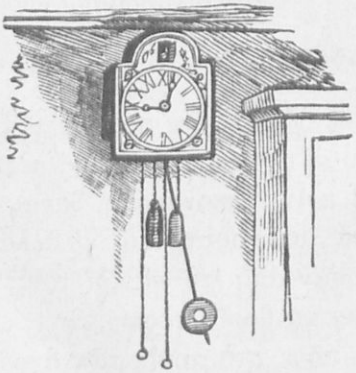

Τὶκ τάκ, παιδί, τὶκ τάκ, τὶκ τάκ χτυπάει
καὶ μὲ τὸ χτύπημά του σοῦ μηνᾶ,
πὼς ὁ καιρὸς γοργὰ γοργὰ περνάει
καὶ πίσω πιὰ ποτέ του δὲ γυρνᾶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὶκ τάκ, τὶκ τάκ, σὲ κράξει τὸ σχολειό σου,
ἔ, κοίτα προκομμένο νὰ φανῆς,
ν᾽ ἀκοῦς ὅ,τι σοῦ λέει ὁ δάσκαλός σου
καὶ μιὰν ἡμέρα κάτι θὰ γενῆς.

Ὅποιος σκορπάει τὸν καιρὸ δὲν τὸν ξαναμαζεύει.
Ὅποιος κοιμᾶται δὲν πιάνει ψάρια.
Φύτεψε μηλιά, γιὰ νάχῃς νὰ τρῶς μῆλα.

32. Τί ἄλλο ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἕνας χωρικὸς ποὺ ζητοῦσε βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ἕνας χωρικὸς πήγαινε μὲ τὸ φορτωμένο ἁμάξι του ἀπὸ ἕνα χωριὸ σὲ ἄλλο. Ὁ δρόμος ἦταν κακός. Ἐδῶ λάκκοι, ἐκεῖ πέτρες, παρακεῖ λάσπες.

Σ᾽ ἕναν κατήφορο τὸ ἁμάξι ἔπεσε σ᾽ ἕνα βαθὺ λάκκο.

Ὁ χωρικὸς δὲν ἔβαλε ἀμέσως τὰ δυνατά του νὰ βγάλῃ τὸ ἁμάξι ἀπὸ τὸ λάκκο· μόνο σταύρωσε τὰ χέρια του μὲ ἀπελπισία, ἔμεινε ἀκίνητος καὶ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ βγάλῃ τὸ ἁμάξι ἀπὸ τὸ λάκκο.

Ἕνας διαβάτης ποὺ ἔτυχε νὰ περνᾶ ἀπὸ κεῖ, στάθηκε, τὸν εἶδε, κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ τοῦ εἶπε:

«Τί κάνεις αὐτοῦ, χριστιανέ; Σὰ θέλεις νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ λάκκο τὸ ἁμάξι σου, πρέπει πρῶτα πρῶτα ἐσὺ νὰ βάλῃς τὰ χέρια σου στὶς ρόδες, νὰ σπρώξῃς τὸ ἁμάξι μὲ ὅλη τὴ δύναμή σου, νὰ βοηθήσῃς τ᾽ ἄλογα, καὶ ὕστερα παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ σὲ βοηθήσῃ. Τί σταύρωσες ἔτσι τὰ χέρια σου καὶ προσμένεις βοήθεια ἀπὸ τὸν οὐρανό; Ὁ Θεὸς δὲ βοηθᾶ ὅσους στέκονται μὲ χέρια σταυρωμένα!...»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ λόγια τοῦ διαβάτη ξύπνησαν τὸ χωρικό· ὥρμησε μὲ θάρρος στὸ ἁμάξι, ἔσπρωξε τὸν τροχὸ ποὺ ἦταν βουτημένος στὴ λάσπη, τὸν ἐβοήθησε κι ὁ διαβάτης, καὶ τὸ ἁμάξι βγῆκε ἀπὸ τὸ λάκκο καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του.

Ἅγιε Νικόλα, βοήθα με!

— «Κούνα καὶ σὺ τὰ χέρια σου!»

ΝΒ. Πῶς ἀγάπησαν τὴ δουλειὰ τὰ παιδιὰ ἑνὸς γεωργοῦ.

Ἕνας γεωργὸς ἀρρώστησε βαρειὰ κι ἔνιωσε πὼς δὲν εἶχε πιὰ ζωή! Οἱ τρεῖς γιοί του δὲν ἀγαποῦσαν διόλου τὴ δουλειά, καὶ τὸ εἶχε μεγάλο καημὸ ὁ γεροπατέρας.

Ὅταν ἦρθε στὰ τελευταῖα του, τοὺς φώναξε καὶ τοὺς τρεῖς γύρω στὸ κρεβάτι του καὶ τοὺς εἶπε.

«Παιδιά μου, ἐγὼ δὲν ἔχω πιὰ ζωή. Σὲ λίγο θὰ κλείσω γιὰ πάντα τὰ μάτια μου. Σᾶς δίνω τὴν εὐχή μου. Σᾶς ἀφήνω καὶ τὸ ἀμπέλι ποὺ ξέρετε. Κάτι εἶναι μέσα ἐκεῖ κρυμμένο· κοιτάξετε νὰ τὸ βρῆτε».

Οἱ γιοὶ τοῦ γεωργοῦ, ἀφοῦ πέθανε ὁ πατέρας τους, ἔτρεξαν στὸ ἀμπέλι μὲ τσαπιὰ καὶ ἄρχισαν νὰ σκάβουν. Ἔσκαβαν, ἔσκαβαν, ἀπὸ τὴν αὐγὴ ὡς τὸ βράδυ, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βροῦν χρήματα κρυμμένα. Ἔσκαβαν στὴν ἄκρη, στὴ μέση, ἀπάνω ἀπάνω, βαθύτερα, πιὸ βαθιά. Τοῦ κάκου. Δὲ βρῆκαν τίποτα καὶ ἦταν καταλυπημένοι.

Τί ἔγινε ὅμως τὸ ἀμπέλι; Ἐπειδὴ τὸ ἔσκαψαν καλὰ καὶ βαθιά, ἔδωσε πολὺ καρπό. Τὸν πούλησαν τὰ τρία τ' ἀδέρφια καὶ πῆραν πολλὰ χρήματα.

Τότε ἔνιωσαν τί νόημα εἶχε ἡ παραγγελία τοῦ πατέρα τους. Ἀγάπησαν λοιπὸν τὴ δουλειά, γιατί εἶδαν πὼς αὐτὴ φέρνει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε σπίτι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ τεχνίτης δὲν πεινάει, κι ἂν πεινάση δὲν πεθαίνει.
Τ' ἀκίνητο νερὸ βρομάει.

34. Γιατὶ ἕνα ἀλέτρι ἔλαμπε καὶ ἕνα ἄλλο ἦταν σκουριασμένο.

Ἕνας γεωργὸς ἀγόρασε δυὸ ἀλέτρια. Καὶ τὰ δυὸ ἦταν καμωμένα στὸ ἴδιο ἐργοστάσιο, καὶ τὸ ὑνί τους ἦταν ἀπὸ τὸ ἴδιο σίδερο.

Ὁ γεωργὸς πῆρε τὸ ἕνα γιὰ νὰ ὀργώση τὸ χωράφι του· τὸ ἄλλο τὸ ἀκούμπησε σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ ἀχερῶνα.

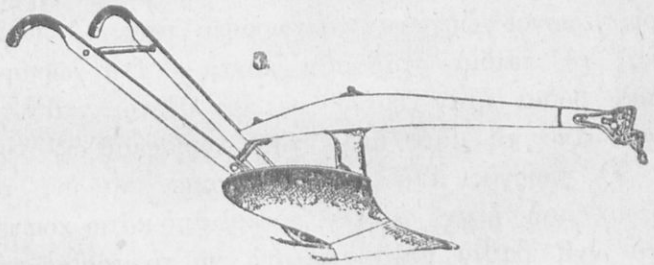

Ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς μῆνες ὁ γεωργὸς χρειάστηκε καὶ τὸ ἄλλο ἀλέτρι. Τὸ πῆρε καὶ τὸ ἔφερε στὸ χωράφι ποὺ ἦταν καὶ τὸ πρῶτο.

Ἐκεῖ συναπαντήθηκαν τὰ δυὸ ἀλέτρια καὶ χάρηκαν πολύ, γιατὶ ἦταν σὰ δυὸ ἀδέρφια, πολὺν καιρὸ μακριὰ τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Πόσο ὅμως ἀπόρησαν σὰν κοιτάχτηκαν ἀπὸ κοντά!

Τὸ ἀλέτρι τοῦ χωραφιοῦ ἔλαμπε, ἐνῶ τὸ ἄλλο ἦταν κατάμαυρο ἀπὸ τὴ σκουριά.

Τότε τὸ σκουριασμένο ὑνὶ λέει στὸ ἄλλο:

«Λὲ μοῦ λές, ἀδερφέ μου, πῶς γίνεται ἐσὺ νὰ λάμπης, κι ἐγὼ νὰ εἶμαι μαῦρο κι ἐλεεινό; Ἐσὺ ἤ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σουν πάντα στὸ χωράφι, πάντα στὴ δουλειά, κι ἐγὼ δὲν ἔκανα τίποτα».

—«Ἴσα ἴσα γι᾽ αὐτὸ λάμπω, ἀποκρίθηκε τὸ ἀλέτρι τοῦ χωραφιοῦ. Μάθε το, καλό μου ἀλέτρι. Ὅποιος μένει ἀργὸς σκουριάζει σὰν καὶ σένα· καὶ ὅποιος θέλει νὰ λάμπη, πρέπει νὰ δουλεύη σὰν καὶ μένα».

ΚΕ. Τρεῖς περίπατοι στὰ χωράφια.

Ὁ κύριος Ἀργύρης βγῆκε μιὰ μέρα περίπατο στὴν ἐξοχὴ μὲ τὰ δυό του παιδιά.

Ἦταν φθινόπωρο, κι ὕστερα ἀπὸ τὰ πρωτοβρόχια οἱ γεωργοὶ ὠργώναν τὰ χωράφια τους. Ὁ πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ στάθηκαν κοντὰ σ᾽ ἕνα χωράφι. Δυὸ βόδια ἦταν ζεμένα σὲ ἕνα ἀλέτρι, καὶ τὸ ἔσερναν ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη τοῦ χωραφιοῦ ὡς τὴν ἄλλη. Ὁ γεωργὸς ἀπὸ πίσω ὡδηγοῦσε τὸ ὑνὶ τὸ σιδερένιο, ποὺ ἦταν γυαλιστερὸ καὶ ἀπὸ κάτω κοφτερό· τὸ ὑνί, βαθιὰ μπηγμένο στὴ γῆ, τὸ τραβοῦσαν μὲ δύναμη τὰ βόδια· κι αὐτὸ ἔσκιζε τὸ χῶμα τοῦ χωραφιοῦ καὶ ἄνοιγε αὐλακιές.

«Γιατί οἱ γεωργοὶ ὀργώνουν τὰ χωράφια;» ρώτησαν τὰ παιδιά.

—«Ἑτοιμάζουν τὴ γῆ γιὰ τὴ σπορά» εἶπε ὁ πατέρας. «Ἡ γῆ τὸ καλοκαίρι ἦταν ξερὴ καὶ σφιχτή, τώρα μὲ τὰ πρωτοβρόχια κάτι μαλάκωσε· καὶ ὁ γεωργὸς σκάβει τὸ χωράφι του μὲ τὸ ἀλέτρι».

—«Ὅπως ὁ περιβολάρης τὸ περιβόλι του μὲ τὸ τσαπί» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

—«Γιατί; Τί ὠφελεῖ αὐτὸ τὸ σκάψιμο;» εἶπε τὸ μικρότερο.

—«Τὸ χῶμα ποὺ εἶναι ἀκόμη ξερὸ καὶ σφιχτό,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ γεωργὸς ἀπὸ πίσω ὡδηγοῦσε τὸ ὑνί

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὲ τὸ σκάψιμο κόβεται, χωρίζεται σὲ κομμάτια, τρίβεται· ἔτσι ὁ σπόρος μπορεῖ νὰ παραχωθῆ. Ἐνῶ ἀλλιῶς θὰ ἔμενε ἀπάνω ἀπάνω καὶ δὲ θὰ μποροῦσε νὰ πιάση ρίζες καὶ νὰ φυτρώση.

Ὁ πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ ἐξακολούθησαν τὸν περίπατό τους.

Παρέκει εἶδαν ἄλλους γεωργοὺς νὰ ρίχνουν στὰ χωράφια κοπριά.

«Γιατί τὸ κάνουν αὐτό;» ρώτησαν τὰ παιδιά.

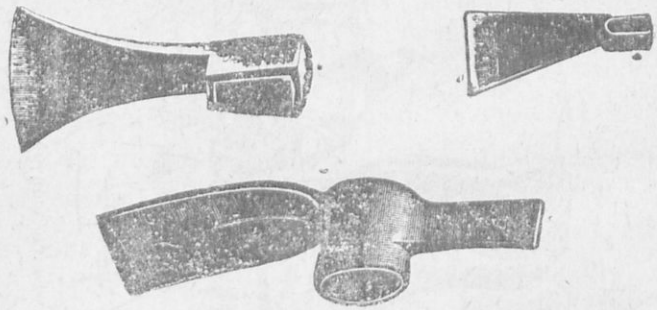

τΤσαπιὰ

—«Ὅπως οἱ ἄνθρωποι παίρνουν δυναμωτικὰ ὅταν εἶναι ἀδύνατοι, τὸ ἴδιο χρειάζεται καὶ ἡ γῆ τὸ δυναμωτικό της· τὸ λένε λίπασμα, δηλαδὴ κάτι ποὺ παχαίνει. Τὸ λίπασμα δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάνει πιὸ καρπερό».

Παραπέρα εἶδαν ἕναν ἄλλο γεωργὸ νὰ σπέρνη. Κρατοῦσε ἕνα σακούλι γεμάτο σιτάρι· πήγαινε ἀργὰ ἀργὰ ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη τοῦ χωραφιοῦ στὴν ἄλλη, ἔπαιρνε μὲ τὴ χούφτα του σπόρους ἀπὸ τὸ σακούλι καὶ τοὺς σκόρπιζε στ' ὠργωμένο χῶμα.

Ἀπὸ πίσω του ἕνας βοηθός του, κρατώντας τὸ βολοκόπι, ἔσπαζε τοὺς μεγάλους βόλους σὲ μικρὰ κομμάτια καὶ σκέπαζε τὸ σπόρο μὲ τὸ χῶμα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Αὐτὸ τὸ κάνει» εἶπε ὁ πατέρας, «γιατὶ ἂν ἄφηναν ἀπάνω ἀπάνω ξέσκεπο τὸ σπόρο, θὰ ξεραινόταν ἢ θὰ τὸν ἔτρωγαν τὰ πουλιά».

Ὕστερα τὰ βόδια ἔσυραν στὸ χωράφι πέρα ὡς πέρα ἕνα πλατὺ ξύλο μὲ καρφιά, τὴ σβάρνα, γιὰ νὰ πατηθῆ καλὰ τὸ χῶμα καὶ νὰ φυλαχτῆ ὁ σπόρος ἀπὸ τὸ κρύο τοῦ χειμῶνα.

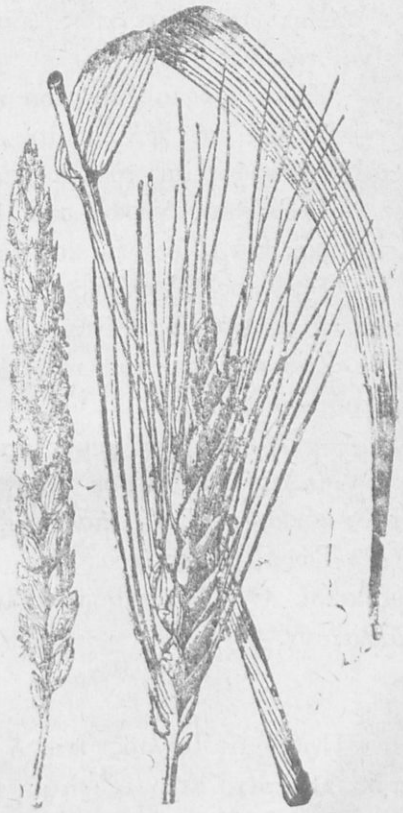

Στάχυα σιταριοῦ.

2

Ἦρθε ἡ ἄνοιξη. Ὁ κύριος Ἀργύρης βγῆκε πάλι στὰ χωράφια μὲ τὰ δυὸ παιδιά του. Τώρα δὲ φαινόταν πιὰ τὸ χῶμα τῶν χωραφιῶν. Ὅλα τὰ χωράφια ἦταν καταπράσινα· καὶ ὅταν φυσοῦσε ἐλαφρὸ ἀεράκι, ἡ πρασινάδα ἔγερνε πρὸς τὴ γῆ καὶ ὕστερα σηκωνόταν, καὶ αὐτὸ τὸ ἀνεβοκατέβασμα ἔμοιαζε μὲ τὸ κυμάτισμα τῆς θάλασσας.

Ὁ πατέρας στάθηκε σ' ἕνα χωράφι καὶ εἶπε:

«Παιδιά μου, θυμάστε τὸ μικρὸ ἐκεῖνο σπόρο τὸ σιτάρι, ποὺ ἐμπιστεύτηκε ὁ γεωργὸς στὴ γῆ τὸ φθινόπωρο; Ὁ Θεὸς τοῦ εἶχε βάλει μέσα του μιὰ δύναμη νὰ φυτρώση, καὶ ἡ δύναμη αὐτὴ ξύπνησε, καὶ ὁ σπόρος ἔβγαλε ρίζες. Σὲ λίγο ἕνα μικρούτσικο βλαστα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ράκι βγῆκε ἀπὸ τὴ γῆ. Στὴν ἀρχὴ ἦταν ψηλὸ σὰν κλωστή, μὰ ἡ γῆ μὲ τὴν ὑγρασία της καὶ ὁ ἥλιος μὲ τὶς ἀκτῖνες του τὸ μεγάλωσαν λίγο λίγο.

»Γιὰ προσέξετε πῶς εἶναι τὸ καθένα καὶ πῶς εἶναι τὰ φύλλα του.

»Εἶναι κούφιο ἀπὸ μέσα καὶ τὸ λένε καλάμι».

—«Καὶ τὰ φύλλα του εἶναι στενά, μακριὰ καὶ πολὺ μυτερά» εἶπε τὸ ἕνα παιδί.

—«Βλέπετε γύρω στὸ βλαστὸ δυὸ φυλλαράκια σὰ θήκη; Θὰ τ' ἀνοίξω καὶ προσέξετε τί θὰ δῆτε».

Ὁ κύριος Ἀργύρης ἄνοιξε τὰ δυὸ φυλλαράκια, καὶ τὰ παιδιὰ εἶδαν ἕναν κόκκο καταπράσινο.

«Ζούλησέ τον μὲ τὸ δάχτυλό σου!» εἶπε στὸ μικρότερο παιδί.

—«Βγαίνει ἕνας χυμὸς ἄσπρος σὰ γάλα».

—«Αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ βλαστοῦ ποὺ ἔχει μέσα τοὺς κόκκους» εἶπε ὁ πατέρας, «εἶναι τὸ στάχυ».

»Τώρα, τὰ στάχυα εἶναι πράσινα καὶ οἱ κόκκοι μαλακοί. Θὰ ξανάρθωμε πάλι καὶ θὰ δῆτε πῶς θὰ ἀλλαξουν.

3

Ἦρθε ὁ Ἰούλιος καὶ ὁ κύριος Ἀργύρης βγῆκε πάλι περίπατο στὴν ἐξοχὴ μὲ τὰ δυὸ παιδιά του.

Τὰ καλάμια καὶ τὰ στάχυα τοῦ σιταριοῦ ἔλαμπαν χρυσοκίτρινα στὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ.

Τὰ χωράφια τώρα ἦταν γεμάτα ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ φωνές. Ἐδῶ θεριστὲς καὶ παρέκει θερίστρες μὲ ἄσπρο μαντίλι στὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὴν τὶς ζαλίση ὁ ἥλιος, τραγουδώντας κάπου κάπου, θέριζαν τὰ στάχυα μὲ τὰ δρεπάνια τους.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οι θαρσαλέοι και οι θαρσύτερος άμα θάρρεψαν τα πήχυα...

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄσπρο μαντίλι στὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὴν τὶς ζαλίση ὁ ἥλιος, τραγουδώντας κάπου κάπου, θέριζαν τὰ στάχυα μὲ τὰ δρεπάνια τους.

Ὁ κύριος Ἀργύρης πῆρε ἕνα στάχυ, ἄνοιξε μιὰ θήκη κι ἔδειξε στὰ παιδιὰ ἕνα κόκκο σιτάρι.

«Τώρα εἶναι κίτρινος καὶ ξερός!» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

Οἱ θεριστὲς καὶ οἱ θερίστρες ἅμα θέριζαν τὰ στάχυα, τὰ ἔδεναν δεμάτια, τὰ πήγαιναν στὸ ἁλώνι, καὶ ἐκεῖ τὰ στοίβαζαν σὲ θημωνιές.

«Μιὰν ἄλλη μέρα» εἶπε ὁ κύριος Ἀργύρης, «θὰ πᾶμε σ' ἕνα ἁλώνι γιὰ νὰ δῆτε πῶς ἁλωνίζουν τὸ σιτάρι. Τὰ στάχυα τ' ἁπλώνουν στ' ἁλώνια. Ὕστερα βόδια ἢ ἄλογα κάνουν τὸ γῦρο τοῦ ἁλωνιοῦ καὶ τὰ πατοῦν μὲ τὰ πόδια τους. Σέρνουν καὶ τὴ ροκάνα, ἕνα πλατὺ βαρὺ ξύλο, ποὺ ἔχει ἀπὸ κάτω σκληρές, κοφτερὲς τσακμακόπετρες. Ἔτσι τρίβονται καλὰ τὰ στάχυα καὶ χωρίζονται τὰ σπειριὰ τοῦ σιταριοῦ ἀπὸ τ' ἄχερα».

»Σιτάρι ὅμως καὶ ἄχερα εἶναι ἀκόμη ἀνακατωμένα· γι' αὐτὸ ὁ γεωργὸς λιχνίζει τὸ σιτάρι. Μ' ἕνα ξύλινο φτυάρι ἢ δίκρανο τὰ τινάζει ψηλὰ στὸν ἀέρα. Τὸ ἄχερο, σὰν ἐλαφρότερο ποὺ εἶναι, τὸ παίρνει ὁ ἀέρας, καὶ οἱ κόκκοι πέφτουν κάτω καθαρισμένοι·

»Σήμερα, παιδιά μου, καὶ ὁ θερισμὸς καὶ τὸ ἁλώνισμα καὶ τὸ λίχνισμα στὰ μεγάλα κτήματα γίνονται μὲ μηχανές».

—«Γιατί;» εἶπε τὸ μικρότερο παιδί.

—«Γιατὶ γίνονται πολὺ γρηγορώτερα καὶ πολὺ εὐκολώτερα».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—«Καὶ τὸ ἄχερο τὸ ἀφήνουν καὶ τὸ παίρνει ὁ ἀέρας ;»

—«Κάθε ἄλλο· τὸ μαζεύουν οἱ γεωργοὶ καὶ τὸ πηγαίνουν στὸν ἀχερῶνα.

»Ἐκεῖ τὸ φυλάγουν, καὶ τὸ χειμῶνα τὸ δίνουν τροφὴ στὰ ζῶα. Σὲ πολλὰ μέρη οἱ χωρικοὶ γεμίζουν τὰ στρώματά τους μὲ ἄχερο».

—«Μὲ τὶς καλαμιὲς τῶν σταχυῶν κάνουν καὶ τὰ καλοκαιρινὰ καπέλα» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

—«Πλέκουν καὶ καλαθάκια κι ἄλλα πράματα ἀκόμη. Ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ ὅλα μᾶς χρησιμεύει ὁ κόκκος τοῦ σιταριοῦ».

—«Ἀλέθομε τὸ σιτάρι» κι ἔχομε τὸ ἀλεύρι, κι ἀπὸ τὸ ἀλεύρι γίνεται τὸ ψωμάκι» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

—«Ἐμένα μοῦ ἀρέσουν οἱ γεωργικὲς ἐργασίες» εἶπε τὸ μικρότερο παιδί· «καὶ ἅμα μεγαλώσω, θὰ φροντίσω νὰ ἔχω μεγάλα χωράφια καὶ νὰ κάνω πολὺ σιτάρι»

56. Ἡ βροχούλα.

Τὰ χωράφια ξεραμένα
περιμένουν τὰ καημένα
τῆς βροχούλας τὸ νερό,
γιὰ νὰ πιοῦν καὶ νὰ χορτάσουν
καὶ οἱ γεωργοὶ νὰ πιάσουν
τὴ δουλειὰ μὲ τὸν καιρό.

Πέφτει πέφτει ἡ βροχούλα!
τί χαρὰ καὶ τί δροσούλα!
νά, μαλάκωσεν ἡ γῆ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ ἀλέτρι, τὸ ζευγάρι,
ὁ καθένας σας ἂς πάρη.
Μὴν ἀργεῖτε, γεωργοί.

Τί βαθιὰ τὸ χῶμα σκίζει
τὸ ἀλέτρι ποὺ γυαλίζει,
πόσα αὐλάκια στὴ σειρά!
Πάνω κάτω τὸ ζευγάρι,
ποιὸς κριθάρι, ποιὸς σιτάρι,
σπέρνει μὲ κρυφὴ χαρά.

Ἦρθ' ἡ ἄνοιξη. Τί χάρη!
Φουντωμένο τὸ κριθάρι,
τὸ σιτάρι μας χλωρό.
Ἦρθε καὶ τὸ καλοκαίρι,
τὸ δρεπάνι μας στὸ χέρι,
γεωργοί, τὸ κοφτερό.

Ὅλα τὰ σπαρτὰ φτασμένα
πέφτουν, πέφτουν θερισμένα,
τί δεμάτια, τί πολλά!
Τί χαρά, τί πανηγύρι,
θὰ θερίση ὅπ' ἔχει σπείρει,
θὰ χαρῇ καὶ θὰ γελᾶ.

Στὸ ἁλώνι, στὸ ἁλώνι
τὰ δεμάτια του ξαπλώνει
ὁ καθένας μὲ χαρά,
καὶ γυρνοῦν, γυρνοῦν τὰ βόδια
κι ἁλωνίζουν μὲ τὰ πόδια
τὰ σπαρτὰ ξερὰ ξερά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀλωνίζουν, ἀλωνίζουν—
φύσα ἀέρι—καὶ λιχνίζουν
ἡ δουλειὰ νὰ μὴ σταθῆ,
ὁ καθένας γιὰ νὰ πάρη
στὰ σακιά του τὸ σιτάρι
καὶ στὸ σπίτι του νἀρθῆ.

Τὰ σακιὰ στὸ σπίτι παίρνουν
καὶ σιγὰ σιγὰ τὰ φέρνουν
στὸν καλὸ τὸ μυλωνά·
καὶ ἀλεύρι τὸ σιτάρι
ὅταν γίνη, νὰ τὸ πάρη
ὁ καθένας δὲν ξεχνᾶ.

Καὶ ζυμώνει κάθε μέρα
τὰ ψωμάκια ἡ μητέρα
καὶ τὰ στέλνει στὸν ψωμά,
κι ὁ ψωμὰς καλὰ τὰ ψήνει,
μὰ καὶ κάποτε τ᾽ ἀφήνει,
ἂς τὸ ποῦμε, καὶ ὡμά.

ΝΓ. Σύννεφα καὶ βροχή.

Ἡ Ἄλλη καὶ ὁ ἀδερφός της ὁ Φῶτος πῆγαν νὰ δοῦν τὴ γιαγιά τους στὸ ἐξοχικὸ σπίτι της.

Τὸ πρωὶ ὁ καιρὸς ἦταν καλός. Λίγο λίγο ὅμως ὁ οὐρανὸς ἄρχισε νὰ μαυρίζη καὶ ἔξαφνα ἄρχισε νὰ πέφτη δυνατὴ βροχή.

Τὰ παιδιὰ λίγο ἔλειψε νὰ κλάψουν. Πῆγαν νὰ τρέξουν, νὰ πηδήσουν, νὰ παίξουν στὸ μεγάλο κῆπο τῆς γιαγιᾶς, καὶ τώρα ἡ βροχὴ χάλασε τὰ σχέδιά τους.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ γιαγιὰ κοίταζε νὰ τὰ παρηγορήσῃ· αὐτὰ ὅμως ηταν ἀπαρηγόρητα, κι ἔβλεπαν λυπημένα ἀπὸ τὸ παράθυρο στὸν κῆπο.

«Τί ἐλεεινὴ βροχή!» ἔλεγε ἡ Ἔλλη. «Γιατί βρέχει; Καὶ τί ὠφελεῖ τάχα ἡ βροχὴ στὸν κόσμο; Γιὰ δές, Φῶτο, αὐτὰ τὰ λουλούδια. Εἶχα σκοπὸ νὰ τὰ κόψω, νὰ τὰ κάμω ἕνα μπουκέτο γιὰ τὴ μητέρα, καὶ αὐτὰ τὰ κακόμοιρα πνίγηκαν στὸ νερό».

—«Κι ἐγὼ θαρρῶ» εἶπε ὁ Φῶτος, «πὼς πολὺ καλύτερα θὰ ἦταν νὰ μὴ βρέχῃ ποτέ. Ὅλα τὰ χαλᾶ ἡ βροχή· καὶ ἐμεῖς εἴμαστε σὰ φυλακισμένοι ἐδῶ μέσα. Κακὴ βροχή!»

—«Καλά μου παιδιά» εἶπε τότε ἡ γιαγιά, «δὲν κάνετε καλὰ νὰ θυμώνετε μὲ τὴ βροχή. Δὲν ξέρετε πὼς ἅμα δὲ βρέξῃ, οὔτε χόρτα καὶ λαχανικὰ θὰ φυτρώσουν, οὔτε λουλούδια θ' ἀνθήσουν, οὔτε ὀπωρικὰ θὰ γίνουν; Ἡ γῆ θὰ γίνῃ ξερὴ σὰν πέτρα, καὶ τίποτα πιὰ δὲ θὰ μπορεῖ νὰ βλαστήσῃ.

—«Αὐτὸ δὲν τὸ συλλογιστήκαμε» εἶπε ἡ Ἔλλη.

—«Ὅλα στὸν κόσμο αὐτό, παιδιά μου, ἔχουν τὸ σκοπό τους. Αὐτὴ ἡ βροχὴ ποὺ σᾶς κάνει νὰ θυμώνετε, νὰ ξέρατε τί χαρὰ δίνει στοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς περιβολάρηδες, καὶ μὲ τί καρδιοχτύπι τὴν περιμένουν! Γιατὶ μὲ τὴ βροχὴ θὰ γίνουν γρηγορώτερα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ καλύτερα καὶ περισσότερα τὰ σπαρτά, τὰ λαχανικὰ καὶ ὅ,τι ἄλλο βγάζει ἡ γῆ».

—«Ἀπὸ τί γίνεται ἡ βροχή!» ρώτησε τὸ κορίτσι.

—«Ἀπὸ τὸν ἀχνὸ ποὺ βγάζουν τὰ νερὰ τῆς γῆς. Εἴδατε, βέβαια, στὸ μαγειρειὸ νὰ βράζῃ νερὸ ἀπάνω στὴ φωτιά» εἶπε ἡ γιαγιά.

—«Ἀπὸ τὸ νερὸ βγαίνει ζεστὸς ἀχνός» εἶπε ἡ Ἕλλη.

—«Ναί, κι ἅμα βάλωμε τὸ χέρι μας ἀπάνω ἀπ' τὸν ἀχνό, βλέπομε σταλαματιὲς νερὸ ἀπάνω στὸ χέρι μας. Αὐτὲς οἱ σταλαματιὲς εἶναι τὸ νερὸ ποὺ βγῆκε σὰν ἀχνός.

»Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὸν κόσμο. Ἀπὸ τὴ θάλασσα, τὶς λίμνες καὶ τὰ ποτάμια, βγαίνουν ἀχνοί. Φωτιὰ ποὺ ζεσταίνει τὰ νερὰ καὶ τὰ κάνει νὰ βγάζουν ἀχνοὺς εἶναι ὁ ἥλιος.

»Πολλοὶ ἀχνοὶ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὴ γῆ ψηλὰ στὸν οὐρανό. Τὰ μάτια μας δὲν τοὺς βλέπουν. Μὰ ὅταν λείψῃ ἡ ζέστη τοῦ ἥλιου, οἱ ἀχνοὶ γίνονται πιὸ πυκνοί, γίνονται ὁμίχλη καὶ σύννεφα, καὶ τότε τοὺς βλέπομε. Ἡ ὁμίχλη δὲν ἀνεβαίνει πολὺ ψηλά, τὰ σύννεφα ὅμως ἀνεβαίνουν».

Ἡ Ἕλλη καὶ ὁ Φῶτος ἄκουαν μὲ μεγάλη προσοχή.

«Τὰ σύννεφα ταξιδεύουν ψηλὰ στὸν οὐρανὸ καὶ παίρνουν κάθε λογῆς σχῆμα. Κάποτε μᾶς φαίνονται σὰν παιδάκια ποὺ κάθονται, σὰ σκυλάκια ποὺ τρέχουν, ἄλλοτε σὰ δέντρα μὲ κλαδιὰ καὶ ἄλλοτε σὰ θηρία μὲ ἀνοιγμένο στόμα. Κάποτε εἶναι πυκνὰ καὶ σκοτεινὰ καὶ ἔχουν χρῶμα μολυβί· ἄλλες φορὲς πάλι εἶναι κάτασπρα σὰ χιόνι, καὶ φαίνονται ἐλαφρότερα καὶ ἀπὸ τὸ πιὸ ἐλαφρὸ πούπουλο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Ὅταν βγαίνη κι ὅταν βασιλεύη ὁ ἥλιος, τὰ σύννεφα παίρνουν λογῆς λογῆς χρώματα, πολὺ ὄμορφα. Εἶναι μιὰ χαρὰ νὰ βλέπωμε τότε τὸν ὁρίζοντα. Ἡ πατρίδα μας ἡ Ἑλλάδα εἶναι φημισμένη γιὰ τὶς ὡραῖες δύσεις της».

—«Καὶ μεῖς» εἶπαν τὰ παιδιά, «πολλὲς φορὲς εἴδαμε τὸν ἥλιο νὰ βασιλεύη πίσω ἀπὸ τὰ βουνά. Τί ὄμορφα ποὺ εἶναι!».

—«Τὰ σύννεφα ἐκεῖ ψηλὰ ποὺ ταξιδεύουν» εἶπε ἡ γιαγιά, «μπορεῖ ν' ἀπαντήσουν κρύο ἀέρα. Τότε γίνονται σταλαματιές ἀπὸ νερό· αὐτὲς ἀπὸ τὸ βάρος τους δὲν μποροῦν νὰ σταθοῦν ἐκεῖ ἀπάνω ψηλὰ καὶ πέφτουν· τότε βρέχει».

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἡ βροχὴ σταμάτησε. Τὸ φῶς τοῦ ἥλιου πέρασε μέσ' ἀπὸ τὰ σύννεφα, καὶ στὸν οὐρανὸ φάνηκε κόκκινο, πορτοκαλί, κίτρινο, πράσινο, γαλάζιο καὶ μενεξεδὶ τὸ οὐράνιο τόξο.

—«Ἑλλη!» φώναξε ὁ Φῶτος τὴν ἀδερφή του, ποὺ εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ παράθυρο, «ἔλα νὰ δῆς τὴ δόξα».

—«Τί ὄμορφη! τί ὄμορφη!» εἶπε αὐτὴ μὲ θαυμασμό.

—«Ναί, καλά μου παιδιά, εἶναι πολὺ ὡραία. Βλέπετε λοιπὸν πόσο ἄδικο εἴχατε νὰ μουρμουρίζετε; Βλέπετε τί μᾶς δίνει ἡ βροχή; Γιὰ δέτε ὁλόγυρα. Τώρα ὁ κάμπος ἔγινε πιὸ δροσερὸς καὶ τὰ λουλούδια πιο ὄμορφα. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ κῆπος μας».

Σὲ λίγο ὁ οὐρανὸς καθάρισε. Ἡ γιαγιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια κατέβηκαν στὸν κῆπο. Τί ὄμορφα ποὺ φαίνονταν τὰ λουλούδια στὶς πρασιὲς καὶ πόσο γλυκὰ μοσκοβολοῦσαν! Τὰ παιδιὰ μάζεψαν ὡραῖα τριαντάφυλλα καὶ γαρύφαλα, ἔκαμαν ἕνα δροσολουσμένο μπουκέτο καὶ τὸ πῆγαν τὸ βράδυ στὴ μητέρα τους.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΘ. Ἡ βροχή.

Μὲς στὸν καθάριον οὐρανὸ
γυρνοῦνε τ' ἀγεράκια,
μαζεύουν ὅπου βροῦν ἀχνό,
τὸν κάνουν συννεφάκια.

Μὰ ἀχνὸς ὅπου συμμαζευτῆ
εἶναι νερὸ ποὺ τρέχει,
καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῆ,
γιὰ τοῦτο βρέχει, βρέχει.

Στὴ γῆ ἡ βροχὴ κατρακυλᾶ,
μαζεύεται στὸ ρυάκι·
τὰ ρυάκια σμίγονται πολλὰ
καὶ κάνουν ποταμάκι.

Μὰ τὸ ποτάμι ποὺ ἑνωθῆ
μ' ἕνα ποτάμι ἄλλο,
κάνει νερὸ πλατύ, βαθὺ
καὶ ποταμὸ μεγάλο.

Κι ἔτσι τὸ ρέμα τὸ θολὸ
οἱ ποταμοὶ κυλοῦνε,
ὥσπου νὰ φτάσουν στὸ γιαλό,
στὴ θάλασσα νὰ μποῦνε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μὰ θάλασσα κι ὠκεανὸ
ὁ ἥλιος τὰ ζεσταίνει,
κάνει ἀπ' τὸ κῦμα τους ἀχνὸ
ποὺ στὰ ψηλὰ ἀνεβαίνει.

Καὶ κεῖ ψηλὰ ἀπ' τὸ βουνὸ
κρύος βοριὰς προβάλλει,
σύννεφο κάνει τὸν ἀχνὸ
καὶ βρέχει, βρέχει πάλι.

89. Τὸ καλοκαίρι.

Ἦρθε τὸ καλοκαίρι μὲ τὶς μεγάλες ζέστες.

Τὴν αὐγὴ αὐγὴ ὅλα εἶναι δροσερά· τὰ πουλιὰ κελαηδοῦν, καὶ τὰ λουλούδια καὶ τὰ φύλλα τῶν δέντρων ἔχουν ζωηρὸ χρῶμα. Ὅσο ὅμως πλησιάζει τὸ μεσημέρι, τόσο δυναμώνει ἡ ζέστη. Ὁ ἀέρας καίει σὰ νὰ βγαίνῃ ἀπὸ ἀναμμένο καμίνι.

Τὰ πουλιὰ τρυπώνουν κάτω ἀπὸ τοὺς θάμνους ἢ μέσα στὶς πυκνὲς φυλλωσιὲς καὶ σωπαίνουν. Μόνο τὰ τζιτζίκια τραγουδοῦν ἀπάνω στὰ δέντρα.

Τὰ ζῶα ξαπλώνονται στὸν ἴσκιο σὰ ναρκωμένα.

Οἱ ἄνθρωποι ἀναπνέουν βαριὰ καὶ ἀπὸ τὸ μέτωπό τους στάζει ἱδρῶτας.

Κατὰ τὸ μεσημέρι οἱ δρόμοι μένουν ἔρημοι. Τὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν εἶναι κλειστά. Οἱ ἄνθρωποι μαζεύονται σὲ κάποιο μέρος μὲ ἴσκιο γιὰ νὰ βροῦν λίγη δροσιά. Οἱ κάμποι εἶναι κατάξεροι, καὶ τὸ χορτάρι τῶν λιβαδιῶν γέρνει κατὰ τὴ γῆ κιτρινισμένο.

Μόνο στὰ δάση, κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα δέντρα μὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ μεγάλα κλαδιὰ καὶ τὰ πυκνὰ πράσινα φύλλα, ποὺ δὲν τὰ περνᾶ ὁ ἥλιος, ἁπλώνεται δροσερὸς ἴσκιος.

Στοὺς κήπους καὶ στὰ χωράφια οἱ βυσσινιές, οἱ βερικοκιές, οἱ ροδακινιὲς καὶ οἱ συκιὲς εἶναι καταφορτωμένες μὲ τοὺς ὡραίους καρπούς τους.

Τώρα ὡριμάζουν καὶ τὰ γλυκόχυμα πεπόνια καὶ τὰ δροσερὰ καρπούζια, πράσινα ἀπέξω, κατακόκκινα ἀπὸ μέσα. Ἀπὸ τὰ καταπράσινα κλήματα τῶν ἀμπελιῶν κρέμονται τὰ σταφύλια, καὶ ἀρχίζουν σιγὰ σιγὰ νὰ κιτρινίζουν ἢ νὰ κοκκινίζουν.

Τώρα οἱ γεωργοὶ θερίζουν καὶ ἁλωνίζουν τὰ χρυσὰ στάχυα καὶ συνάζουν τὸ εὐλογημένο σιτάρι.

Ὅσο γέρνει ἡ μέρα πρὸς τὸ βράδυ, τόσο λιγοστεύει ἡ ζέστη. Σιγὰ σιγὰ δροσίζεται πάλι ἡ γῆ. Τὰ πουλιὰ ξαναρχίζουν τὸ κελάηδημά τους.

Στὴ δύση ὁ ἥλιος κατεβαίνει σὰν πυρωμένη σφαῖρα ἀργὰ ἀργὰ στὸν ὁρίζοντα· χρωματίζει τὰ σύννεφα μὲ χίλια δυὸ χρώματα καὶ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὰ βουνά.

Τὸ βράδυ μεγάλοι καὶ μικροὶ βγαίνουν περίπατο νὰ πάρουν δροσιά· πηγαίνουν στοὺς κήπους καὶ στὴν ἐξοχή, καὶ γυρίζουν μὲ λουλούδια καὶ μὲ ὀπωρικά.

Ὅσοι κατοικοῦν κοντὰ στὴ θάλασσα, κατεβαίνουν στὴν ἀκρογιαλιά, ἀναπνέουν τὸ θαλασσινὸ ἀέρα ποὺ δίνει ζωή, καὶ λούζουν τὸ σῶμα τους στὰ δροσερὰ καὶ ὁλοκάθαρα νερὰ τῆς θάλασσας.

60. Τὸ καλοκαίρι.

Ἦρθες, ἦρθες καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέ τὸ ἅγιό του χέρι
σκόρπισε καλά.

Στὶς μυρτιὲς κρυμμένα ἀηδόνια
τραγουδοῦν γλυκὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἐλαφρὰ φτερά.

Ὅμορφα ἄνθη στὸν ἀέρα
χύνουν μυρουδιά,
καὶ λουλούδια στὴ μητέρα
φέρνουν τὰ παιδιά.

61. Γιατὶ ἕνας γνωστικὸς βάτραχος δὲν κατέβηκε σ' ἕνα πηγάδι.

Πολλοὶ βάτραχοι ζοῦσαν μέσα σὲ μιὰ λίμνη.

Τὸ καλοκαίρι ὅμως ἀπὸ τὴν πολλὴ τὴ ζέστη ἡ λίμνη ξεράθηκε.

Οἱ βάτραχοι ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν ἀπὸ κεῖ καὶ νὰ ζητήσουν ἀλλοῦ κατοικία. Ἀποχαιρετίστηκαν λοιπὸν συγγενεῖς καὶ φίλοι καὶ γείτονες, καὶ σκορπίστηκαν σὲ διάφορα μέρη.

Δυὸ ἀχώριστοι φίλοι τράβηξαν σ' ἕνα μεγάλο λιβάδι. Ἐκεῖ ἐλπίζαν νὰ βροῦν μέρος καλὸ γιὰ νὰ ζήσουν.

Στὸ δρόμο ποὺ πήγαιναν ἀπάντησαν ἕνα βαθὺ πηγάδι.

«Νὰ ὡραῖο μέρος γιὰ νὰ μείνωμε» εἶπε ὁ ἕνας. »Εἶναι ὅπως τὸ θέλομε. Νερὸ ἥσυχο καὶ πολύ, ποὺ δὲ θὰστερέψη ποτέ. Κανεὶς δὲ θὰ ἔρθη νὰ μᾶς πειράξη· ἐδῶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θὰ ζήσωμε εὐτυχισμένοι. Ἔλα νὰ κατέβωμε, μὴ χάνωμε καιρό».

Καὶ ἦταν ἕτοιμος νὰ πηδήση στὸ πηγάδι.

Ὁ ἄλλος τὸν κράτησε βιαστικὰ ἀπὸ τὸ πόδι καὶ τοῦ λέει :

«Στάσου, ἀδερφέ, τί κάνεις ; Μ' ἕνα πήδημα, ἀλήθεια, μποροῦμε νὰ κατέβωμε κάτω· πρὶν ὅμως τὸ κάμωμε αὐτὸ τὸ πήδημα, πρέπει νὰ συλλογιστοῦμε πῶς θ' ἀνέβωμε, ἂν τύχη καὶ ξεραθῆ αὐτὸ τὸ βαθὺ πηγάδι».

Ὁ πρῶτος βάτραχος στάθηκε, συλλογίστηκε λίγο καὶ εἶπε :

«Σωστὰ μιλᾶς, ἀδερφέ. Ἐγὼ μίλησα σὰν ἀσυλλόγιστος καὶ σὺ σὰ γνωστικός.

Καὶ τράβηξαν τὸ δρόμο τους.

Ὅ,τι κάνεις καὶ ὅ,τι πῆς, τὰ στερνὰ νὰ στοχαστῆς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

62. Ἕνας γνωστικὸς πετεινὸς καὶ μιὰ πονηρὴ ἀλεποῦ.

Ἕνας γέρος πετεινὸς στεκόταν ἀπάνω στὴ στέγη μιᾶς ἀποθήκης.

Σὲ λίγο ἔρχεται τρέχοντας μιὰ ἀλεποὺ καὶ φωνάζει: «Πετεινέ, καλέ μου πετεινέ, σοῦ φέρνω μιὰ εἴδηση ποὺ θὰ σὲ κάμη νὰ πετάξης ἀπὸ τὴ χαρά σου.

Παύει ὁ πόλεμος τῶν ζώων, γιατὶ κουράστηκαν νὰ πολεμοῦν μεταξύ τους.

»Στὸ βασίλειό μας θὰ εἶναι ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἡσυχία καὶ εἰρήνη. Αὐτὴ τὴν εἴδηση μοῦ εἶπαν νὰ σοὺ φέρω ὅλα τὰ ζῶα. Ὦ φίλε μου, καλέ μου φίλε, ἔλα ἀμέσως κάτω νὰ σ᾽ ἀγκαλιάσω· εἶμαι τρελὴ ἀπὸ τὴ χαρά μου».

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ ἡ ἀλεπού, ὁ πετεινὸς κοίταζε ὁλόγυρα.

«Τί βλέπεις ἔτσι τριγύρω ;» ρώτησε ἡ ἀλεπού.

—«Τοὺς δυὸ πιστοὺς φίλους μου, τὸ Ζαγάρι καὶ τὸ Μοῦργο, ποὺ ἔρχονται νὰ μοῦ κάμουν ἐπίσκεψη».

Ἡ ἀλεποὺ ἔκαμε ἀμέσως νὰ φύγη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Γιατί φεύγεις, καλή μου ἀλεπού ; τι φοβᾶσαι ; Δὲν τελείωσε πιὰ ὁ πόλεμος τῶν ζώων μεταξύ τους;»

—»Ναί» ἀποκρίθηκε ἡ ἀλεποὺ ἀπὸ μακριά· «δὲν ξέρω ὅμως καλὰ ἂν τὴν εἴδηση τὴν ἔχουν μάθει καὶ οἱ σκύλοι».

Δυστυχία σ' ὅποιον πάθη
κι ἀπ' τὸ πάθημα δὲ μάθη.
Τῶν πρώτων τὰ παθήματα τῶν δεύτερων γεφύρι.

63. Ἡ ἀλεποὺ καλόγρια.

Σὰ δὲν εἶχε τί νὰ φάη
μιὰ ἀλεποὺ πονηρεμένη
ἀποφάσισε νὰ πάῃ
καὶ καλόγρια νὰ γένῃ.

Τρεῖς κοκόροι, ποὺ δὲν ἔχουν
στὸ κεφάλι λίγη γνώση,
τὴν πιστεύουνε καὶ τρέχουν
τὴν εὐχή της νὰ τοὺς δώση.

Μπαίνουν μέσα στὸ κελλί της,
τοὺς ξομολογᾶ ἐκείνη,
καὶ κουνᾶ τὴν κεφαλή της,
καὶ συχώρεση τοὺς δίνει.

καὶ χωρὶς νὰ χάση ὥρα
καθὼς ἦταν πεινασμένη,
τοὺς ἁρπάζει, κι' εἶναι τώρα
καὶ οἱ τρεῖς συχωρεμένοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ἡ ἀλεποὺ τοὺς κλαίει,
τοὺς μοιρολογᾶ καὶ λέει :
«ἔτσι τὴν παθαίνουν ὅσοι
ἔχουνε κοκόρου γνώση !»

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

64.—Τὸ περιβόλι.

1

Στὰ χωριὰ σχεδὸν κάθε σπίτι ἔχει καὶ τὸ περιβόλι του. Στὴν πόλη ὅμως τὰ περισσότερα σπίτια δὲν ἔχουν. Κάθε περιβόλι ἔχει ὁλόγυρα τοῖχο ἀπὸ πλίθες ἢ

Περιβόλι μὲ δένδρα ἀνθισμένα.

κάγκελα ξύλινα ἢ σιδερένια, ἢ φράχτη ἀπὸ ἀγκαθωτοὺς θάμνους. Ἔτσι δὲν μποροῦν τὰ ζῶα καὶ οἱ κακοὶ ἄνθρωποι νὰ μπαίνουν μέσα νὰ κάνουν ζημίες.

Τὸ περιβόλι ἔχει δρομάκια· ἀνάμεσα σ᾽ αὐτὰ εἶναι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ χωρίσματα ποὺ τὰ λένε πρασιὲς ἢ βραγιές. Ἐκεῖ φυτεύουν οἱ περιβολάρηδες λουλούδια, χορταρικὰ καὶ λαχανικά. Στὰ περιβόλια μποροῦμε νὰ φυτέψωμε καὶ δέντρα.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ φυτεύωμε στὸ ἴδιο μέρος καὶ λουλούδια καὶ δέντρα. Τὰ λουλούδια χρειάζονται καὶ ἥλιο καὶ ἀέρα, ἐνῶ τὰ δέντρα ἐμποδίζουν καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιο.

Γι' αὐτὸ τὰ δέντρα πρέπει νὰ τὰ φυτεύωμε στὶς γωνιὲς καὶ στὶς ἄκρες τοῦ περιβολιοῦ.

Τὰ λαχανικὰ τὰ φυτεύομε σὲ ξεχωριστὸ μέρος, στὸ λαχανόκηπο.

2

Οἱ ἐργασίες στὸ περιβόλι εἶναι εὐχάριστες καὶ ὠφελοῦν καὶ στὴν ὑγεία. Ὁ περιβολάρης ἀναπνέει καθαρὸ ἀέρα, καὶ μὲ τὴ δουλειὰ δυναμώνει τὸ σῶμα του.

Σκάβει μὲ τὸ τσαπὶ καὶ μὲ τὴν ἀξίνα, ἀνοίγει λάκκους καὶ αὐλάκια.

κηπουρικὸ ψαλίδι

κηπουρικὰ πριονάκια

φτυάρι

Μὲ τὸ χτένι στρώνει τὸ χῶμα ποὺ ἔσκαψε.

Μὲ τὸ σκαλιστήρι σκαλίζει στὶς πρασιὲς τὸ χῶμα ἀνάμεσα στὰ λουλούδια.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μὲ τὸ πιρούνι ἀνασκαλεύει τὴν κοπριά.

Συχνὰ ὅμως φυτρώνουν καὶ ἀγριόχορτα ἀνάμεσα στὰ λουλούδια καὶ στὰ ἄλλα φυτά. Αὐτὰ δὲν ἀφήνουν τὰ λουλούδια νὰ προκόψουν, γιὰ τοῦτο θέλουν ξερίζωμα. Τὰ δέντρα ἔχουν καὶ ξερόκλαδα ποὺ δὲ χρειάζονται καὶ ποὺ δὲν τ' ἀφήνουν νὰ μεγαλώσουν. Ὁ περιβολάρης μὲ τὸ ψαλίδι ἢ μὲ τὸ πριονάκι τὰ κλαδεύει.

Τὰ τρυφερὰ δεντράκια τὰ στυλώνει δένοντάς τα σὲ ἕναν ἴσιο μακρὺ στῦλο, κι ἔτσι τοὺς κάνει δυὸ καλά: μεγαλώνουν ἴσια καὶ δὲν τὰ σπάζει ὁ δυνατὸς ἀέρας.

πιρούνι γιὰ τὸ σκάλισμα τῆς κοπριᾶς

Ὅταν ἔρχεται τὸ ποτιστικὸ νερὸ καὶ τρέχη στὰ αὐλάκια, ὁ περιβολάρης τὸ πάει πρῶτα στὶς πρασιὲς τῶν λουλουδιῶν, ὕστερα στὰ λαχανικὰ καὶ τελευταῖα στὰ δέντρα.

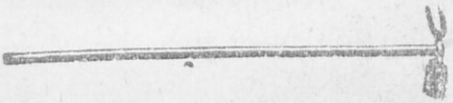

σκαλιστήρι

Γιὰ νὰ ποτίζωνται καλὰ τὰ δέντρα, ἀνοίγει γύρω στὸν κορμό τους, κάτω πρὸς τὴ ρίζα, ἕνα λάκκο, καὶ κεῖ μέσα μαζεύεται τὸ νερό.

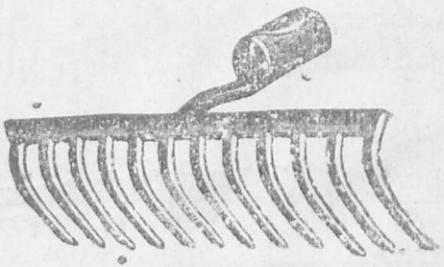

χτένι

Κάποτε τὸ περιβόλι ἔχει μαγγανόπήγαδο, ποὺ ἀνεβάζει τὸ νερό. Τὸ μαγγάνι τὸ γυρίζει ἕνα ἄλογο μὲ μάτια σκεπασμένα γιὰ νὰ μὴ ζαλίζεται· τὸ νερὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τρέχει σὲ μιὰ δεξαμενή, καὶ ὅταν εἶναι ὥρα γιὰ πότισμα, τὸ ἀφήνουν καὶ τρέχει στ' αὐλάκια, στὶς βραγιὲς καὶ στοὺς λάκκους τῶν δέντρων.

Τὸ πότισμα τῶν λουλουδιῶν γίνεται καὶ μὲ τὸ ποτιστήρι. Τὰ λουλούδια θέλουν πότισμα τὴν αὐγὴ πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος, ἢ τὸ βράδυ κατὰ τὰ ἡλιοβασίλεμα. Τὸ πότισμα τὸ μεσημέρι κάνει κακὸ στὰ φυτά.

Ὁ περιβολάρης καθαρίζει τὸ περιβόλι ἀπὸ τὶς κάμπιες, τὰ σκουλήκια καὶ τ' ἄλλα μικρὰ ζῶα ποὺ τρῶνε τοὺς σπόρους, τὰ φύλλα καὶ τὰ λουλούδια καὶ φέρνουν μεγάλη καταστροφὴ στὸ περιβόλι.

Σ' αὐτὸ πολὺ βοηθοῦν τὸν περιβολάρη καὶ ὅσα πουλιὰ τρῶνε τὰ ἔντομα.

3

Τὰ περιβόλια μᾶς εἶναι πολὺ χρήσιμα.

Χαιρόμαστε τὰ ὄμορφα λουλούδια μὲ τὰ χίλια χρώματά τους, καὶ μυρίζομε τὴ γλυκιά τους μυρουδιά.

Τὰ ὄσπρια, τὰ λαχανικὰ καὶ τὰ χορταρικὰ ποὺ γίνονται στὰ περιβόλια εἶναι τροφὴ νόστιμη καὶ καλή.

Τὰ καρποφόρα δέντρα μᾶς δίνουν τοὺς καλόχυμους καρπούς τους. Ἡ μουριὰ μᾶς δίνει καὶ τὰ φύλλα της, γιὰ νὰ τρέφωνται τὰ σκουλήκια ποὺ κάνουν τὸ μετάξι, ἡ καρυδιὰ καὶ ἡ βελανιδιὰ ὡραῖο ξύλο γιὰ ἔπιπλα. Τὸ ξύλο τοῦ κυπαρισσιοῦ μοσκοβολᾶ, καὶ ἀπὸ τὸν κορμό του, ποὺ εἶναι ὁλοΐσιος, γίνονται τὰ κατάρτια τῶν καραβιῶν.

Ἀπὸ μερικὰ φυτά, σὰν τὸ χαμομήλι καὶ τὴ μολόχα, παίρνομε τὰ λουλούδια τους καὶ τὰ ἔχομε γιὰ γιατρικά.

Τὰ δέντρα καὶ τὰ λουλούδια τῶν περιβολιῶν κά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νουν πιὸ καθαρὸ τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνέομε. Γιὰ τοῦτο σέ κάθε πόλη εἶναι περιβόλια μὲ ὡραῖες πρασιές, γεμάτες λουλούδια καὶ πολλὰ δέντρα.

Εὐτυχισμένα εἶναι τὰ σπίτια ποὺ ἔχουν τὸ περβολάκι τους. Μέσα ἐκεῖ παίζουν τὰ παιδιά. Οἱ πεταλοῦδες πετοῦν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι. Ἐκεῖ ξεκουράζεται ὁ πατέρας ὕστερα ἀπὸ τὴ δουλειὰ τῆς ἡμέρας. Ἐκεῖ μαζεύεται ὅλη ἡ οἰκογένεια: ἡ μητέρα μὲ τὸ ἐργόχειρο, ἡ ἀδερφὴ μὲ τὸ βιβλίο. Οἱ γονεῖς μιλοῦν μὲ τὰ παιδιά τους, τὰ ρωτοῦν γιὰ τὰ μαθήματά τους, ἐνῶ τὸ δροσερὸ ἀεράκι φυσᾶ ἀνάμεσα στὰ φύλλα καὶ τὰ πουλιὰ κελαηδοῦν μελωδικὰ χωρὶς νὰ φαίνωνται.

65. Τί καλὸ εἶδαν τρία καθαρὰ παιδιά.

Ἕνας πονετικὸς πλούσιος τὸ εἶχε μεγάλη χαρὰ νὰ κάνη καλοσύνες σὲ φτωχοὺς καὶ δυστυχισμένους.

Μιὰ μέρα θέλησε νὰ διαλέξη τρία φτωχὰ παιδιὰ καὶ νὰ φροντίση γιὰ τὴν ἀνατροφὴ καὶ γιὰ τὴν πρόοδό τους.

Πῆγε λοιπὸν στὸ δημοτικὸ σχολεῖο μιᾶς φτωχῆς συνοικίας καὶ εἶπε τὸ σκοπό του στὸ δάσκαλο.

Ὁ δάσκαλος εὐχαριστήθηκε πολὺ καὶ εἶπε ἀμέσως στὰ παιδιὰ νὰ περάσουν ἕνα ἕνα στὴ σειρὰ ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν ξένο. Ὁ ξένος ἀφοῦ κοίταξε μὲ προσοχὴ τὸ κάθε παιδί, διάλεξε τρία.

«Αὐτὰ τὰ τρία ποὺ διάλεξα» εἶπε στὸ δάσκαλο, «εἶναι τὰ πιὸ καθαρὰ καὶ στὸ σῶμα τους καὶ στὰ φορέματά τους· χωρὶς ἄλλο θὰ εἶναι καλὰ καὶ σὲ ὅλα τὰ ἄλλα».

— «Ναί» εἶπε ὁ δάσκαλος· «αὐτὰ τὰ τρία φτω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χὰ παιδιὰ εἶναι τὰ καλύτερα στὸ σχολεῖο· τὰ πιὸ προκομμένα, τὰ πιὸ φρόνιμα καὶ τὰ πιὸ γερά».

—«Γιατὶ εἶναι καὶ τὰ πιὸ καθαρά. Ἡ πάστρα μᾶς φυλάγει ἀπὸ πολλὲς ἀρρώστιες» εἶπε ὁ ξένος.

Τὰ τρία καθαρὰ παιδιὰ φάνηκαν ὡς τὸ τέλος προκόμμένα καὶ φιλότιμα. Εἶχαν καὶ τὴν ψυχή τους καθαρὴ σὰν τὸ σῶμα τους καὶ τὰ φορέματά τους. Καὶ μὲ τὴν προκοπὴ καὶ τὴν ἐργασία τους ἔγιναν καλοὶ ἄνθρωποι, εὐτύχησαν, καὶ μαζί τους εὐτύχησαν καὶ οἱ φτωχὲς οἰκογένειές τους.

66. Τί συμβουλὴ ἔδωσε τὸ στομάχι σ' ἕνα λαίμαργο.

Ἕνας φαγὰς τὰ εἶχε πάντα μὲ τὸ στομάχι του, κι ἔλεγε:

«Ἐσύ, στομάχι, εἶσαι ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας μου. Γιὰ σένα ὑποφέρω, γιὰ σένα δὲν μπορῶ νὰ κλείσω μάτι τὴ νύχτα, γιὰ σένα πίνω τόσα πικρὰ γιατρικά...»

—«Ὡραῖα τὰ λές, κὺρ λαίμαργε» ἀποκρίθηκε τὸ στομάχι· «τὰ παράπονα ποὺ ἔχω ἐγὼ γιὰ σένα, τὰ λὲς ἐσὺ γιὰ μένα! Τοὺς πόνους, πρὶν τοὺς νιώσῃς ἐσύ, τοὺς νιώθω ἐγώ. Καὶ ποιὸς φταίει, παρακαλῶ; ἐγὼ ποὺ κάθομαι ἥσυχο ἢ ἐσὺ ποὺ μὲ παραφορτώνεις κάθε τόσο καὶ μὲ βασανίζεις μὲ τὴ λαιμαργία σου;»

Ὁ λαίμαργος συλλογίστηκε καὶ βρῆκε πὼς τὸ στομάχι μιλοῦσε σωστά. Τοῦ λέει λοιπὸν ἥσυχα ἥσυχα:

«Ἔχεις δίκιο, στομάχι, ἐγὼ φταίω. Ἐγὼ βασανίζω καὶ σένα καὶ τὸν ἑαυτό μου. Τί συμβουλὴ λοιπὸν μοῦ δίνεις, γιὰ νὰ γλιτώσωμε καὶ οἱ δυὸ ἀπὸ τὰ βάσανά μας;»

—«Θέλεις νὰ σοῦ πῶ τί νὰ κάμῃς;» εἶπε τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στομάχι. «Ἄκουσε. Ἕνα: μακριὰ ἀπὸ τὴν πολυφαγία! Δύο: μὴν τρῶς δυσκολοχώνευτα φαγητά. Τρία: μὴν καταπίνεις λαίμαργα τὴν τροφή, πρὶν τὴ μασήσης καλὰ καλά. Τέσσερα: νὰ τρῶς μόνο ὅταν πεινᾶς καὶ ὄχι κάθε στιγμή. Πέντε: νὰ εἶσαι ταχτικὸς στὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ σου. Ἕξι: νὰ κάνης περίπατο καὶ γυμναστική».

—«Πολλὰ καὶ δύσκολα πράματα ζητᾶς, στομάχι μου» εἶπε μὲ στεναγμὸ ὁ λαίμαργος.

«Μτά! πολὺ εὔκολα μάλιστα. Μπορεῖ νὰ σοῦ φαίνωνται τώρα δύσκολα γιατὶ κακοσυνήθισες ἀπὸ καιρό· γιὰ δοκίμασε νὰ δῆς· βάλε τὰ δυνατά σου».

—«Θὰ δοκιμάσω, στομάχι μου, τί νὰ κάμω;»

—«Καὶ γρήγορα, πολὺ γρήγορα, κὺρ λαίμαργε· γιατὶ ἂν δὲν ἀλλάξης ἀμέσως ζωή, εἴμαστε καὶ οἱ δυό μας χαμένοι».

Ὁ λαίμαργος φύλαξε πιστὰ καὶ τὶς ἕξι παραγγελίες ποὺ τοῦ ἔδωσε τὸ στομάχι, κι ἔζησαν καὶ οἱ δυὸ πολλὰ χρόνια γεροὶ καὶ χωρὶς παράπονα.

67. Τί παθαίνει ὁ Χρίστος, ποὺ ἔφαγε ἄγουρα καὶ σάπια ὀπωρικά.

Ὁ Χρίστος ἀγαπᾶ πολὺ τὰ ὀπωρικά. Ὁ πατέρας του πολλὲς φορὲς τὸν ἐσυμβούλεψε:

«Παιδί μου, μὴν τρῶς ὀπωρικὰ ἄπλυτα καὶ λερωμένα· μὴν τρῶς μήτε ἄγουρα μήτε σάπια. Φέρνουν πόνους στὸ στομάχι καὶ ἄλλες ἀρρώστιες».

Ὁ Χρίστος ὅμως ἦταν λαίμαρχος.

Μιὰ μέρα ποὺ ἔμεινε μόνος στὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ τους, ἀνέβηκε σὲ μιὰ ροδακινιὰ κι ἔφαγε ἄγουρα ροδάκινα. Βρῆκε καὶ δυὸ σάπια πεσμένα κάτω στὸ χῶμα, καὶ τὰ ἔφαγε κι αὐτά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ βράδυ δὲν εἶχε ὄρεξη· ἔπεσε στὸ κρεβάτι· ἔνιωθε δυνατὸ πόνο στὸ στομάχι. Εἶχε ζάλη μεγάλη· τὸν ἔπιασε πυρετός. Ὁ πατέρας του προσκάλεσε τὸ γιατρό. Ὁ γιατρὸς κοίταξε τὴ γλῶσσα τοῦ ἀρρώστου, ἐξέτασε καὶ τὸ σφυγμό του· ἔμεινε συλλογισμένος. Ζήτησε χαρτί, ἔγραψε μιὰ συνταγή, καὶ εἶπε νὰ τὴν πᾶνε ἀμέσως στὸ φαρμακεῖο.

Ὁ πατέρας τοῦ Χρίστου ἀνησύχησε πολύ. Ὁ γιατρὸς ἐρχόταν συχνά. Μιὰ νύχτα ὁ πυρετὸς ἔγινε πιὸ δυνατός. Ὁ γιατρὸς φοβήθηκε γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Χρίστου.

Γιὰ καλή του τύχη ἀπὸ τὸ ἄλλο πρωὶ γύρισε στὸ καλύτερο. Μὲ τὴ φροντίδα τοῦ καλοῦ γιατροῦ καὶ μὲ τὴν περιποίηση τῶν δικῶν του, ποὺ δὲν ἔλειψαν μέρα καὶ νύχτα ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ὁ Χρίστος γλίτωσε.

Εἶναι χλομὸς ἀκόμη· τοῦ δίνουν λίγο ζουμί. Κάθεται στὸ παράθυρο, βλέπει τ' ἄλλα παιδιὰ ποὺ παίζουν στὴν πλατεῖα καὶ ἀκούει τὶς χαρούμενες φωνές τους.

Συλλογίζεται τοὺς πόνους ποὺ ὑπόφερε, τὰ πικρὰ γιατρικὰ ποὺ ἤπιε, τὴ φοβερὴ ἀνησυχία τῶν δικῶν του, τὸ κλείσιμό του στὸ σπίτι τόσον καιρὸ χωρὶς περίπατο, χωρὶς παιχνίδια. Θυμᾶται πῶς ὅλα αὐτὰ τὰ ἔπαθε ἀπὸ τ' ἄγουρα καὶ σάπια ὀπωρικὰ καὶ λέει:

«Ἡ λαιμαργία εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη ἀνοησία τοῦ κόσμου!»

68. Πόσο ἀξίζει ἡ ὑγεία.

«Εἶμαι πολὺ ἄτυχος» ἔλεγε ἕνας νέος σ' ἕνα γέρο. «Ἄλλοι νέοι στὴν ἡλικία μου ἔχουν ἀμπέλια καὶ χωράφια, κάνουν δουλειὲς καὶ κερδίζουν· καὶ μόνο ἐγὼ εἶμαι ἄτυχος. Τίποτα δὲν ἔχω, γιατὶ τίποτα δὲ μοῦ ἄφησε ὁ πατέρας μου».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—«Ἀλήθεια, εἶσαι τόσο φτωχὸς ὅσο λές;» ἀποκρίθηκε ὁ γέρος. «Ἐσὺ εἶσαι νέος καὶ γερός».

Ὁ νέος κούνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι του, σὰ νὰ ἤθελε νὰ πῆ: «καὶ τί τὸ ὄφελος ἂν εἶμαι νέος καὶ γερός;»

Τότε ὁ γέρος λέει:

«Τί λές; δέχεσαι νὰ σοῦ κόψω τὸ χέρι σου καὶ νὰ σοῦ δώσω χίλιες δραχμές;»

—«Ἄ, μπά, μπά!» ἀποκρίθηκε ὁ νέος καὶ τραβήχτηκε πίσω· «καὶ δέκα χιλιάδες νὰ μοῦ δώσης δὲ δέχομαι».

«Καὶ πόσα θὰ ἤθελες γιὰ τὰ μάτια σου ποὺ βλέπουν τόσο καλά; πόσα γιὰ τ' αὐτιά σου, ποὺ ἀκοῦν τόσο καθαρά; πόσα γιὰ τὰ γερὰ πόδια σου, ποὺ τρέχουν τόσο γρήγορα; Πόσα θὰ ἤθελες γιὰ τὸ ροδοκόκκινο χρῶμα τοῦ προσώπου σου; πόσα γιὰ τὴ δύναμη τοῦ κορμιοῦ σου; πόσα γιὰ τὴ νιότη σου καὶ γιὰ τὴν ὑγεία σου; Θὰ τὰ ἔδινες ὅλα αὐτά, ἂν σοῦ ἔδιναν πολλὲς χιλιάδες;»

—«Ὄχι δὲ θὰ τὰ ἔδινα» εἶπε ὁ νέος, ἀφοῦ συλλογίστηκε λίγο.

—«Εἶδες λοιπόν; ὁ Θεὸς σοῦ ἔδωσε τέτοια πλούτη, καὶ σὺ παραπονιέσαι. Μὲ αὐτὰ ποὺ ἔχεις βάλε τὰ δυνατά σου, δούλεψε μὲ τὴν καρδιά σου, δεῖξε θέληση καὶ ὑπομονή, καὶ μπορεῖς νὰ κερδίσης χιλιάδες».

69. Πρωινὸς περίπατος.

1

«Αὔριο θὰ ξυπνήσωμε πολὺ πρωὶ καὶ θὰ πᾶμε νὰ δοῦμε ἀπὸ τὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ τὸν ἥλιο ποὺ βγαίνει» εἶπε ὁ κύριος Στάμος στὸν ἀνεψιὸ καὶ τὶς δυὸ ἀνεψιές του.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ τρία παιδιὰ ξύπνησαν πρὶν ξημερώση, καὶ ἦταν ἕτοιμα ὅταν τὰ ζήτησε ὁ θεῖος τους.

Ὁ θεῖος καὶ τὰ τρία ἀνίψια πέρασαν πρῶτα ἀπὸ ἕναν ἀνθοστολισμένο κάμπο καὶ ὕστερα ἀνέβηκαν ἕνα καταπράσινο ψήλωμα.

Ὅταν ἔφτασαν στὴν κορφή, ἐμπρός τους φάνηκε ἡ θάλασσα, πλατιὰ καὶ μεγάλη.

«Ἐκεῖ στὸν ὁρίζοντα προσέχετε, παιδιά μου, ἐκεῖ ποὺ ὁ οὐρανὸς φαίνεται σὰ ν' ἀκουμπᾶ στὴ γῆ».

Λίγο λίγο τὸ μέρος αὐτὸ ἄρχισε νὰ πέρνη τριανταφυλλὶ χρῶμα. Ἔξαφνα πρόβαλε ὁ δίσκος τοῦ ἥλιου, ὑψώθηκε σιγὰ σιγά, καὶ ἡ θάλασσα ἔλαμψε.

«Τί ὡραῖα, τί ὡραῖα!» φώναζαν τὰ παιδιὰ μὲ θαυμασμό.

—«Ἂν δὲν εἴχαμε σηκωθῆ νωρὶς καὶ δὲν κάναμε αὐτὸν τὸν πρωινὸ περίπατο, δὲ θὰ βλέπαμε τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου.

2.

»Γιὰ δῆτε· ἡ καταχνιὰ ποὺ σκεπάζει τὸν κάμπο ἀνεβαίνει ψηλὰ καὶ λίγο λίγο σκορπίζεται. Τὰ πουλιὰ βγαίνουν ἀπὸ τὶς φωλιές τους καὶ φτερουγίζουν μὲ χαρὰ ἀπὸ θάμνο σὲ θάμνο.

»Μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου ξαναρχίζει ἡ ζωὴ καὶ ἡ δουλειά. Νά, ἐκεῖ κάτω οἱ βοσκοί· πηγαίνουν τὰ κοπάδια τους στὸ λιβάδι. Νά, καὶ οἱ γεωργοί, ποὺ ξεκίνησαν μὲ τὰ ἐργαλεῖα τους γιὰ τὰ χωράφια. Γιὰ δῆτε: καπνὸς ἀνεβαίνει ἀπὸ τοὺς καπνοδόχους τῶν σπιτιῶν. Τὰ λουλούδια ποὺ εἶχαν κλειστὰ τὰ μπουμπούκια τους, σὰ μάτια ποὺ κοιμοῦνται, ξύπνησαν κι αὐτά, καὶ στολίζονται μὲ τὰ ὡραῖα τους χρώματα καὶ σκορπίζουν τὴν εὐωδιά τους».

Τὰ παιδιὰ ἦταν ζωηρὰ· ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάζευαν ἀγριολούλουδα, βρεγμένα ἀκόμη ἀπὸ τὴν πρωινὴ δροσιά.

Μὲ ἀπορία ὅμως ἔβλεταν πῶς καὶ ὁ θεῖος τους, ποὺ ἦταν ἑξήντα χρονῶν, πηδοῦσε εὔκολα τοὺς λάκκους καὶ ἀνέβαινε ἐλαφρὰ τὰ ψηλώματα.

3

«Θεῖε» εἶπε ἡ μικρότερη ἀνεψιά, «πῶς μπορεῖτε καὶ σκαρφαλώνετε στὰ ψηλά, καὶ πηδᾶτε χωρὶς νὰ κουράζεστε;»

—«Ἐπειδὴ εἶμαι γέρος τάχα:» εἶπε γελώντας ὁ θεῖος. «Πρὶν σᾶς τὸ πῶ, παιδιά μου, θέλω κάτι νὰ σᾶς ρωτήσω.

»Ἐκεῖ ἀπάνω στὴ κορφὴ τοῦ λόφου, δὲ νιώσατε μιὰ ξεχωριστὴ εὐχαρίστηση, δὲ σᾶς φάνηκε πιὸ ἐλαφρὸ τὸ κορμί σας;

—«Ναί, ναί» εἶπαν τὰ παιδιά· γιατί;»

—«Γιατὶ σᾶς ζωογόνησε ὁ καθαρὸς ἀέρας, ποὺ ἐρχόταν ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ὁ ἀέρας εἶναι ἡ κυριώτερη τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου· χωρὶς ἀέρα οὔτε λίγη ὥρα δὲ ζοῦμε.

»Ἀλλὰ γιὰ νὰ μᾶς τρέφη καὶ νὰ μᾶς δίνη ζωὴ ὁ ἀέρας, πρέπει νὰ εἶναι καθαρός. Καθαρώτερος εἶναι κοντὰ στὴ θάλασσα, στὰ ψηλώματα, τὴν ἐξοχή, ὅπου εἶναι δέντρα.

»Γι' αὐτὸ οἱ χωρικοί, ὄχι ὅσοι κατοικοῦν κοντὰ σὲ βάλτους καὶ εἶναι ἀρρωστιάρηδες, μὰ οἱ χωρικοὶ στὰ βουνὰ καὶ σὲ ἀνοιχτοὺς δεντροφυτεμένους κάμπους, εἶναι πιὸ γεροὶ ἀπὸ ὅσους κατοικοῦν μέσα στὴ χώρα. Γιὰ τοῦτο τοὺς ἀρρώστους οἱ γιατροὶ τοὺς στέλνουν σὲ ψηλὰ βουνά, σὲ μέρη κοντὰ στὴ θάλασσα, στὴν ἐξοχή, γιὰ νὰ γίνουν καλά.

«Ὁ καθαρὸς ἀέρας ἦταν ποὺ σᾶς ἔκαμε νὰ τρέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χετε καὶ σεῖς τόσο ζωηρά. Αὐτός, παιδιά μου, δίνει καὶ σὲ μένα δύναμη ν' ἀνεβαίνω ψηλώματα καὶ νὰ πηδῶ χαντάκια, ἂν καὶ σηκάνω στὴ ράχη μου ἑξήντα χρόνια.

»Ἀπὸ παιδὶ συνήθισα νὰ ξυπνῶ τὴ χαραυγή, νὰ κάνω τὸ πρωὶ περίπατο, καὶ ν' ἀναπνέω τὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς, ποὺ δίνει ζωή».

Τὰ παιδιὰ γύρισαν στὸ σπίτι τους κι ἔφεραν πολλὰ λουλούδια τῆς ἐξοχῆς. Καὶ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα πῆραν τὴν ἀπόφαση νὰ κάνουν ὅπως ὁ θεῖος τους, γιὰ νὰ ἔχουν καὶ αὐτὰ ὑγεία καὶ ροδοκόκκινα μάγουλα, ὅπως ἐκεῖνος.

70. Χωριὸ καὶ πόλη.

1

Τὸν παλιὸ καιρὸ οἱ κατοικίες τῶν ἀνθρώπων δὲν ἦταν ἡ μία κοντὰ στὴν ἄλλη. Ὁ καθένας ἔκανε τὸ καλύβι του ὅπου μποροῦσε· γι' αὐτὸ οἱ κατοικίες ἦτεν σκόρπιες, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἡ μία μακριὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Τοῦτο ὅμως δὲν ἦταν βολικό. Οἱ συγγενεῖς ἤθελαν νὰ εἶναι κοντὰ στοὺς συγγενεῖς, οἱ φίλοι κοντὰ στοὺς φίλους, νὰ βλέπωνται καὶ νὰ βοηθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Ἄρχισαν λοιπὸν νὰ χτίζουν τὶς κατοικίες τὴ μία ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἔτσι σιγὰ σιγὰ ἔγιναν τὰ χωριά, τὰ μεγαλοχώρια, οἱ πόλεις.

2

Τὸ χωριὸ ἔχει σπίτια μικρὰ καὶ λιγοστά, χαμηλά, καὶ τὰ περισσότερα καμωμένα ἀπὸ πλίθες.

Δὲν εἶναι ὅλα στὴν ἴδια γραμμή. Τὸ ἕνα εἶναι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐδῶ, τὸ ἄλλο πάρα πέρα. Καὶ τὸ καθένα ἔχει τὸ περιβολάκι του καὶ τὴν αὐλή του.

Οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ εἶναι στενοὶ καὶ ὄχι ἴσιοι. Τὴ νύχτα εἶναι σκοτεινοί, γιατὶ δὲν τοὺς φωτίζουν φανάρια.

Ὅταν νυχτώση, τίποτε πιὰ δὲν ἀκούεται στὸ χωριό. Νωρὶς νωρὶς σβήνουν τὰ φῶτα, γιατὶ οἱ χωρικοὶ δὲν κάθονται ἀργά.

Κανένας θόρυβος πουθενά. Ὅλα εἶναι ἥσυχα. Κάπου κάπου μόνο ἀκούεται τὸ γάβγισμα ἑνὸς σκύλου, τὸ βέλασμα κάποιου προβάτου ἢ τὸ μούγκρισμα κάποιας ἀγελάδας.

Πρὶν ὅμως λαλήση ὁ πετεινός, ὁ χωρικὸς εἶναι στὸ πόδι. Πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος, τραβᾶ στὸ χωράφι του ἢ στὸ ἀμπέλι του, ἢ πηγαίνει τὰ ζῶα του στὴ βοσκή.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ εἶναι γεωργοί, ἀμπελουργοί, ἢ ἔχουν πρόβατα καὶ γίδια. Ὅλη τὴν ἡμέρα εἶναι στὴ δουλειά· μαζὶ μὲ τοὺς ἄντρες δουλεύουν καὶ οἱ γυναῖκες.

Γι' αὐτὸ τὶς καθημερινὲς τὸ χωριὸ φαίνεται σὰν ἔρημο, καὶ μονάχα τὶς γιορτὲς βλέπει κανεὶς ἀνθρώπους στοὺς δρόμους. Τὶς Κυριακὲς καὶ τὶς γιορτὲς οἱ χωρικοὶ μαζεύονται στὴ μικρὴ πλατεῖα τοῦ χωριοῦ.

Πολλὰ χωριὰ εἶναι σὲ κάμπους, ἄλλα σὲ ριζοβούνια καὶ ἄλλα στὶς πλαγιὲς τοῦ βουνοῦ ἢ καὶ ψηλὰ κατὰ τὴν κορφή. Ἄλλα χωριὰ εἶναι κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά, καὶ οἱ κάτοικοί τους γίνονται ναῦτες ἢ ψαράδες.

Τὰ πολὺ μικρὰ χωριὰ δὲν ἔχουν οὔτε ἐκκλησία οὔτε σχολεῖο· μικροὶ καὶ μεγάλοι πηγαίνουν στὴν ἐκκλησία τοῦ γειτονικοῦ χωριοῦ, καὶ τὰ παιδιά, χειμῶνα καλοκαίρι, κάνουν μισὴ ὥρα δρόμο καὶ περισσότερο, γιὰ νὰ πᾶνε ἀπὸ τὰ χωριουδάκια τους στὸ σχολεῖο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑνὸς μεγαλύτερου χωριοῦ· μαθαίνουν γράμματα μὲ τὸν κόπο τους. Τὰ περισσότερα ὅμως χωριὰ ἔχουν καὶ τὴν ἐκκλησία τους καὶ τὸ σχολεῖο τους.

3

Ἡ πόλη ἔχει πολλὰ σπίτια, Τὰ σπίτια τῆς πόλης εἶναι μεγάλα, ψηλά, ὡραῖα χτισμένα μὲ πέτρες, στὴ σειρά, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο.

Οἱ δρόμοι εἶναι μεγάλοι, πλατιοί, ἴσιοι, στρωμένοι.

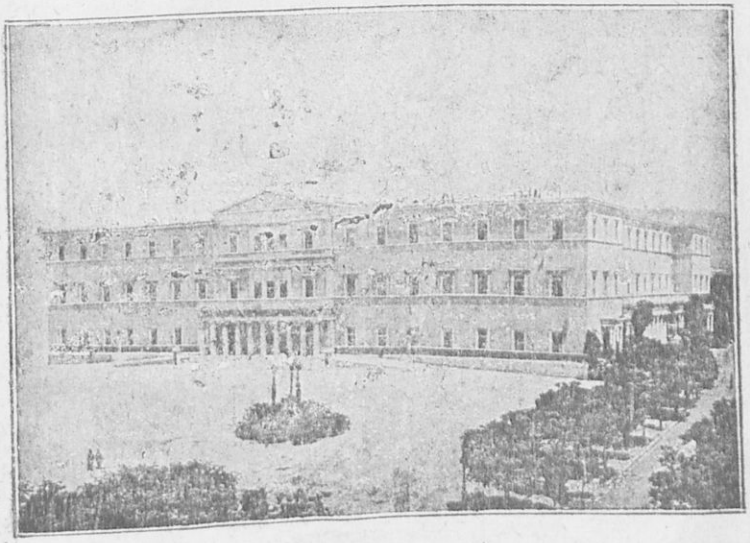

Τὸ παλάτι.

Κάθε δρόμος ἔχει ὄνομα γιὰ νὰ ξεχωρίζῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τὴ νύχτα ὡς τὰ μεσάνυχτα, τοὺς δρόμους τοὺς φωτίζουν ὡραῖα φανάρια μὲ δυνατὸ φῶς.

Ἡ πόλη ἔχει καὶ δυὸ καὶ τρεῖς καὶ περισσότερες μεγάλες πλατεῖες. Γύρω σ᾽ αὐτὲς εἶναι ὡραῖα μαγαζιά. Στὶς πλατεῖες μαζεύονται οἱ ἄνθρωποι τὸ βράδυ καὶ κάνουν περίπατο ἢ κάθονται γύρω στὰ καφενεῖα. Κάποτε παίζει καὶ μουσική.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ πόλη ἔχει πολλὲς ἐκκλησίες· ἔχει καὶ ἄλλα μεγάλα χτίρια λογῆς, λογῆς, σχολεῖα γιὰ τ᾽ ἀγόρια καὶ γιὰ τὰ κορίτσια, στρατῶνες γιὰ τοὺς στρατιῶτες, νοσοκομεῖα γιὰ τοὺς ἀρρώστους, ἢ καὶ θέατρα νὰ διασκεδάζῃ ὁ κόσμος τὰ βράδυα.

Στοὺς μεγάλους δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες εἶναι ξενοδοχεῖα· σ᾽ αὐτὰ κοιμοῦνται τὴ νύχτα οἱ ξένοι, καὶ οἱ ταξιδιῶτες, ποὺ δὲν ἔχουν συγγενικὸ σπίτι νὰ μεί-

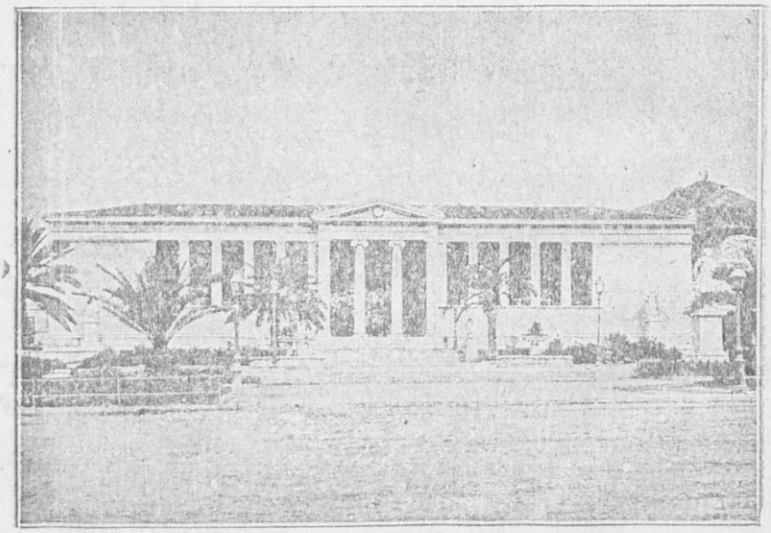

Τὸ Πανεπιστήμιο.

νουν. Εἶναι καὶ ξενοδοχεῖα τοῦ φαγητοῦ, ποὺ τρῶνε μεσημέρι βράδυ οἱ ξένοι καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν ἐκεῖ τὴν οἰκογένειά τους.

Στὰ χωριὰ κάθε σπιτάκι ἔχει τὸ φοῦρνο του καὶ ἡ νοικοκυρὰ ζυμώνει τὸ ψωμί της· στὴν πόλη εἶναι πολλοὶ φοῦρνοι ποὺ βγάζουν ψωμί. καὶ μπακάλικα ποὺ πουλοῦν κάθε εἶδος φαγώσιμα. Εἶναι καὶ βιβλιοπωλεῖα, ποὺ ἀγοράζουν τὰ παιδιὰ τὰ βιβλία τους, χαρτοπωλεῖα, ποὺ ἀγοράζουν τὰ παιδιὰ τὰ τετράδια, ζαχα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ροπλαστεῖα, ποὺ τρῶνε τὰ γλυκίσματά τους, καὶ ἐμπορικά, ποὺ ἀγοράζει ἡ μητέρα πανὶ γιὰ τὴ φορεσιά τους.

Εἶναι κι ἐργοστάσια μὲ ψηλοὺς καπνοδόχους, ὅπου δουλεύουν πολλοὶ ἐργάτες, κλωστήρια ποὺ κλώθουν νήματα, ὑφαντήρια ὅπου ὑφαίνουν. Σὲ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ δουλεύουν καὶ γυναῖκες.

Ὅσο οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ εἶναι ἥσυχοι, τόσο στὴν πόλη οἱ δρόμοι εἶναι γεμάτοι φωνὲς καὶ θόρυβο. Τί κόσμος! Διαβάτες ἀνεβαίνουν καὶ κατεβαίνουν

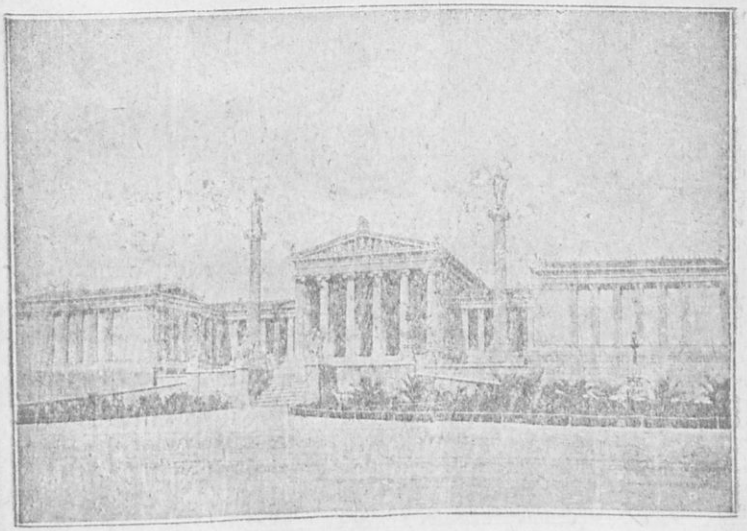

Ἡ Ἀκαδημία.

ἁμάξια ὡραῖα τρέχουν γρήγορα, καὶ κάρα βαρυφορτωμένα πᾶνε ἀργὰ ἀργὰ τρίζοντας. Ἕνας πουλᾶ κουλούρια ἢ παξιμάδια, ἄλλος χαρτὶ καὶ φακέλους, ἄλλος λαχεῖα, ἄλλος μαντίλια ἢ κάλτσες, καὶ ὁ καθένας φωνάζει τὴν πραμάτεια του. Ἐδῶ παιδιὰ διαλαλοῦν τὶς ἐφημερίδες ποὺ πουλοῦν· παρέκει λοῦστροι προσκαλοῦν τοὺς διαβάτες νὰ τοὺς γυαλίσουν τὰ παπούτσια τους.

Ὅταν μιὰ πόλη βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴ λένε μεσόγεια, ὅταν εἶναι κοντά της τὴ λένε παραθαλάσσια.

Ὅταν ἡ πόλη ἔχει ἐργοστάσια ποὺ φτιάνουν σαπούνι, πανιά, χαρτὶ καὶ ἄλλα, τὴ λένε βιομηχανική. Σὲ μερικὰ μέρη εἶναι καταστήματα, ὅπου οἱ ἔμποροι μαζεύουν ὅ,τι βγάζει ὁ τόπος μας καὶ περισσεύει: σταφίδα, λάδι, κρασί, καὶ τὰ στέλνουν σὲ ξένους τόπους. Εἶναι καὶ καταστήματα ποὺ πουλοῦν πράματα ποὺ ἔρχονται ἀπὸ ξένους τόπους, μηχανές, ἀλέτρια, σιδε-

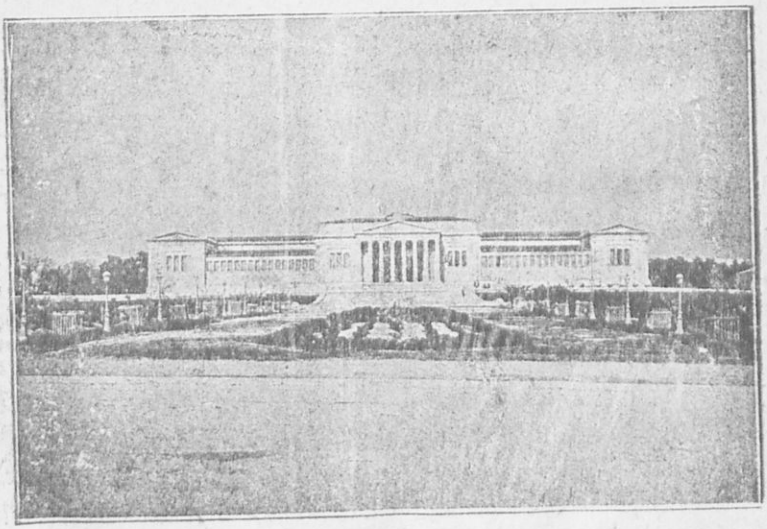

Τὸ Ζάππειο.

ρικά, γυαλικά, ὑφάσματα, σκοινιὰ καὶ ἄλλα πολλά. Τὴν πόλη ποὺ ἔχει τέτοια καταστήματα τὴ λένε ἐμπορική.

Ἡ ὡραία πατρίδα μας ἡ Ἑλλάδα ἔχει πολλὰ χωριὰ καὶ χωριουδάκια ἀπάνω σὲ πράσινα ψηλώματα, κοντὰ σὲ δάση ἀπὸ πεῦκα, μέσα σὲ κάμπους ἢ κοντὰ σὲ ἀκρογιάλια. Ἔχει καὶ πόλεις παραθαλάσσιες καὶ μεσόγειες, βιομηχανικὲς κι ἐμπορικές.

Ἡ Ἑλλάδα ἔχει καὶ μιὰ πρωτεύουσα, τὴν Ἀθήνα. Ἡ Ἀθήνα εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ ὡραιότερη πό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λη τῆς Ἑλλάδας. Εἶναι ξακουσμένη σὲ ὅλον τὸν κόσμο. Χιλιάδες ἄνθρωποι ἔρχονται ἀπὸ παντοῦ νὰ τὴ δοῦν καὶ νὰ τὴν καμαρώσουν. Μαζὶ μὲ τοὺς μεγάλους ἔρχονται καὶ παιδιὰ καὶ ἅμα γυρίζουν στὴν πατρίδα τους λένε μὲ καμάρι : «πῆγα στὴν Ἀθήνα» Καὶ μι-

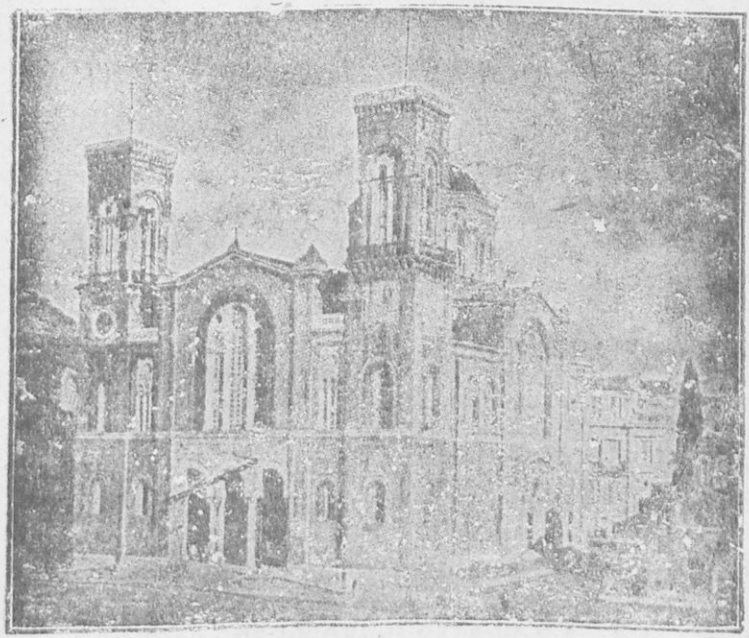

Ἡ Μητρόπολη.

λοῦν μέρες καὶ βδομάδες γιὰ τὰ σπίτια της, τὶς πλατεῖες της, τὶς τοποθεσίες της, γιὰ τὰ χτίρια τοῦ παλαιοῦ καιροῦ καὶ τὰ τωρινά.

Μιλοῦν γιὰ τὴ Μητρόπολη, μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἐκκλησίες τῆς Ἑλλάδας, ὅπου λειτουργᾶ τὶς μεγάλες γιορτὲς ὁ μητροπολίτης· μιλοῦν γιὰ τὸ παλάτι καὶ γιὰ τὸ μεγάλο, ὄμορφο καὶ δροσερὸ κῆπο του· μιλοῦν γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο, ποὺ μαθαίνουν τὴν ἐπιστήμη τους οἱ γιατροὶ καὶ οἱ δικηγόροι, οἱ θεολόγοι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἱ φιλόλογοι καὶ οἱ φαρμακοποιοί· μιλοῦν γιὰ τὴν ὄμορφη μαρμαροπελεκητὴ καὶ χρυσοστολισμένη Ἀκαδημία, ποὺ ἔγινε γιὰ νὰ μαζεύωνται οἱ σοφοὶ Ἕλληνες καὶ νὰ συζητοῦν· μιλοῦν καὶ γιὰ τὸ Ζάππειο, μὲ τὴν ὡραία θέα του ὁλόγυρα, μὲ τὰ καταπράσινα δέντρα του καὶ τὶς ἀνθοστόλιστες πρασιές του, ποὺ εἶναι ὁ πιὸ ἀγαπημένος περίπατος μικρῶν καὶ μεγάλων.

71. Τὸ χωριό.

Ἐκεῖ στ᾽ ἀπόσκια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χορτάρια,
ποὺ μουρμουρίζουν τὰ νερὰ καὶ χύνονται καθάρια,
ἐκεῖ στ᾽ ἀπόσκια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσάει τ᾽ ἀγέρι
καὶ χαιρετᾶ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δένδρα ταίρι ταίρι,
ἁπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
καὶ μὲς τὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχισμένο.
Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
καθὼς φωλιὲς μικρῶν πουλιῶν στὰ δένδρα εἶναι κρυμμένα.
Ἔχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῇ καὶ στάχια νὰ θερίσῃ,
ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴν κρύα βρύση,
κι ἔρχεται κάθε χωρικὸς ἐκεῖ νὰ προσκυνήσῃ.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν,

72. Τὸ πρωινὸ τραγοῦδι τοῦ παιδιοῦ

Γλυκοχαράζει στὸ βουνό,
ἡ ἀνατολὴ ροδίζει,
κι ἕνα τραγοῦδι πρωινὸ
ἡ πλάση ὅλη ἀρχίζει.

Γλυκιὰ σκορπίζει μυρουδιὰ
τὸ κάθε λουλουδάκι
καὶ παίζει μέσα στὰ κλαδιὰ
τὸ ἥσυχο ἀγεράκι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—«Ναί, ἤθελα» εἶπε τὸ παιδί.

—«Κοίταξε τί εἶναι δῶ γραμμένο:

«Πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα χειμῶνας!»

»Καὶ δῶ: «Πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα ἄνοιξη!»

»Καὶ δῶ: «πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα καλοκαίρι!»

»Κοίταξε τώρα καὶ τὸ τελευταῖο: »Ἄχ, καὶ νὰ ἦταν πάντα φθινόπωρο!

»Δὲ μοῦ λές, παιδί μου, ποῖος τὰ ἔγραψε αὐτὰ ἐδῶ;»

—«Ἐγὼ τὰ ἔγραψα» εἶπε ὁ Ἠλίας.

—«Ἔ, δὲ σοῦ φαίνεται παράξενο; Τὸ χειμῶνα ἤθελες νὰ ἦταν πάντα χειμῶνας, τὴν ἄνοιξη πάντα ἄνοιξη, τὸ καλοκαίρι πάντα καλοκαίρι, καὶ τὸ φθινόπωρο πάντα φθινόπωρο. Τί νόημα βγάζεις ἀπ' ὅλα αὐτά, παιδί μου;

—«Πὼς κάθε ἐποχὴ τοῦ χρόνου ἔχει τὴν ὄμορφιά της».

—«Ναί, ναί, ὅλες εἶναι ὡραῖες, Σὲ ὅλες βρίσκομε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται, καὶ ἡ καθεμιὰ μᾶς δίνει ὅ,τι μᾶς ἀρέσει. Ἔτσι ἔκαμε ὁ Θεὸς τὸν κόσμο. Ὁ πάνσοφος Θεὸς τὸν ἔκαμε πολὺ καλύτερο ἀπ' ὅ,τι ἐμεῖς νομίζομε»,

74. Πὼς δυὸ παιδιὰ βλέπουν στρωμένο ἕνα μεγάλο τραπέζι.

Ὁ Ἀλέκος καὶ ὁ Γιώργης εἶχαν γυρίσει ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Εἶχαν μεγάλη πεῖνα, καὶ ὅταν ἦρθαν στὸ σπίτι βρῆκαν ἕτοιμο τὸ τραπέζι.

Τὰ δυὸ παιδιὰ κάθισαν μὲ τοὺς γονεῖς τους, ἔκαμαν τὸ σταυρό τους κι ἔφαγαν.

Στὸ τέλος εἶπε ἡ μητέρα στὰ παιδιά:

«Παιδιά μου, στὴν προσευχή σας νὰ παρακαλῆτε τὸ Θεό, νὰ ἔχη γερὸ τὸν πατέρα σας ποὺ φροντίζει γιὰ ὅλα».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—«Καὶ γιὰ τὴ μητέρα σας» εἶπε ὁ πατέρας, «τάχα κι αὐτὴ δὲ φροντίζει; Χωρὶς τὴ δική της φροντίδα πῶς θὰ τὰ βρίσκαμε ὅλα ἕτοιμα καὶ τὸ τραπέζι στρωμένο;

«Παιδιά μου» εἶπε σὲ λίγο ὁ πατέρας· «ἀφοῦ μιλοῦμε γιὰ τραπέζι, σήμερα τὸ ἀπόγευμα ποὺ δὲν ἔχετε σχολεῖο, νὰ ἔρθετε νὰ σᾶς δείξω ἕνα ἄλλο τραπέζι στρωμένο, πολὺ μεγάλο καὶ πλούσιο».

Ὁ πατέρας πῆγε τὰ παιδιὰ στὴν ἐξοχή.

Ἦταν Ἀπρίλης. Στὶς κερασιές, ἀνάμεσα στὰ μυτερὰ φύλλα, κρέμονταν κατακόκκινα κεράσια, καὶ τὰ σπουργίτια πετοῦσαν μὲ μεγάλη ὄρεξη καὶ τὰ ἔτρωγαν.

Οἱ μέλισσες πήγαιναν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι γιὰ νὰ ρουφήξουν γλυκὸ χυμό. Τὰ χελιδόνια μὲ τὶς μεγάλες φτεροῦγες καὶ τὴν ψαλιδωτὴ οὐρά τους πετοῦσαν γοργά, καὶ μὲ ἀνοιγμένο ράμφος ἅρπαζαν στὸν ἀέρα ἔντομα.

Οἱ σπίνοι μὲ τὸ κόκκινο στῆθος, τὴν πρασινοκίτρινη ράχη καὶ τὶς δυὸ ἄσπρες λουριδίτσες στὶς φτεροῦγες τους, γύρευαν σπόρους καὶ ζοχοὺς καὶ ἄγρια ραδίκια.

Οἱ σουσουράδες, με τὸ ἀσπρόμαυρο κεφάλι καὶ τὴν ἀσπρόμαυρη οὐρά, ἔτρεχαν στ' αὐλάκια τῶν χωραφιῶν νὰ βροῦν κάμπιες, ἢ πετοῦσαν κοιτάζοντας στὸν ἀέρα νὰ χάψουν καμιὰ μῦγα. Ἄλλα πουλιὰ ζητοῦσαν σπόρους στοὺς ἀγρούς.

Ὁ πατέρας δὲν ἔλεγε τίποτα καὶ τὰ παιδιὰ πρόσμεναν.

«Πατέρα» λέει στὸ τέλος τὸ μικρότερο, «ποῦ εἶναι τὸ μεγάλο μεγάλο τραπέζι, ποὺ μᾶς εἶπες πὼς θὰ δοῦμε;»

—«Πῶς;» ἀποκρίθηκε ὁ πατέρας, «δὲν τὸ βλέπετε;» Κι ἔδειχνε γύρω μὲ τὸ χέρι του περιβόλια, χωράφια, λιβάδια, δέντρα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»Όπου νὰ γυρίσετε τὰ μάτια σας, βλέπετε χόρτα τρυφερά, χλόη πράσινη, λαχανικά, θάμνους ἀνθισμένους, λουλούδια ἀνοιγμένα, δέντρα μὲ φύλλα, καὶ ἄνθη καὶ καρπούς. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο τραπέζι ποὺ ἔστρωσε μὲ τόση ἀγάπη ὁ Θεὸς γιὰ ὅλα τὰ πλάσματά του, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἀπὸ τὸ μυρμήγκι καὶ τὴ μέλισσα καὶ τὰ πουλιὰ ὡς τὸν ἄνθρωπο.

»Ὁ Θεός, παιδιά μου, εἶναι ὁ πατέρας ὅλων μας. Αὐτὸς φροντίζει γιὰ μᾶς νύχτα καὶ μέρα. Δοξασμένο ἂς εἶναι τ᾽ ὄνομά του».

Τὴν ὥρα ἐκείνη βασίλευε ὁ ἥλιος. Ἦταν παραμονὴ γιορτῆς καὶ τὸ σήμαντρο στὸ ξωκλήσι, ἀπάνω στὸ ψήλωμα, σήμαινε τὸν ἑσπερινό.

Πόσο γλυκὰ ἀντιλαλοῦσε ἡ φωνή του μέσα στὴ σιωπὴ τῆς ἐξοχῆς!

Ὁ πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ ἔβγαλαν τὸ καπέλο τους, κι ἔκαμαν μ᾽ εὐλάβεια τὸ σταυρό τους.

76. Τὸ ξωκλήσι.

Εἰς τὸ βουνὸ ψηλὰ ἐκεῖ
εἶν᾽ ἐκκλησιὰ ἐρημική·
τὸ σήμαντρό της δὲ χτυπᾶ,
δὲν ἔχει ψάλτη οὐδὲ παπά.

Ἕνα καντήλι θαμπερὸ
καὶ ἕναν πέτρινο σταυρὸ
ἔχει στολίδι μοναχὸ
τὸ ξωκλησάκι τὸ φτωχό.

Μὰ ὁ διαβάτης ποὺ περνᾶ
στέκεται καὶ τὸ προσκυνᾶ
καὶ μὲ εὐλάβεια πολλὴ
τὸν ἄσπρο του σταυρὸ φιλεῖ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

76. Τί εἶδε ὁ Νίκος στὴν ἐκκλησία.

Ξημέρωνε μεγάλη γιορτή. Ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας προσκαλοῦσε τοὺς χριστιανοὺς στὴ λειτουργία.

«Σήκω. Ὥρα νὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησία» εἶπε ὁ πατέρας στὸ γιό του.

Ὁ Νίκος πήδησε ἀμέσως ἀπὸ τὸ κρεβάτι του.

Γρήγορα γρήγορα πλύθηκε καὶ φόρεσε τὰ καθαρὰ κάτασπρα ἀσπρόρρουχα. Ὕστερα φόρεσε τὰ γιορτινὰ φορέματά του καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησία.

2

Ἅμα ἔφτασαν στὴν ἐκκλησία, ὁ πατέρας, ἀγόρασε

Ἐκκλησία

δυὸ κεριὰ ἀπὸ τὸ παγκάρι. Ἔδωσε τὸ ἕνα στὸ Νίκο καὶ τὸ ἄλλο τὸ κράτησε αὐτός. Τ' ἄναψαν, τὰ κόλλησαν στὸ μπρούντζινο μανουάλι, ἔκαμαν τὸ σταυρό τους καὶ προσκύνησαν τὸ εἰκόνισμα τοῦ ἁγίου.

Ἔπειτα ὁ πατέρας ἀνέβηκε σ' ἕνα στασίδι, καὶ κοντά του στάθηκε ὁ Νίκος.

Τὸ παιδὶ κοίταζε τὸ καθετὶ μὲ προσοχή.

Οἱ τοῖχοι, οἱ θόλοι, οἱ καμάρες τῆς ἐκκλησίας ἦταν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ζωγραφισμένα μὲ ὡραῖα, γαλάζια, βαθιὰ κόκκινα καὶ χρυσὰ στολίδια καὶ μὲ μικρὲς ἢ μεγάλες εἰκόνες Ἁγίων.

Ψηλὰ στὸ μεγάλο θόλο εἶδε ζωγραφισμένο τὸν Παντοκράτορα, νὰ εὐλογῆ ἀπὸ ψηλὰ μὲ καλοσύνη ὅλο τὸν κόσμο. Κάτω στὸ δεξὶ μέρος εἶδε τὸ θρόνο, ὅπου στέκεται ὁ δεσπότης τὶς μεγάλες γιορτές.

3

Ἀντίκρυ στὸ θρόνο, στὸ ἀριστερὸ μέρος, ἦταν ὁ

Ὁ Παντοκράτορας

ἄμβωνας. Αὐτοῦ ἀνεβαίνει ὁ διάκος τὶς ἐπίσημες ἡμέρες καὶ λέει τὸ εὐαγγέλιο. Ὁ Νίκος παρατήρησε πὼς τὸ μπροστινὸ μέρος τοῦ ἄμβωνα ἦταν στολισμένο μὲ ἕνα χρυσὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀετό, ποὺ εἶχε ἀνοιγμένες τὶς φτεροῦγες του. Ἐκεῖ ἀπάνω ἀκουμπᾶ τὸ ἱερὸ εὐαγγέλιο ὁ διάκος.

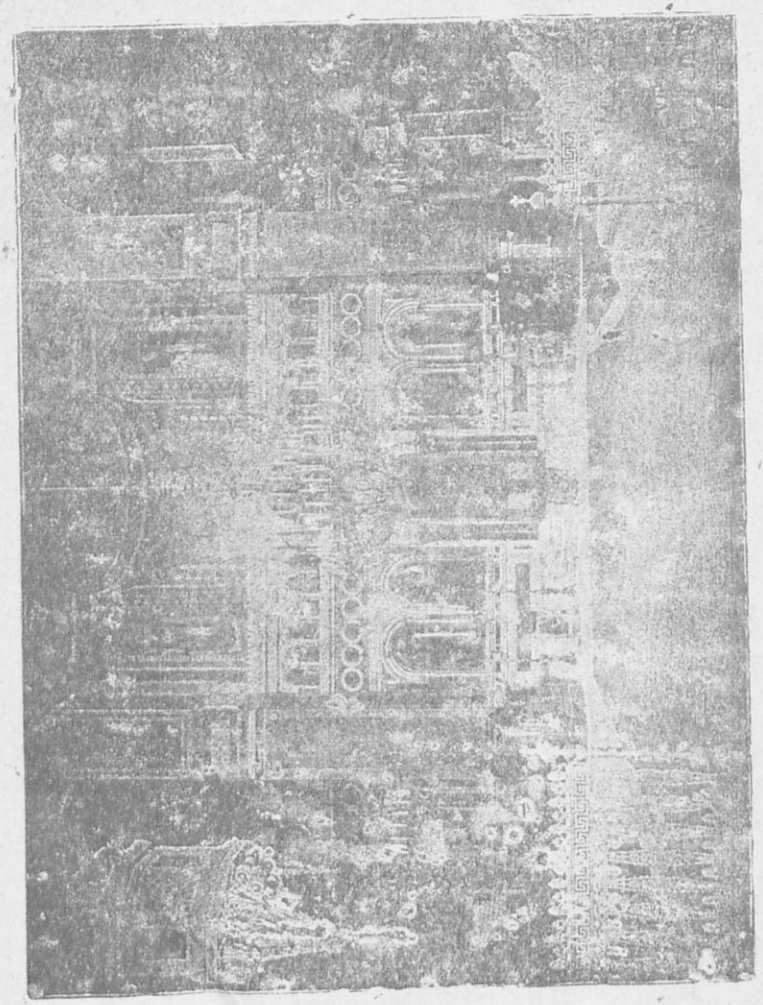

Εἰκονοστάσι, θρόνος καὶ ἀμβώνας

Λίγο πιὸ ἐμπρός, στὶς δυὸ πλευρές, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἦταν τ' ἀναλόγια. Ἀπάνω σ' αὐτὰ ἦταν βιβλία τῆς ἐκκλησίας· κοντὰ στὸ δεξιὸ ἀναλόγιο, σὲ ψηλὸ στασίδι ἔψελνε ὁ δεξιὸς ψάλτης καὶ ἀντίκρυ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

του, ἀπὸ τὸ ψηλό του στασίδι, ἀποκρινόταν ὁ ἀριστερὸς ψάλτης.

Ἀκόμη πιὸ ἐμπρός, ἀπὸ τὸν ἕναν τοῖχο ὡς τὸν ἄλλο, πέρα ὡς πέρα, σὲ ὅλο τὸ πλάτος τῆς ἐκκλησίας ἦταν τὸ εἰκονοστάσι. Αὐτὸ χωρίζει τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι γιὰ ὅλους τοὺς χριστιανούς, ἀπὸ τὸ ἱερό, ποὺ εἶναι μόνο γιὰ τοὺς ἱερωμένους. Τὸ εἰκονοστάσι ἦταν στολισμένο μὲ ὡραῖα καὶ μεγάλα εἰκονίσματα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ ἄλλων Ἁγίων. Ψηλότερα ἦταν ἄλλα εἰκονίσματα μικρότερα.

Ἐμπρὸς στὸ εἰκονοστάσι κρέμονταν ἀναμμένα ἀσημένια καντήλια. Ψηλὰ ἀπὸ πάνω κρέμονταν χρυσοστολισμένοι πολυέλαιοι μὲ πολλὰ κεριά.

Μαζὶ μὲ τὶς φωνὲς τῶν ψαλτῶν ἀκούονταν καὶ παιδικὲς φωνές. Ἡ ἐκκλησία μοσκοβολοῦσε ἀπὸ λιβάνι.

Ὁ παπὰς μὲ τὰ ἱερὰ ἄμφια ἔλεγε δυνατὰ ἢ σιγὰ σιγὰ τὶς εὐχὲς μέσα στὸ ἱερό, ἐμπρὸς στὴν Ἁγία Τράπεζα. Κάποτε ἐρχόταν καὶ στὴ μεσιανὴ πόρτα τοῦ εἰκονοστασίου, στὴν ὡραία Πύλη, κι ἔλεγε μερικὲς εὐχές.

Ἕνα παιδὶ εἶπε τὸν ἀπόστολο. Ὕστερα ὁ διάκος χρυσοφορεμένος ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα καὶ εἶπε τὸ εὐαγγέλιο. Ὅλοι κατέβηκαν ἀπὸ τὰ στασίδια καὶ ἄκουαν μὲ σεβασμὸ τ' ἅγια λόγια.

Ἔπειτα βγῆκαν τ' ἅγια. Ὁ παπάς, κρατώντας ψηλὰ τὸ ἀσημένιο δισκοπότηρο πέρασε ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, καὶ ὅλα τὰ κεφάλια ἔσκυψαν, καὶ ὅλα τὰ στόματα ψιθύριζαν προσευχὲς εὐλαβητικά.

Ὅταν τελείωσε ἡ λειτουργία, ὁ παπὰς μοίρασε τὸ ἀντίδωρο στοὺς χριστιανούς.

Τότε ὁ Νίκος κι ὁ πατέρας γύρισαν στὸ σπίτι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ παιδὶ ἔνιωθε μιὰ ξεχωριστὴ εὐχαρίστηση μέσα στὴν καρδιά του. Τοῦ φαινόταν πὼς ἡ ψυχή του μοσκοβολοῦσε ἀπὸ τὸ μοσκολίβανο, ποὺ ἀνέβαινε ψηλὰ σὰν προσευχὴ πρὸς τὸ Θεό. Ναί, καταλάβαινε πὼς εἶχε γίνει καλύτερο, πῶς εἶχε μαζί του τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ !...

77 Ἡ Κυριακή.

Μόλις ἔλαμπαν τὰ κάλλη τῆς αὐγῆς τερπνά,
τὰ παιδάκια ἡ μητέρα τρέχει καὶ ξυπνᾶ.
«Ἔ παιδιά, καιρός, ξυπνᾶτε, εἶναι Κυριακή·
ἡ καμπάνα μᾶς φωνάζει. Τὴν ἀκοῦτε κεῖ ;
—«Τώρα ἀμέσως, μητερίτσα» λένε μὲ χαρὰ
καὶ πηδοῦν ἀπ᾽ τὸ κρεβάτι ὅλα ζωηρά.
Ἡ μητέρα μὲ δροσάτο τάπλυνε νερό,
τὰ μαλλάκια τους μὲ χτένι χώρισε ἀργυρό.
Τ᾽ ἄλλαξε σιδερωμένα ροῦχα γιορτερὰ
κι ἔλαμπαν σὰν ἀγγελούδια κι᾽ ἦταν μιὰ χαρά.
Τώρα νὰ στὸ πεζοδρόμι τὰ παιδιά. Κι αὐτὴ
τὸ μικρό της ἀπ᾽ τὸ χέρι τρυφερὰ κρατεῖ.
Φρόνιμα στὴν ἐκκλησία στέκουν τὰ παιδιὰ
καὶ τὴ λειτουργία ἀκοῦνε μ᾽ ἀνοιχτὴ καρδιά.
Φῶς καὶ μέσα φῶς κι ἀπέξω. Πάλι νά, μαζὶ
στὸ σπιτάκι ἡ συνοδεία ἔρχεται πεζή.
Σ᾽ ὅλη χύθηκε τὴ στράτα μόσκος θαυμαστός,
καὶ ἀόρατος μαζὶ τους ἔρχεται ὁ Χριστός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

11

σελίδα
42. Πῶς ἡ Ἑλένη δίνει πίσω μιὰ ξένη δεκάρα 77
43. Ἡ Μαρία, ἡ μητέρα της καὶ τὰ ξένα χρήματα . . . 77
44. Πῶς φανερώθηκε ὁ κλέφτης ἑνὸς ἀλόγου 79
45. Τὰ νομίσματα (πραγματογνωσία) 80
46. Ἡ ἄνοιξη (ποίημα Α. Βλάχου) 85
47. Ἡ ἄνοιξη (φυσιογνωσία) 85
48. Χελιδόνι γύρισε, καλοκαίρι μύρισε (ποίημα Α. Κατακουζηνοῦ) 86
49 Ὁ Μάης (ποίημα Α. Βλάχου) 87

12

50. Ποιοὺς ξύπνησε ὁ πρωινὸς ἥλιος 87
51. Τὸ ρολόγι (ποίημα Α. Κουρτίδη) 88
52. Τί ἄλλο ἔπρεπε νὰ κάμη ἕνας χωρικὸς ποὺ ζητοῦσε βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους 89
53. Πῶς ἀγάπησαν τὴ δουλειὰ τὰ παιδιὰ ἑνὸς γεωργοῦ . 90
54. Γιατί ἕνα ἀλέτρι ἔλαμπε κι ἕνα ἄλλο ἦταν σκουριασμένο 91
55. Τρεῖς περίπατοι στὰ χωράφια (πραγματογνωσία) . . 92
56. Ἡ βροχούλα (ποίημα Χ. Σαμαρτσίδη) 99
57. Σύννεφα καὶ βροχὴ (φυσιογνωσία) 101
58. Ἡ βροχὴ (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ) 105
59. Τὸ καλοκαίρι (φυσιογνωσία) 106
60. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα Α. Βλάχου) 107

13

61. Γιατί ἕνας γνωστικὸς βάτραχος δὲν κατέβηκε σ' ἕνα πηγάδι 108
62. Ἕνας γνωστικὸς πετεινὸς καὶ μιὰ πονηρὴ ἀλεποῦ . . 110
63. Ἡ ἀλεποῦ καλόγρια (ποίημα Γ. Δροσίνη) 111
64. Τὸ περιβόλι (πραγματογνωσία) 112

14

65. Τί καλὸ εἶδαν τρία καθαρὰ παιδιά 116
66 Τί συμβουλὴ ἔδωσε τὸ στομάχι σ' ἕνα λαίμαργο . . 117

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σελίδα

67. Τί παθαίνει ὁ Χρίστος ποὺ ἔφαγε ἄγουρα καὶ σάπια ὀπωρικά 118
68. Πόσο ἀξίζει ἡ ὑγεία 119
69. Πρωινὸς περίπατος 120
70. Χωριὸ καὶ πόλη (πατριδογραφία) 123
71. Τὸ χωριὸ (ποίημα Ι. Πολέμη) 129

ΙΣ

72. Τὸ πρωινὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ (ποίημα Α. Κουρτίδη) 130
73. Πῶς φαίνεται στὸν Ἡλία κάθε ἐποχὴ τοῦ χρόνου . . 131
74. Πῶς δύο παιδιὰ βλέπουν στρωμένο ἕνα μεγάλο τραπέζι 133
75. Τὸ ξωκλήσι (ποίημα Α. Βλάχου) 135
76. Τί εἶδε ὁ Νίκος στὴν ἐκκλησία (πραγματογνωσία) . . 137
77. Ἡ Κυριακὴ (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδη) 140

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

0020561100
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής